

PJ Insurance, Inc.

5820 W 56th Street, Suite 1, Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
Indianapolis, IN 46254

For All Your Insurance Needs.
Life, Health & Disability Insurance
Home, Auto, Commercial, Worker Comp, Business
General Liability & other

"Ask us for new
Obamacare health
insurance quote"

Contact: Parjit K. Parihar
Office Manager

Ph: 317-248-4802
Email: info@pjinsuranceinc.com

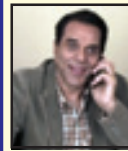
Truck Insurance Specialist

- Preferred Carriers (A++)
- Bobtail Insurance
- Cargo and Primary Liability

734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM

\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)

ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ

24/7 Customer
Service

ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1

Sixteenth Year of Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 07, February 14, 2015

20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬਿਗਲ

‘ਆਪ’ ਨੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਖੋਲ੍ਹੀ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਣਕਿਆਸੀ ਹਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ-ਨਵੇਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 70 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 67 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਲਾਈ ਬੈਠੀ ਭਾਜਪਾ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਜਦ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਇਸ ਦੇ 70 ਵਿਚੋਂ 63 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਗਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 2270 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਈ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 31500 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਵਰਗੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1989 ਵਿਚ ਸਿੱਕਮ ਸੰਗਰਾਮ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 32 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਸੀ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ‘ਆਪ’ ਨਾਲ ਕੜਿਘੜੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਲਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਅੰਦਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ, ਹਰ ਵਰਗ ਤੇ ਹਰ ਧਰਮ ਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ 53.3 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ 32.2 ਰਿਹਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਉਪਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਯੋਗਦਾਨ?

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੋਭਾ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰਨ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ‘ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਕੁਝ ਝਾਕੀਆਂ

‘ਆਪ’ ਦੇ ਚਾਰੇ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਹੇ ਜੇਤੂ

‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ 54% ਵੋਟਾਂ, ਭਾਵ ਹਰ ਦੂਜੀ ਵੋਟ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ।

ਸਭ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ‘ਆਪ’, ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਚੱਖਿਆ ਹਾਰ ਦਾ ਸੁਆਦ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ 60 ਹਲਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਸੀ ਲੀਡ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਵੀ ਰੁਲੀ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ 70 ਵਿਚੋਂ 63 ਹਲਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜ਼ਬਤ

Dhade & Associates, PC

Immigration
Lawyers

WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
*ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Ph: 248-254-3441

Fax: (248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro

7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer

Estb. 1975

World Wide Travel

www.fly2world.com

ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ

DETROIT 734 838 9998

TOLL FREE 866 66 INDIA

CHICAGO 312 224 8800

DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR

ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਮੌਕੇ ਇਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਧਿਰਾਂ- ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ, ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਹਿੰਸਕ ਝੜਪਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਜਣੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਝੜਪਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਾਰਡਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਫਦ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਰਕਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਰਾਜਾ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਬਾਹਰ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਕੀਤੀ। ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲ ਰਾਜਾ ਜੋਸ਼ੀ ਉਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਧਾਨ ਬਾਰੇ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ: ਵੇਦਾਂਤੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਨਿਯਮ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਆਦਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਉਠੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੀਆਂ ਬੈਟਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ, ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਸਟਮ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਬੈਟਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ 'ਡਿਊਟੀ' ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਾਰਾਂ ਚੱਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਬੈਟਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਠੁੱਸ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੈਟ ਮਾਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬੈਂਕਾਕ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਬੈਟਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ

ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਸਟਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅੜਿਕੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਛੱਡ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਾਰਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੈਟਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰੀਬ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਾਂ ਨੀਲਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਬੈਂਕਾਕ ਤੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ।

ਸੈਮ ਸਮਿੱਥ ਤੇ ਬੈਂਕ ਨੇ ਮਾਰੀ 57ਵੇਂ ਗਰੈਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਰਿੱਕੀ ਕੇਜ਼ ਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਨੀਲਾ ਵਾਸਵਾਨੀ ਨੂੰ ਐਲਬਮ 'ਵਿੰਡਜ਼ ਆਫ ਸਮਾਸਰਾ' ਤੇ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਐਲਬਮ ਲਈ 57ਵੇਂ ਗਰੈਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੈਮ ਸਮਿੱਥ ਨੇ 'ਸੋਂਗ ਆਫ ਦਿ ਯੀਅਰ' ਤੇ 'ਰਿਕਾਰਡ ਆਫ ਦਿ ਯੀਅਰ' ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਹਿੱਟ 'ਸਟੇਅ ਵਿਦ ਮੀ' ਲਈ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ 'ਮੌਰਨਿੰਗ ਫੇਜ਼' ਐਲਬਮ ਲਈ 'ਟਰਾਫੀ ਆਫ ਦਿ ਯੀਅਰ' ਜਿੱਤ ਕੇ ਬੈਂਕ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੈਮ ਵਲੋਂ ਜਿੱਤੇ ਦੋ ਦੂਜੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਬੈਸਟ ਨਿਊਕਮਰ' ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਐਲਬਮ 'ਇਨ ਦਿ ਲੈਨਲੀ ਆਵਰ' ਲਈ ਸਰਵੋਤਮ ਪੌਪ ਵੋਕਲ ਐਲਬਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕੇਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਲਬਮ 'ਵਿੰਡਜ਼ ਆਫ ਸਮਾਸਰਾ' ਲਈ 'ਨਿਊਏਜ ਐਲਬਮ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਬੰਸਰੀ ਵਾਦਕ ਰਾਊਟਰ ਕੇਲਰਮੈਨ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਹ ਐਲਬਮ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਿੱਖ-ਸਿੱਖ ਕੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਬਣਿਆ ਕੇਜ਼ (33) ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਨਡ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਸਾਊਂਡ ਟਰੈਕ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ 30 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਗਰੀਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਰੀਬ 30 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਗਰੀਬੀ 'ਚ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਪਾਣੀ, ਸਾਫ-ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਜਿਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਵਾ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮਿਲੇਨੀਅਮ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਗੋਲ (ਐਮ.ਜੀ.ਡੀ.) 2000 'ਚ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਮ.ਜੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅੱਠ ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਿੰਗ ਬਰਾਬਰੀ, ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ, ਬਾਲ ਮ੍ਰਿਤੁ ਦਰ ਘਟਾਉਣਾ, ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੁਧਾਰਨ, ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਅੰਡਰ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ ਅਖਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਆਸੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਸਸਕਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਸੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 19 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਸੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਵੀ 19 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਗੇ। 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਧਵੀ ਤਾਪੇਸ਼ਵਰੀ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਵਾਜ਼ੀਫਦਾਰ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਆਸੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਉਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਕਿ ਆਸੂਤੋਸ਼ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਨੂੰ ਸਾਧਵੀ ਤਪੇਸ਼ਵਰੀ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਮੌਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੋਇਲਾਜੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਤਰਮੀਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ, ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਵਰਜਿਤ ਹੈ।

TRAVELOPOD.COM

Happy New Year '2015'

Lowest fares to INDIA 'GUARANTEED'

**SUBSCRIBE TO WIN
FREE AIR TICKET**

**BOOK BY PHONE
& SAVE UPTO
\$100**

**WE
BEAT
ANY QUOTE
(T&C APPLY)**

CALL FOR THE BEST UNPUBLISHED DEALS 1-855-436-0728

Fly to INDIA with fares starting from :

FROM NYC	: \$690
FROM LAX	: \$720
FROM SFO	: \$720
FROM CHICAGO	: \$690

Domestic & International Special Deals available from ALL CITIES.

WHY BOOK WITH TRAVELOPOD?

Customer Satisfaction

Best Fare Guarantee on Dom & Int Flights

★★★★★

Excellent Service

24/7

24x7 Live Support

LUXURY HOLIDAY TOURS

Golden Triangle with Rajasthan : \$580
Enchanting Kerala from : \$650

African Tours with Safari from : \$750
Europe Tours from : \$790

Travelopod- Where Service Matters

CST # 2112418-40

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 16ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ
ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

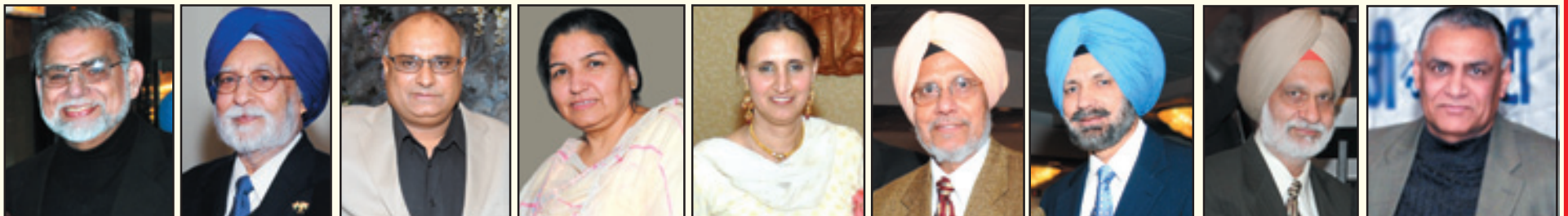
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਭਰੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ
“ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ”

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਮਾਰਚ 2015, ਸਮਾਂ: ਸ਼ਾਮੀ 6:30 ਵਜੇ

The Cotillion: 360 South Creek Side, Palatine, IL 60074 (Route 14 & 1/2 Block West of 53)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਰਬਜੀਤ ਬਿਆੜਾ ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਨੀਟੂ) ਕਾਹਲੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਜਤਿੰਦਰ ਪਟੂੰ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਹਰ ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 847-359-0746 e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com

ਦਿੱਲੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ‘ਚ ਮਚਾਈ ਹਲਚਲ

ਜਲੰਧਰ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 70 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚ 67 ‘ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸੁਨੇਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਚਾਰੇ ਸੀਟਾਂ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਦਾ ਡਟ ਦੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਉਹ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ‘ਆਪ’ ਦਾ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਆਪ’ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 2016 ਜਾਂ 2017 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਨੇ ਨਾ ਉਤਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸੰਭਵ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ-ਅਜਮਾਇਸ਼

ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਖਿੱਚ ਲਈ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ, 2013 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਜਲਵੇਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਉੱਠੇ ਉਬਾਲ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਠਾਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਭੁਗਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ 24.4 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 26.4 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 33.1 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ 8.7 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਹੀ

ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 33 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 29 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 37 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬੇਹੱਦ ਧੀਮੀ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਦਾ

ਵਕਤੀ ਫੁੱਲਿਆ ਗੁਬਾਰਾ ਫਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਦਿਖਾਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਪੈਰ ਜੰਮੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉੱਪਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਡੇਢ-ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ 33837 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਖੰਨਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗਾ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ

ਮਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਧੂਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਧੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂਗੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਧੂਰੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਸਿਆਸੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਚੁਰਾਹੇ ਵਿਚ ਭੰਨਾਂਗੇ। ‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਘੁਲੀ, ਗੀਤਕਾਰ ਬਚਨ ਬੇਦਿਲ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਕਾਤਰੋਂ ਤੇ ਜੱਸੀ ਸੇਖੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ‘ਤੇ ਧੂਰੀ ਛਾਣਬੀਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਗੋਵਾਲ ਤੇ ਕਾਲੋਨਾਈਜ਼ਰ ਏ.ਪੀ. ਸਾਲਵੈਕਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਸੇਤਮ ਕੁਮਾਰ ਕਾਲਾ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਮਾਈ ਰੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਿਤ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ‘ਚ ਵੀ ਛਾਏ ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਆਏ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ 14 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਦੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੀ ਗੁੰਜ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ‘ਹਫਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ’ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ‘ਕਿਲਰ’ ਦੱਸਿਆ। ਉਥੇ ਗਾਰਜੀਅਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਾਰ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਖਬਾਰ ‘ਦਿ ਡਾਨ’ ਦੇ

ਨਿਊਜ਼ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਟਵੀਟ ਨੂੰ ਵੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ।

ਨਿਊਜ਼ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ‘ਦਿ ਗਾਰਜੀਅਨ’ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਰਜੀਅਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ‘ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ’ ਜਰਨਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਤਵਾ ਪ੍ਰਵਾਨ: ਬਾਦਲ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਤਵਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ। ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੇਗਾ। ‘ਆਪ’

ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰੇ ਖਾਨੇ ਚਿੱਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਰ ਗਏ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਪਰ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਇਕਲੋਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 10036 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੈਂਟੀ ਵੀ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਗੋਇਲ ਤੋਂ 11731 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ। ਹਰੀਨਗਰ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ 26496 ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਕਾਲਕਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ ਨੂੰ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ ਨੇ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਦੀ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 70 ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਕਰਕੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਗਏ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 18 ਫੀਸਦੀ ਮੁਸਲਿਮ, ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਈਸਾਈ ਵੋਟਰ ਹਨ। ਚਾਰ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈ ਗਈਆਂ।

ਚਿੱਤਕ ਪ੍ਰਦੀਪ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਯਮਨਾ ਪਾਰ ਪੈਂਦੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਗਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਆਪ ਦੇ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰੋੜ ਦੇ ਚੰਦੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਪੁੱਠੀ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਨੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੰਘਾਏ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ‘ਤੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਸਰ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤੀਸ਼ ਉਪਾਧਿਆਏ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਪੋਸਟਰਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਨ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਝਾਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਤਲਿਸਮ ਨੂੰ ਵੀ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਤੇ ਉਥੋਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ 46 ਸਾਲਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੈਰ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਉਖੇੜ ਦਿੱਤੇ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਕ ਕਾਮਯਾਬ ਸੂਤਰਧਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਪਿੱਛੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਹੈ ਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਜੋ

ਸਿਰਫ਼ 49 ਦਿਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਇਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਏਗਾ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਫਿਰਾਖਦਿਲੀ

ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਹਿਸਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 16 ਅਗਸਤ 1968 ਨੂੰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਜਸੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੋਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੋਟਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੋਟਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉਤੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ ਉਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਗਾਸਾਸੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਉਤੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਆਈ.ਪੀ. ਐਸ. (ਔਰਤ) ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ, ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟੀਮ ਅੰਨਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ ਦੇ ਖਰੜੇ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਆਗੂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਡੇਰੇ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬੰਨੇ ਨਾ ਲਾ ਸਕਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਡੇਰੇ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨੈਲੋ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਲਗਾਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ, ਕਾਂਡਲੀ ਤੇ ਰੋਪੜ ਦੀਆਂ ਜਲਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਤਰਸਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਲਗਾਹਾਂ ਦਾ ਜਿਥੇ ਰਕਬਾ ਸੁੰਗੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਵਿਚ 1972 ਨੂੰ ਹੋਈ ਰਾਮਸਰ ਸੰਧੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਜਲਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਜਲਗਾਹਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਜਲਗਾਹਾਂ ਵੱਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਦੇ 85 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਰਗ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਝੀਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੰਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਝੀਲ ਦੇ ਰਕਬੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਝੀਲ 'ਤੇ 500 ਏਕੜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਰਕਬੇ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਦੀ ਝੀਲ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਬਿਆਸ

ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗਮ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ, ਬਿਆਸ ਦੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਜਲਚਰ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਗਵਾੜਾ ਆਦਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਜਲਗਾਹ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਜਲਚਰ ਜੀਵ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਜਲੀ ਜਲਗਾਹ ਦਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਥੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਹੀ ਕਿਸਮ ਆਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜਲਗਾਹ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਡਲੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਹਾਈਡਰੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਉੱਚੀ ਬੈਂਕ ਜਾਬ, ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਲਈ ਹਾਣ-ਪਰਵਾਣ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 209-262-7200

ਸਿੱਖ ਸੈਣੀ, 26 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-9" ਜਿਸ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੀ-2 ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਇੱਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 408-693-6744

ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਉਤੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਤੇ ਫਰਾਈ ਚਿਕਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ: 832-512-7172

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ ਮੁਫਤ ਖਾਣਾ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 515-291-1961

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares available

Product Diversity

HomeBridge Financial Services, Inc. is a full service mortgage lender with a wide variety of mortgage solutions. We will offer you a home financing solution tailored to meet your unique needs at a competitive rate, not just the latest trend in home financing.

Some of our niche products include:

- In-house Renovation Lending Department
 - FHA 203(k) and 203(h)
 - FNMA HomeStyle
- Foreign Investor
- FHA down to 580 FICO
- 5- 10 investment property options

I am licensed in Illinois, Indiana and Wisconsin. Call me today and let HomeBridge go to work for you!

Harjeet Bhatti

Mortgage Loan Originator

NMLS #230554

Cell: 847.962.8229

hbhatti@homebridge.com

HomeBridge.com/HarjeetBhatti

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
 - 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
 - ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)
 - ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ
- ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK
T 718.672.8000
75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
FREEMONT, CA 94538

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

HomeBridge Financial Services, Inc. is located at 15 West Jefferson Avenue, 2nd Floor, Naperville, IL 60540. Corporate NMLS #6521. Illinois Residential Mortgage License MB.6760732. Indiana-DFI First Lien Mortgage Lending License 15700. Wisconsin Mortgage Banker License 383498A.

Punjab TimesEstablished in 2000
16th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ**
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ**ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to**
Chicago jurisdiction.**‘ਆਪ’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਧੂਰੀ**
ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ**ਸੰਗਰੂਰ:** ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦਾ ਝੰਡਾ
ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ
ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ
ਸਭਾ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ,
ਜਿਥੇ ‘ਆਪ’ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਸੇ
ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਧੂਰੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਲਈ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ
ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਕਿਸੇਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੋਤੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਰੱਖ ਲੈਣ ਤਾਂ ਸਮਝ
ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਚੋਣ ਹੋਣ ਵਾਲੀ
ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ
ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਦਾਂ ਲਈ ਦਲਬਦਲੂਆਂ
ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ
ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ
ਮਜ਼ਾਕਾ ਉਡਾਇਆ ਹੈ। ਮੌਗਾ,
ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੇ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ
ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤਿੰਨ
ਦਲਬਦਲੂਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ
ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ।
ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਅਜਿਹੇ
ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣੇ
ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।**ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਯੋਗਦਾਨ?****(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)**ਮੋਦੀ ‘ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ
‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਚੁੱਪ ਤੋੜੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ
ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ
ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ
ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਅਜੋਕਾ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖ ਕੇ
ਝੰਜੋਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ
ਚਰਚਾ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ
ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਵੀ
ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ
ਸੀ। ਪਿਛੋਂ ਵ੍ਰਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਇਹ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਹੈ।
ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼
ਕਰਦਿਆਂ ‘ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕੀ
ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ ‘ਮੋਦੀ ਦੀ
ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ।’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੁਛਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧਦੀ
ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ
ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਕਦੋਂ ਬੋਲਣਗੇ? ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ
ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਤੌਰ‘ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਗਿਰਜਿਆਂ ‘ਤੇ ਹੋ
ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ?
ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਾਈਆਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਬਤ ਹੀ ਕੋਈ
ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ
ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ
ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ
ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜਾਂ ਉਹ ਕੁਝ
ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।ਉਧਰ ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ
ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ
ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਚਰਚਾ
ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ
ਲਈ ‘ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ’ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਜ਼ਰੀਏ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ‘ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਵਿਕਾਸ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਰਹੇ ਤੱਤਾਂ
‘ਤੇ ਲਗਾਮ ਕੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ
ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ
ਮੌਲਾਨਾ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੇ**ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬਿਗਲ****(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)**ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ 70 ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ
ਗਈ ਹੈ। ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ,
ਬਲਕਿ ਵੋਟ ਫੀਸਦ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਗਰਾਫ਼
ਕਾਫ਼ੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ 46
ਫੀਸਦ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ
ਹੁਣ 32 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੀਆਂ
ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮੱਤ ਨਾਲ
ਜੇਤੂ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜੇਤੂ
ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।
ਹਰਿਆਣਾ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ
ਝਾਰਖੰਡ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ
ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੇ
ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਿਰਧਤ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ
ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।ਸਿਰਫ਼ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਆਮ ਆਦਮੀ
ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਜਿਹੀ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕਈ
ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕਾਡਰ ਆਧਾਰਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ
ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦੇਣੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਲੀ, ਬਲਕਿ
ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਘਟਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ, ਜਾਤੀ-ਜਮਾਤੀ ਤੇ
ਦਲ-ਬਦਲੀ ਜਿਹੇ ਚੋਣ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ-
ਨਾਲ ਫਿਰਕੂ ਪੱਤੇ ਵੀ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਉਸ ਨੇ
ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ
ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ
ਵਿਖਾਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦੀ
ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਸਾਹੀ
ਇਮਾਮ ਅਬਦੁੱਲ ਬੁਖਾਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ
ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਖੇਡੇ
ਜਾ ਰਹੇ ਫਿਰਕੂ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਤੇ
ਸਾਰਥਿਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਇਕ
ਕਾਰਨ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਬਾਅਦ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫਿਰਕੂ ਨੀਤੀਆਂ
ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੁਝ
ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ’ ਦੇ
ਨਾਅਰੇ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ
ਯਤਨ ਤੇ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਜਿਹੀ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ
ਬਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੇ ਘੱਟ-
ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤ ਤੇ ਡਰਦੀ ਭਾਵਨਾ
ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ**ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ**
ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲੜੇਗੀ ‘ਆਪ’**ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ:** ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ
ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨਿਗਮ ਤੇ ਨਗਰ
ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜੇਗੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਸੂਬਾ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ
ਚੰਗੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੰਭਵ
ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ
ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨੇ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਸਕਣੀ
ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ
ਵਿਆਸਥ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ
ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸਾਫ਼ ਸੂਬਰੇ ਅਕਸ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜਨਤਾ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ
ਉਤਾਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੜੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ
ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ
ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।**ਚੋਣਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ**
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ
ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਾਈ**ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ:** ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ
ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ
ਜਿੱਤੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ
ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜੋੜੀ
ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ
ਜਨਤਾ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂਆਂ,
ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਦਿਆਂ
ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਹੁਣ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਲਾਹਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ
ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।**ਅਜੈ ਮਾਕਨ ਤੇ ਲਵਲੀ**
ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ**ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:** ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ
ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਮ
ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ
ਹੁੰਝਾ-ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਫ਼ਤਵੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ
ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਜੈ ਮਾਕਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ
ਹਾਰ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ
ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ
ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਵਲੀ ਨੇ ਵੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ
ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।**ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ‘ਆਪ’**
ਨਾਲ ਕੜਿੰਘੜੀ**(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)**ਤਕਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ
ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ
ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ
ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ
ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰੇ ਸੀਟਾਂ ਹਾਰ ਗਿਆ
ਹੈ। ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਦ ਕਿ
‘ਆਪ’ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ
ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ
ਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੈ।ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ 10036 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ
ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-
ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਨਗਰ
ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ, ਕਾਲਕਾ ਸੀਟ ਤੋਂ
ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਦਾ
ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।**ਆਗੂ ਜਿੱਤ ਦੇ ਗਰੂਰ ਤੋਂ**
ਬਚਣ: ਕੇਜਰੀਵਾਲ**ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:** ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ
ਨੇ ਕਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ
ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ, ਆਗੂਆਂ ਤੇ
ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦਾ
ਘੁਮੰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ
ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ
ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾ
ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ‘ਹੰਕਾਰ’ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੰਜ
ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਾਨੂੰ ਸਬਕ
ਸਿਖਾਏਗੀ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ**ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ**ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਆਈ ਫਲਾਈਟ ਡਾਟ ਕਾਮ 'ਤੇ ਜੂਨ-2015 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਅਫਵਾਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗਗਨ ਮਲਿਕ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਵੈਬਸਾਈਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸੂਬਾਈ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੇੜੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਸੀ।

ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਲਈ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਥੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਿਥੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਵਾਪਰਣ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਲਕਾ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨਗੇ।

ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾਕਰਨ ਅਦਾਲਤੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੇ ਰੋਅ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਬਣੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ (ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਗਰੀਮੈਂਟਸ ਐਕਟ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. (ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ

ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਜਤਾ ਰਹੀ ਖੱਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਗਰੀਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਫ਼ੈਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 131 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !!

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

3

ਭਲਵਾਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ

ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ: ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਭਲਵਾਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੰਘੀ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਿਲਾਪੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ

ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤਨੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਦੋ ਬੇਟੇ- ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ, ਨੂੰਹਾਂ- ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਧੀ ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਤੇ ਜਵਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਤਰੇ- ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਪੋਤਰੀਆਂ- ਰਾਜਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਰਾਜਵੀਰ ਅਤੇ ਦੋਹਤਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਸ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਪੱਟੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵਿਚ ਸਵਰਗੀ ਫੌਜਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਗੁਰਮੇਜ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 15 ਜੁਲਾਈ 1954 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਖੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਛਾਣੀ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1977 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ 1981 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਖੇਡਣ ਗਏ ਅਤੇ 1984 ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਉਂਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਬੱਡੀ 1971 ਵਿਚ ਖੇਡਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੱਜਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਣਾ

ਭਲਵਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 1984 ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਆ ਵੱਸੇ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਬਿਜਨਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਫਲ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਬਣੇ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਉਹ 2001 ਵਿਚ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਜਾ ਵੱਸੇ ਅਤੇ ਮੋਟਲ ਦਾ ਬਿਜਨਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਾਖੂਬੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਵਿਛੋੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਰਦ ਬਣ ਸੁਲਘਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਇਨਸਾਨ, ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦਾ ਦਰਦੀ, ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਲਈ ਤਨੇ, ਮਨੇ ਤੇ ਧਨੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਇਸ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਹੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਤੁਰੇਗੀ ਤਾਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

7 ਫਰਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਸਵਰਗੀ ਭਲਵਾਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਦੁਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ, ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ

ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਓਂਟਾਰੀਓ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਿਚਰਡੀਲਡ ਤੇ ਬੈਡਫੋਰਡ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਭਖਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਨੇਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਅਹਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਾ ਵੱਡੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਕੀਤੀ ਲੰਮੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਖਤ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ-1925 ਵਿਚ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਨਾਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਹੇਠ ਮਨਿਸਟਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦਿ ਲਈ ਵੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਨੇਮ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਵਾਉਣੇ ਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਖਣੇ ਹੀ ਹਨ।

ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਸੰਸਾਰ ਸਿੱਖ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ

ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਜਨਰਲ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੀ ਬੀਬੀ ਬੀਰੇਂਦਰਾ ਕੌਰ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿੰਝਰ, ਬੀਬੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਯੂ.ਐਸ.ਏ., ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਕੀਮ' ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਮ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕਮਰਕੱਸੇ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ 50 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਛਮੀ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਟੀਚਾ 2015 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ 4.3 ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4.2 ਲੱਖ ਇਕੱਲੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ 650 ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ 50-100 ਤੱਕ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਾਊਥਹਾਲ ਵਿਚ 10 ਨੁਕਾਤੀ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਯੂ.ਕੇ.) ਦੇ ਚੇਅਰਮਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਨਜ਼ਿੱਠੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਰੇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਡ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਅਨੁਸਾਰ

ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਹੀ ਇਕੱਠ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਪੰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਲਾਮਬੰਦੀ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਜਾਂ ਪੰਥਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਸ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮਾਦਾ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੱਚੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੈਨੇਡਾ

ਕੈਲਗਰੀ: ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਅਲਬਰਟਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਆਰਜ਼ੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਕ ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਜੈਸਨ ਕੈਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਬਰਟਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ

ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਆਰਜ਼ੀ ਵਰਕਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਸਦਕਾ ਜੇਕਰ 'ਅਲਬਰਟਾ ਇਮੀਗਰੇਟ ਨਾਮਿਨੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਤਹਿਤ ਆਰਜ਼ੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਵਾਸ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਦਾ ਪਰਮਿਟ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਫਿਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਲਬਰਟਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੇਬਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿੱਲ ਮੈਕਗੋਵਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਦੁੱਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਰਜ਼ੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਰਕਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁਨਰਮੰਦ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਐਂਟਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਵਾਸ ਮਿਲਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਕੁਸ਼ਲ ਤੇ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਤਹਿਤ ਆਰਜ਼ੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕੈਦੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਕੈਦੀ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੇ ਮਈ 2011 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤ ਮੌਤ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ।

ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰਲੀ ਚੀਜ਼ ਖਾਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਕੈਦੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਮਗਲ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਨਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਸੀ। ਕੈਦੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਪਿਆ ਘੇਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਉਤੇ ਵੀ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਫੰਡ ਵਰਤ ਕੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੁਣ ਠੱਪ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਤੇ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਸਮਰਥ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਕਈ ਡਾਕਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਸਟਾਫ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵੀਹ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਰਸ ਤੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਦੁਗਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਖਤਰੇ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੇ

ਨਰਸਿੰਗ ਕਾਲਜ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਚਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਦਸ

ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਰਸਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿੱਤੀ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਕੈਂਸਰ ਸਰਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ

ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਵੀ ਮਿਲੀ। ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਖਰਚੇ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਕੁਝ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਟੀ.ਏ. ਅਤੇ ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ, ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਫਰੀਜ਼ ਕਰਨ, ਬੋਨਸ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ, ਨਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਰੱਖਣ ਉਤੇ ਰੋਕ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਕਿਤੇ ਖੈਰ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਬਜਟ ਵਿਚ ਵੀਹ ਫੀਸਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾੜੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ।

ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੈਮਰੌਨ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੌਨ ਇਥੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਮਰੌਨ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਿਆਮਿੰਗਟਨ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਾਰਵਿਕ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਸਿੱਖ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ 2015-2020 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਿੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਸ਼ਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ

ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿੱਕ ਕਲੈਗ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਡੁਬ ਰਿਹੈ ਦੁੱਲਿਆਂ, ਦਾਰਿਆਂ, ਮਿਲਖਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ

ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਬਾਰੇ ਹੈ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ। ਕਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਵਿਹੁ ਵਲਿੱਸੀ ਵਾਅ ਫਿਰੀ, ਵਣ-ਵਣ ਵਗੀ ਜਾ, ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਬਾਸ ਦੀ ਵੰਝਲੀ, ਸੂ ਦਿੱਤੀ ਨਾਗ ਬਣਾ'। ਵਿਹੁ-ਵਲਿੱਸੀ ਵਾਅ ਅੱਜ ਵੀ ਵਗਦੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੰਝਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਨਾਗ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰੇ-ਘਰੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਵੀ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਬਾਰੇ ਐਚ ਐਮ ਵੀ ਕਾਲਜ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸਿਹਤ ਨੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਮਾਨਸਿਕ ਤਕਲੀਫ਼ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਸਾਂ। ਉਥੇ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਕੇ ਬੜੀ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਮੁੜੇ ਸਨ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਮਸਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਏਡੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਗਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇੱਕ ਗਰਾਮ ਦੇ ਭਾਅ ਵਾਲੀ ਤਿੰਨ ਗਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਨੌਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਮੁਬਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਤੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਪੁੜੀਆਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਵੀਹ ਕੁ ਪੁੜੀਆਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਗਰਾਮ ਮੁਫਤ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਕਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਸਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਖਬਾਰ ਪਰੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚਾਰ ਕਤਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾ ਕਤਲ ਨਸ਼ੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਗਿਣਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਲਈ ਪਿਓ-ਪੁੱਤਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਲੀ ਵੇਚ ਚੁੱਕੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ ਵਾਲੀ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਬਾਈ ਪੁੱਤਰ

ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਾਪ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਏਸੇ ਲਈ ਕਿ ਬਾਪ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਲਈ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤੋਟ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋਇਆ ਪੁੱਤਰ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਖਬਰ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ, ਤੇ ਅਸਲੋਂ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਆਪ ਥਾਣੇ ਪੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰ ਆਏ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਔਲਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਹਕੀਮਾਂ, ਵੈਦਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੜ੍ਹੀਆਂ-ਮਸਾਣਾਂ ਉਤੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਨਸ਼ੇ ਖਾਤਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਵੇਚਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਪੈ ਗਿਆ। ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਨਾ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਨਾ ਮਰ ਗਿਆ ਵਿਚ।

ਜਦੋਂ ਆਹ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਇੱਕਦਮ ਚੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਫਟਾਫਟ ਡਾਕਟਰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਵੱਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਿ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਨੇੜਲੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਏਨਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁੱਗਣੀ ਖੁਰਾਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜੋਣ ਜੋਗਾ ਵੀ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੜੀ ਇਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸਿਰ ਫੇਰ ਗਈ ਅਤੇ ਬਰਾਤ ਬੇਰੰਗ ਮੁੜ ਆਈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਣਾਓ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤਣਾਓ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਇਸ ਤਣਾਓ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਣਾਓ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਹੁਣ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਤਣਾਓ ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੜੇ ਸਹਾਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਦੀ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਧਾੜ ਦੇ ਹੱਲੇ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਲੁੱਟਦੀ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਦਾਣੇ ਕਮਾਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਰਿਜ਼ਕ ਕਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਫਿਰ ਖਾਲੀ

ਹੱਥ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਤਣਾਓ ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦੀ ਬੰਮੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਘੜ ਲਿਆ ਸੀ; 'ਖਾਧਾ-ਪੀਤਾ ਲਾਹੇ ਦਾ, ਬਾਕੀ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹੇ ਦਾ'। ਇਹ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਧਾੜ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤਣਾਓ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਸੀ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਫੌਜ ਦੀ ਭਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਜਾਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਵੱਧ ਭਰਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਬਦਲ

ਜਦੋਂ ਆਹ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਇੱਕਦਮ ਚੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਫਟਾਫਟ ਡਾਕਟਰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਵੱਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਿ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਨੇੜਲੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਏਨਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁੱਗਣੀ ਖੁਰਾਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜੋਣ ਜੋਗਾ ਵੀ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ।

ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੌਜ ਦੇ ਅਫਸਰ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ। ਕੋਟਾ ਫਿਰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਥਾਂ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਦੌੜ ਲਵਾਈ ਗਈ, ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੰਡੇ ਗਰਾਊਂਡ ਦਾ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਘਰਕਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਲਾਈਨ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ

ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ਾ ਵਰਤ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਈ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਅਜੇ ਸ਼ਰਤ ਲੱਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇਹ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਉਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ? ਬਾਕੀ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਕਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਟੈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਸਿਰਫ ਫੌਜ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਏਦਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਬਕ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਲਏ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ।

ਫਿਰ ਕਹਿ ਦੇਈਏ ਕਿ ਇਹ ਲਿਖਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਇੱਕ ਖਤਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਰਾਜਸੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ। ਢਾਈ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਏ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਤਰ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਉਹੋ ਕੁਝ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਰਾਜਸੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਫੋਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਉਸ ਤਕਰੀਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ 'ਡਿਸਾਸਟਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪਲਾਨ' ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੁਣੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 73.5 ਫੀਸਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।' ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਰਜ਼ ਵਧਿਆ ਹੀ ਹੈ, ਘਟਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੌਬੇ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਰਫ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੀ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ ਉਹ ਹਾਲਾਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਲੇਖ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕੰਨ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ?

ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨੇਵਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਕੋੜ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਤੋਪਾਂ ਜਾਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਦੋ ਰੰਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੈਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੜ-ਲੜ ਕੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਖੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਚਸਕਾ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਲੋਕ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਗਵਾਂਢ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰੰਗ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸਬਕ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਦੁੱਲਿਆਂ, ਦਾਰਿਆਂ ਤੇ ਮਿਲਖਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੇ ਹੁਣ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਹ ਨਸਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਸ਼ੇ ਲਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਹੁ-ਵਲਿੱਸੀ ਵਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਕਿਸ ਨੇ ਹੈ? ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਬੇਬੇਰੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਕੜ-ਖੋਹ ਉਡਾਉਂਦੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਹਰ ਸੱਬ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਰਕਦੇ ਜਾਂਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਮੁਰਾਤਬੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪਾਬੀਆਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਭਜਾ ਦੇਣਗੇ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 14 ਫਰਵਰੀ 2015

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਕੁੱਲ 70 ਵਿੱਚੋਂ 67 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਇਕਹਿਰੇ ਅੰਕੜੇ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ, ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਹ ਮੋਕਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਣਕਿਆਸੀ ਤੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਉਹ ਜੇਤੂ ਰੱਬ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਬਵਾਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਈ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਹੰਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆਣਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ, ਇਕੱਲਿਆਂ ਲੜਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਨ ਤੀਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਉੱਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਧੇਰ! ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਚੜ੍ਹਤ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਜੋ ਮਨ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਖੁਦ 'ਆਪ' ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣ ਵੀ 'ਆਪ' ਦਾ ਹੱਥ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਉਪਰ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਿਆਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 3 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਭਿਣਕ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪਛੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਪਾਸੇ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪਰ ਆਏ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਉਲਟੀ ਪੈ ਗਈ। 'ਆਪ' ਮੁਖੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਧਾਰ ਖੁੰਢੀ ਕਰਨ ਲਈ 'ਐਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਲਹਿਰ' ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਥੀ ਰਹੀ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਵਾ ਸੌ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਝੋਕ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰੈਲੀਆਂ-ਜਲਸਿਆਂ ਲਈ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਸੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਲੱਖ ਖਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਉੱਤੇ ਅਲੱਗ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਆਪ' ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੀਤੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਆਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਖੇਡ ਰਹੇ। ਇਕ ਇਹੀ ਗੱਲ 'ਆਪ' ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜੋ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਰਹੀ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ 'ਆਪ' ਦੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਅਜੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 70 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚੋਂ 60 ਉੱਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੀਡ ਲੈ ਕੇ, ਸੱਤ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਕ ਗੱਲ ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਗਲ-ਗਲ ਤੱਕ ਡੁੱਬੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਪਾਰਟੀ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹਨੇਰੀ ਚਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਠੱਲ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਸਬਕ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਰ-ਧੜ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ 'ਆਪ' ਵਰਗੀ ਵੱਖਰੀ ਦਿੱਖ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਗਦਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਵਿਚਾਰਾ ਵਿਜੈ-ਰੱਬ!

ਕੌਰਵ-ਸੈਨਾ ਨੇ ਪੱਥਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਹੀਲੇ ਵਰਤ ਕੇ ਦੇਖ ਲਏ ਜੰਗ ਵਾਲੇ। ਕੁਫਰ ਤੋਲਿਆ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਹਿ ਕੇ, ਮਾਰੇ ਬੋਲ ਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੰਗ ਵਾਲੇ। ਕਰੀਆਂ 'ਸ਼ਾਹਾਂ' ਨੇ ਖੂਬ ਮਨਮਰਜੀਆਂ ਜੀ, ਰਹਿ ਗਏ ਦੇਖਦੇ ਦੰਗ ਹੋ 'ਸੰਘ' ਵਾਲੇ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਛਾਤੀਆਂ ਤਾਣ ਖੜ੍ਹ ਗਏ, ਬਣ ਗਏ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਤਿੱਖੇ ਜਿਹੇ ਡੰਗ ਵਾਲੇ। ਫਿਰਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਹਨੇਰ ਸੀ ਪੈਣ ਲੱਗਾ, ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾ 'ਲੈਟ' ਕਰ'ਤੀ। ਨਾਹਰੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਮਾਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਵਿਜੈ-ਰੱਬ' ਦੀ 'ਢਿੱਬਰੀ ਟੈਟ' ਕਰ'ਤੀ!

‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਤੇ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਦੇ ਦਾਅਵੇ

ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਰਪਟ ਕਿਸੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਪਟਾਂ ਖ਼ੁਫੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦਾ ਪਰ ਰਪਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ। ਵਿਦਵਾਨ 'ਜੁਆਬ' ਵਿਚ ਮਣਾਮੁੰਗੀ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਅਣਮੁੱਲਾ' ਸਮਾਂ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ 'ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ' ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ 'ਮੰਦਹਾਲੀ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਫ਼ਵਾਹ-ਤੰਤਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

‘ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਛਪੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅੰਕੜੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਈ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਬਤਾ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਵੱਡੇਰੇ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਨਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਝੂਠ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ: ਝੂਠ, ਸਫੇਦ ਝੂਠ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ।’ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਇਸ ਮਨੌਤ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿਚੋਂ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਚੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਚੋੜ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਧਾਰਨਾ ਅੰਕੜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ‘ਬੌਧਿਕ ਸਨਅਤ’ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਜਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਨਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਮਾਰੂ ਸੌਂ ਤਾਂ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਮ ਤੌੜਨ ਵਾਲੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਧ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਈ.ਟੀ.ਟੀ. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ; ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮਿਲਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ਆਪਣੇ ਦੌਰ ਦੇ ਘਪਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਦੀ ਮਿੱਥ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਵਡਿਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 2002 ਤੋਂ 2007 ਦੇ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ

ਹਨ। ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣ ਵਰਗਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਦਾਅਵਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਠ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ ‘ਹਿੰਦੂ ਸਰਕਾਰ’ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ‘ਦਰੁਸਤ’ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਭਾਰਤੀ ਵਿਰਾਸਤ’ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ‘ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ’ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਜਪਾਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਵਿਚ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ, ਫਲਸਫਾ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਨ। ਉਹ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ‘ਸਰਜਰੀ’ ਅਤੇ ‘ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ’ (ਬੇਰਤਾ) ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੜੀਆਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ‘ਖ਼ਬਰ’ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਰਾ (ਨਾਸਾ) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ‘ਖ਼ਬਰ’ ਉੱਤੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ‘ਜਾਣਕਾਰੀ’ ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਵੀਡੀਓ ਇੰਟਰਨੈਟ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੰਨਾ ਹੈ; ਨਾਸਾ ਟੇਕਸ ਹੈਲਪ ਫਰੋਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ। ਤਮਾਮ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਸਮੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਸਾ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ‘ਖ਼ਬਰ’ ਦੇ ਪਾਠਕ, ਸਰੋਤੇ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਰਪਟ ਕਿਸੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਪਟਾਂ ਖ਼ੁਫੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦਾ ਪਰ ਰਪਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ। ਵਿਦਵਾਨ 'ਜੁਆਬ' ਵਿਚ ਮਣਾਮੁੰਗੀ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਅਣਮੁੱਲਾ' ਸਮਾਂ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ‘ਮੰਦਹਾਲੀ’ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਫ਼ਵਾਹ-ਤੰਤਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ‘ਖ਼ਬਰਾਂ’ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ‘ਖ਼ਬਰਾਂ’ ਦੰਗੇ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਖ਼ਬਰਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ‘ਖ਼ਬਰਾਂ’ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਤਤਕਾਲੀ ਤੇ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਚਿਰਕਾਲੀ ਪੱਖ ਹਨ। ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਅੰਦਰ ‘ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਮੁਖੀ’ ਸਿਆਸਤ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ‘ਅਬ ਕੀ ਵਾਰ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ’ ਤੇ ‘ਪਾਂਚ ਸਾਲ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ’ ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਤੀਜੇ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਆਵਾਮ ਦੀ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ‘ਸ਼ਖਸੀਅਤ’ ਅਤੇ ‘ਬੰਦਖਲਾਸੀ’ ਨੂੰ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਵਜੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਹਕੂਕ ਜਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਸੁਖਬੀਰ

ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਾਰੇ ‘ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ’ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਬਾਰੇ ‘ਨੇਤਾ ਜੀ’ ਦੇ ਬੋਲਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹੋ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ‘ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ’ ਵਿਚੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਜਾਂ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸੁਆਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਖਤਿਆਰ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਬਦਲਦੇ ਹਨ, ਫਲਸਫੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ‘ਕੁਫਰ’ ਜਾਂ ‘ਗ਼ੈਰ’ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਤੈਅ ਸਿੱਟਿਆਂ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਆਖਰ ਬਾਦਲ-ਅਮਰਿੰਦਰ ‘ਅੰਕੜਾ ਖੇਡ’ ਧਾਰਨਾ ਪੱਖੋਂ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਬੱਤਰਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੱਚ ਦੀ ਭਾਲ ਅਜਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਜਲਾਂ ਤੱਕ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜੱਗ-ਜਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰੱਬ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ, ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ‘ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਡਰ ਅਤੇ ਮਹਿਰੂਮੀਅਤ ਦੇ ਖੌਫ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੂਜੇ ਪੈਗੰਬਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਸੁਆਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਚੋਣਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਅਤੇ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ‘ਜਿਉ’ ਦੀ ਤਿਉਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ’ ਜਾਂ ‘ਕਿਸੇ ਬੀੜ ਚੁੱਕੇ ਯੁੱਗ’ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਇਹੋ ਵਾਅਦਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ‘ਸ਼ਹਾਦਤ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੂਰਾਂ ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਚਵੀ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗਿਆਸੂ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਲਈ ਤਾਂ ਸੁਲਝ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਅਤੇ ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਗਿਆਸਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਵਾਲੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਕਾਫੀ ਸੁਲਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭਾਲ ਬਿਹਤਰ ਸੱਚ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਸੱਚ ਅੱਜ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਸੱਚ ਦਾ ਮੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਸੱਚ ਨੇ ਭਲਕੇ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਸੱਚ ਦਾ ਮੱਚ ਬਣਨਾ ਹੈ। ‘ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ’ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਤਾਂ ਸੱਚ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਪਿਆ ਜੂੜ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਖੋਜ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਮਾਤਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਬਿਹਤਰ ਸੱਚ ਦੀ ਭਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸਬਕਾਂ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਭਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਬਚਨ ਵਜੋਂ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਬਚਨ ਵਿਚ ਵੀ। ਇੱਕ ਬਚਨ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਬਹੁ-ਬਚਨ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਰਹੇਗਾ। ਇੱਕ ਬਚਨ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਬਚਨ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਹਿੱਸਾ ਰਹੇਗਾ। ਪਹਿਲਾ ਪੁਰਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਦੂਜੇ ਤੇ ਤੀਜੇ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ‘ਚ ਰਹੇਗਾ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕੀ

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ 'ਦਿ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਬਾਰੇ 'ਖਤਰਨਾਕ ਖਾਮੋਸ਼ੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।' ਇਸ ਸੰਪਾਦਕੀ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਖਾਮੋਸ਼ੀ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਧ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੁੱਪ ਤੋੜਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾ-ਸਥਾਨਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੇਜ਼ ਕੇ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਾ ਕੇ ਧਰਮ ਬਦਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਸੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਮੋਦੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਈਸਾਈ

ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ, ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੇਂਟ ਸੈਬੇਸਟੀਅਨ ਗਿਰਜਾਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਗਿਰਜਾਘਰ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਈ ਸੀ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੇਂਟ ਅਲਫ਼ੋਂਸਾ ਗਿਰਜਾਘਰ ਵਿਚ ਹਤਹਿੰਸਾ ਮਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਥੋਂ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਜਦਕਿ ਨਕਦੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਗੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਤਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਚੁਕੰਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਬਿਸ਼ਪ ਸੰਮੇਲਨ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਹ 'ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਅਤੇ ਮਹਿਫੂਜ਼' ਹਨ।

ਜਨਤਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਧਰਮ ਬਦਲੀਆਂ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ, ਆਗਰਾ

ਵਿਚ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ ਬਦਲ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 100 ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ 'ਦੁਬਾਰਾ ਧਰਮ ਬਦਲ ਕੇ' ਹਿੰਦੂ ਦਰਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਵੀ.ਐਚ.ਪੀ.) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਵਰਗੇ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਧੜਿਆਂ ਨੇ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਦੀ ਉਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੁਕ-ਲੁਕੋਅ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ 'ਦੁਬਾਰਾ ਮੋੜ ਲਿਆਉਣ' ਲਈ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਹੈ। 80 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਪਰ ਵੀ.ਐੱਚ.ਪੀ. ਦਾ ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਂਗੜੀਆ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ 100 ਫੀਸਦੀ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕੀਦੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਵੀ.ਐੱਚ.ਪੀ. ਇਸ

ਮਹੀਨੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ 3000 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਥੇ 1992 ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਫਸਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਨੇ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਫਸਾਦ ਭੜਕਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2000 ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਵੀ.ਐੱਚ.ਪੀ. ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਗ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੁਰਜੋਸ਼ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ: "ਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੀ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।" ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ-ਮੋਦੀ 'ਦੋਸਤੀ' ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਪਰਤਾਂ

ਭਾਰਤ ਦੇ 66ਵੇਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ 'ਲਾਘਾ ਭੰਨ' ਕਾਮਯਾਬੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਿੰਸਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦੁਵੱਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰਮਾਉ ਤੇ ਕੀਲਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਲੋਂ ਉਸੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਹਿੱਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜੋ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਹਕੂਮਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਇਜ਼ਕ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਦੁਵੱਲੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਨੂੰ ਗੌਰ ਨਾਲ ਵਾਚਣ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ

ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਆਲਮੀ ਅਮਨ ਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਤੈਅ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਖਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਬੇਅਸੂਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਕਬੂਲ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਧਰਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ-ਮੋਦੀ ਸਿਖਰ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਵੀ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਲੁਕੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸਾਵੀਂ ਹੋਸੀਅਤ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਾ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੁਪਰ-ਪਾਵਰ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵ-ਬਸਤੀਆਨਾ ਰਾਜ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਅਸਾਵੀਂ ਮਿਲਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੀਲ-ਹੁੱਜਤ ਪਿੱਛੋਂ ਕਬੂਲਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛਲੱਗ ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਦੀ ਸੀ। 'ਸਾਂਝੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਅਤੇ 'ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ' ਦੋਹਾਂ ਅਹਿਦਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ-ਸਨਅਤੀ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਨਰੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ 'ਮੋਡ ਇਨ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ.' ਦੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਧੁਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਉਪਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਉਸ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਬਾਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਚੀਨ ਦੀ ਆਰਥਕ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵਧਣਾ ਖ਼ੁਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਵਿਸਤਾਰਵਾਦੀ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚੀਨ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਪੂਰਬ ਉਪਰ ਧਿਆਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਸੋਧਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਸਰਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣਾ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਭੂਟਾਨ, ਨੇਪਾਲ, ਜਪਾਨ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਅਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਉਪਰੇਥਲੀ ਦੌਰਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਮਨਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਧੁਰੇ ਦੇ ਪਿਛਲੱਗ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਿਸਤਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ

ਪਿਛਲੱਗ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦੀ ਦੂਰਗਾਮੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਵਿਉਂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਗੀ' ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨਗੀ ਵਾਲੇ

ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜਾ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਲਾਹਾ ਮੌੜਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਯੂ.ਐਨ. ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸੀਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੈਣ ਦੀ ਸੋਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਦੁਵੱਲੇ ਹਿੱਤਾਂ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 'ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਧੁਰਾ ਬਣਾਉਣ' ਦੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ 'ਐਕਟ ਏਸ਼ੀਆ' ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਿਚੋਂ 'ਏਸ਼ੀਆ-ਪੈਸਿਫਿਕ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ' ਅਤੇ 'ਹਿੰਦ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਐਲਾਨਨਾਮਾ' ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਅਹਿਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਧਿਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦੀ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਓਬਾਮਾ-ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਚੀਨ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਚੀਨ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਧਾਰੇ-ਪਸਾਰੇ ਲਈ ਘੇਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕਮੱਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

'ਅਮਰੀਕੀ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਚੌਖਟਾ 2015' ਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ

ਸਮਝੌਤਾ ਚੀਨ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਦ ਹੈ। ਜੋ ਉਸ ਦਸ ਸਾਲਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਡਿਫੈਂਸ ਚੌਖਟਾ 2005' ਦੀ ਥਾਂ ਲਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਮੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ 2006 ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਦਖ਼ਲ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸੂਖ਼ ਕਿਸ ਕਦਰ ਵਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਵਾਰਤਾ ਦਾ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

ਚੀਨ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਤਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਲਮੀ ਚੌਧਰ ਦੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਦੀ ਬੇਹਯਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਜਪਾਨ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜੀ ਧੁਰਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ' ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਵਾਰਤਾ 'ਚ ਇਹ ਮੋਦੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਚਾਰ-ਧਿਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਿਖਾਈ। 2006 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸੰਵਾਦ ਤਹਿਤ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਧਿਰੀ ਫ਼ੌਜੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ (ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ) ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਂਝ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੱਪ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਭੁਕਾਅ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਨਜ਼ੇ ਏਬ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਯੁੱਧ-ਪਸੰਦ ਟੋਨੀ ਐਬਟ ਦੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਚਾਰ-ਧਿਰੀ ਫ਼ੌਜੀ ਧੁਰਾ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫ਼ਕ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਅਗਲੀ ਗੱਲ, ਜਿਸ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਅਜੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਪਰ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਪਰਮਾਣੂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪਰਮਾਣੂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਾਨੂੰਨ' ਤਹਿਤ ਵੱਡੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਅਗੇਤੀ ਹੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਣਾਹਨੀ ਜਨਰਲ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਏਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਮੱਦ-46) ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਫੁਕੂਸ਼ੀਮਾ (ਜਪਾਨ) ਭਿਆਨਕ

ਪਰਮਾਣੂ ਹਾਦਸੇ ਵਰਗੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਪਰਮਾਣੂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਡੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬੀਮਾ ਪੂਲ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਭਾਵ ਨਾਕਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵੇਚ ਕੇ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਮਾਉਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਹਾਦਸਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸਿਵਲੀਅਨ ਪਰਮਾਣੂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸਬੰਧਤ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਮੱਦ (17-ਬੀ) ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧੋਖਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਊਰਜਾ ਦੀ ਮੁਕਾਬਤਨ ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਅਤੇ ਮੁਤਬਾਦਲ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਜ਼ੋਖ਼ਮ ਵਾਲੀ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ 'ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਚਾਊ ਤਕਨਾਲੋਜੀ' ਅਤੇ 'ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਊਰਜਾ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮੁਲਕ ਉਪਰ ਬੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਰਅਸਲ ਓਬਾਮਾ ਦਾ 4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ 'ਇੰਡੀਆ ਪੈਕੇਜ' ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਫ਼ੌਜੀ-ਸਨਅਤੀ ਸਮੂਹ ਲਈ ਮੋਕਲੀ ਮੰਡੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਕਟ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਭਾਵੇਂ ਚੀਨ ਤੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾ ਕੇ ਦੁਵੱਲੇ ਤੇ ਤਿੰਨ-ਧਿਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲੀਆ ਦੁਵੱਲੇ ਇਕਰਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਉਪਰ ਬਹੁਪੱਖੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭੁੱਲ ਦੀ ਸੋਧ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ 7 ਫਰਵਰੀ ਵਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ (ਨੰਬਰ 6) ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕੀ ਸਭੇ ਉਤੇ ਛਪਿਆ ਲੇਖ 'ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਲੇਖਕ' ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਤੇ ਤਰਜਮਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੀਮਾ

ਅਜੋਕੀ ਗੱਲ

ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਅੰਦਰ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਖੇਤਰ ਧਰਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦਾ। ਅਨੇਕ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਖੇਤਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਕ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਧਿਰ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਟ ਕਲਮ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤ ਕੇ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਕ ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪਰਚਮ ਹੇਠ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਦਲ ਜੁਟਾਉਣੇ ਵੀ ਸੌਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਸਾਰਵਿਆਪੀ ਵਿਚਾਰ-

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 091-1142502364
bhullargs@gmail.com

ਯੁੱਧ ਦੇ ਫ਼ੈਲਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਛਡਦਿਆਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਵਧੀਕ ਅਰਥਪੂਰਨ ਰਹਿਣਗੇ।

ਇਥੇ ਇਹ ਤੱਥ ਚੇਤੇ ਰਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਸਰਥੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਭਰ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭੂਪਸ਼ਾਹੀ ਤੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤੀ ਨੇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਇਕੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਇੱਛਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਮਿਥਦੀ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤਾਂ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਢਹਿਣ ਨਾਲ ਲੋਕਰਾਜਾਂ ਦਾ ਉਦੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਖਾਤਰ ਨੇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਰਨ ਤੇ ਨਾ-ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਹੋਰ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਦਿਆਂ ਆਪਸੀ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਭਾਵੇਂ ਅਕਸਰ ਵਧੀਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਧਰਮ ਵਧੀਕ ਹੰਢਣਸਾਰ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਤਖ਼ਤ-ਤਾਜ ਮਿਟ ਗਏ ਪਰ 'ਰੱਬ' ਦਾ ਸਵੈਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਕੜ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਦੂਹਰੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਕਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਆਉਂਦ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਧਰਮ ਨੇ ਇਹ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬੇਲਚਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਰਖੀਆਂ ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੋਝੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੇ ਗੱਲ ਹੋਰ ਉਲਝਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਗੋਤਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

7 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਕਾਰਟੂਨੀ ਸਪਤਾਹਿਕ 'ਸ਼ਾਰਲੀ ਏਬਦੋ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲੇ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਬਹਿਸ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਤੇ ਸਬੱਬ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਫ਼ਰਾਂਸ ਅਜੇ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਪਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਿਆ। ਦੂਜੇ, ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਯੁੱਧਚਾਲ ਆਮ ਕਰਕੇ ਮਾਰੇ-ਤੇ-ਭੱਜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦਾ 9/

11, ਮੁੰਬਈ ਦਾ 26/11 ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਇਹਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵੱਡੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਜਤਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ, ਪੈਰਿਸ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਲਾ-ਗੈਲਰੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਉਥੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲੇ ਨੇ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਘਟਨਾ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚਾਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਜਲੂਸ ਬਣਾ ਕੇ ਤੁਰੇ। ਉਹ ਮਗਰੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜਿਆ ਨਾਅਰਾ "ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਰਲੀ" ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਮੈਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਗਰ-ਨਗਰ ਲਗਦੇ ਨਾਅਰੇ "ਤੇਰਾ ਨਾਮ, ਮੇਰਾ ਨਾਮ, ਵੀਅਤਨਾਮ, ਵੀਅਤਨਾਮ" ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਨਾਅਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫ਼ਰਕ ਸੀ। ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਾਲਾ ਨਾਅਰਾ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖਲੋਂਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਰਲੀ ਵਾਲਾ ਨਾਅਰਾ ਇਸ ਕਸਵੱਟੀ ਉਤੇ ਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਤਰ ਸਕਦਾ।

ਐਨ ਇਨ੍ਹੀਂ ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਮਿਲ ਲੇਖਕ ਪੇਰੂਮਲ ਮੂਰੁਗਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਇਕ ਨਾਵਲ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਜਾਤਪਾਤੀ ਹੁੱਲ੍ਹਤਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਘੇਰਿਆ ਕਿ ਉਹਨੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕਲਮ ਪਰੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸਬੱਬ

ਪੇਰੂਮਲ ਮੂਰੁਗਨ

ਨਾਲ ਜੈਪੁਰ ਸਾਹਿਤਕ ਮੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ।

ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਕ-ਸਦਾਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਵਾਜਬ-ਨਾਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪ ਦੇਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮਿਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਫ਼ਿਲਮ 'ਪੀ ਕੇ' ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਸਵੈਥਾਪੇ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਸਿਨਮਾਘਰਾਂ ਦੇ ਸੀਸੇ ਤੋੜੇ ਤੇ ਪੋਸਟਰ ਪਾਝੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੁਛਦੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ

ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਲੱਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਧਰਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਦੇਖਣ ਕਿਉਂ ਜਾਵਾਂ!

ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਿਰੁਧ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਥੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਰਬ-ਯਾਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਬਾਰੇ ਰੀਣ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸ਼ੰਕਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਨੇ ਦੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨੂੰ 'ਕਮਾਲ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ' ਆਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਆਗੂ, ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ' ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਇਸ ਨਾਵਾਜਬੀ ਵਾਂਗ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਨਾਵਾਜਬੀ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। 'ਸ਼ਾਰਲੀ ਏਬਦੋ' ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਇਹਦੀ ਮੂੰਹ-ਬੋਲਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। 1789 ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬੜੇ ਸਖ਼ਤ, ਸਗੋਂ ਸਾਹ-ਘੋਟੂ ਸਨ। ਜੇ ਪੀਘ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਚੜ੍ਹਾ ਲਈਏ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਹੀ ਉਚੀ ਓਧਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। 1789 ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਮਗਰੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਾਹ-ਘੋਟੂ ਹੱਦਾਂ ਕਾਨੂੰਨਨ ਤੌਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 'ਸ਼ਾਰਲੀ ਏਬਦੋ' ਇਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਟੂਨ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ; ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਮੈਂ ਧਰਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਕਾਰਟੂਨ ਦੇਖੇ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਗਿਲਾਨੀ, ਬੇਚੈਨੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾਲ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਭਰ ਗਿਆ। ਇਕਦਮ ਸਵਾਲ ਜਾਗਿਆ, ਇਹ ਕੋਹੀ ਕਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕੋਹੀ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ! ਇਹ ਤਾਂ ਗਾਲਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਗਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਾ ਕੁਝ ਹੈ!

ਕਾਰਟੂਨ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੇਤ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਲਿਆ ਦੇਵੇ; ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਕਰੋਧ ਦੀ ਅਗਨੀ ਬਾਲ ਦੇਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਆਰ. ਕੇ. ਲਕਸ਼ਮਣ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਈ ਕਾਰਟੂਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਹਾਲਤ ਉਤੇ ਕਾਟਵਾਂ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਕਾਰਟੂਨ ਹੀ ਦੇਖਦੇ-ਮਾਣਦੇ ਸਨ। ਨਹਿਰੂ ਤਾਂ ਕਾਰਟੂਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਵੀ ਅਕਸਰ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਟੂਨੀ ਕਲਾ ਦੇ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਮਿਆਰ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਤਬਕੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਟੂਨ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਉਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪੂਰੇ ਜਲੌਅ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਮੰਤਰੀ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਉਪਰ ਰੱਖੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਅਬੂ ਅਬਰਾਹਮ ਦਾ ਉਹ ਕਾਰਟੂਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫ਼ਖ਼ਰੁਦੀਨ ਅਲੀ ਅਹਿਮਦ ਗ਼ੁਲਸ਼ਾਨੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਰਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਉਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

'ਸ਼ਾਰਲੀ ਏਬਦੋ' ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਾਰਟੂਨ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਛਾਪਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ। ਇਕ ਕਾਰਟੂਨ ਵਿਚ ਕੂਹਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਅਲਫ਼ ਨੰਗੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਪਾਠਕ-ਦਰਸ਼ਕ ਵੱਲ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸਾਈ ਮੱਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਭੈੜੇ ਕਾਰਟੂਨ ਉਸ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਟੂਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਾਰਟੂਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਅਸਲੀਲ ਦੇ ਅਸਲੀਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ

ਅਜਿਹਾ ਉਪਦਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੁਰ ਪਵੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੈਰਿਸ ਦੀ ਡਰੈਸੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਇਮਾਮ ਹਸਨ ਚਲਗ਼ੂਮੀ ਨੇ ਕਾਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਅਪਰਾਧੀ ਹਨ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਜਹੰਨਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।"

ਪੇਰੂਮਲ ਮੂਰੁਗਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ

'ਸ਼ਾਰਲੀ ਏਬਦੋ' ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ

ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਜਾਤਪਾਤੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤਕ ਉਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਤੋਂ ਸੰਤਾਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਖਾਤਰ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਨਾਲ ਸੰਗ

ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੁਰਾਤਨ ਤਮਿਲ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਆਮ ਹੈ। ਮੂਰੁਗਨ ਨੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੀ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤਕ ਮੌਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਹੀ ਤੋੜਾ ਕਰ ਲਈ।

ਇਹ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਮਥਰਾ-ਬ੍ਰਿੰਦਾਵਣ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਉਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹਾ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਹਾਲ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਹੀ ਜੇ ਭਿਖਾਰਨਾਂ ਤੇ ਚਰਿਤਰਹੀਣਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਅਸੀਂ ਦਿਖਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ। ਭਾਵ ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਦੇ ਨਰਕੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਫ਼ਿਲਮ-ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ!

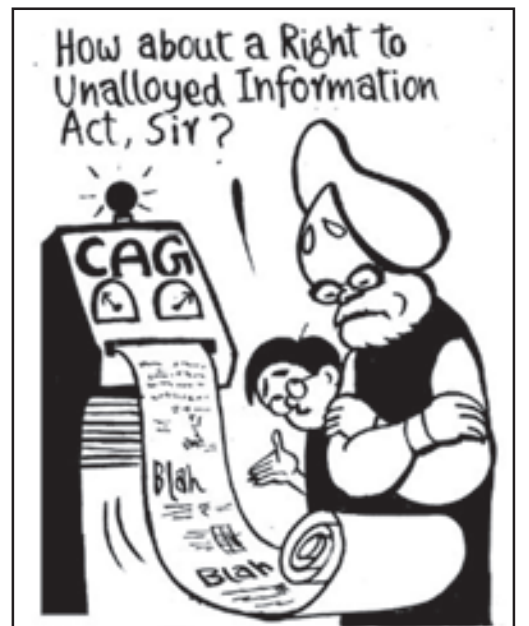
ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਾਰਨ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਦਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ

ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਬਿਲਕੁਲ ਤਰਕਹੀਣ ਮਿਸਾਲ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਮਰਹੱਟਾ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਣੇ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਖਰੜਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਇਕ ਬਦੇਸੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ

ਲੱਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਤੱਥ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖੋਂ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਉਜਲੇ ਚਿੱਤਰ ਉਤੇ ਕੋਈ ਬਦਰੰਗ ਟੋਪਾ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਬਘਿਆੜ ਵਲੋਂ ਨਦੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਖਲੋਤੇ ਮੇਮਣੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਜੂਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਂਗ ਸੀ।

ਇਉਂ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸੀਮਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਾਵਾਜਬ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪੁਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਠੀਕ ਰਾਹ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇ। ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਸੱਚ ਕਦੀ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪਰਮਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸੀਮਾ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਫੇਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ, ਫ਼ਿਲਮ ਜਾਂ ਕਾਰਟੂਨ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਠੀਕ ਰਾਹ ਹੱਥ ਵਿਚ ਡਾਂਗ ਜਾਂ ਚੁਆਤੀ ਫੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਣਾ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਖਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤਦ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਗੰਦਮੰਦ ਦੀ ਉਲਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ ਸਵੈਥਾਪੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕੇ!

ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਆਰ ਕੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਇਕ ਕਾਰਟੂਨ

1789 ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬੜੇ ਸਖ਼ਤ, ਸਗੋਂ ਸਾਹ-ਘੋਟੂ ਸਨ। ਜੇ ਪੀਘ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਚੜ੍ਹਾ ਲਈਏ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਹੀ ਉਚੀ ਓਧਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। 1789 ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਮਗਰੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਾਹ-ਘੋਟੂ ਹੱਦਾਂ ਕਾਨੂੰਨਨ ਤੌਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 'ਸ਼ਾਰਲੀ ਏਬਦੋ' ਇਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਟੂਨ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਉਤੇ ਮਾਰੀ ਕੁੰਡਲੀ

ਬਠਿੰਡਾ: 16ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡ ਵੰਡਣ ਦਾ ਖਾਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ 2.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡ ਵੰਡਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਪੀ. ਰਵੀਨੰਤ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੀ ਭੇਜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹਾਲੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ 2014-15 ਦੇ ਸਿਰਫ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ। ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੰਡੇ ਜਾਣੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੈਸਾ ਲੈਪਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ 16ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ

ਫਰਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘਬਾਇਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 2.20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉਪ ਅਰਥ ਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਨੇ ਵੀ ਫੰਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨੋਡਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਹਾਲੀ ਕਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਨੇ 1.82 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਹਾਲੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੇ ਫੰਡ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇੰਨੀ ਫਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੰਡ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 1.80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਪ੍ਰ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ

ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1.88 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚਲੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਹਲਕੇ

ਵਾਸਤੇ ਵੀ 15 ਲੱਖ ਦੇ ਫੰਡ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਸੰਤੋਖ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਬਜਟ ਲੇਟ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਵਿਰੁਧ ਥਾਈਲੈਂਡ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਅੱਗੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਥਾਈਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਅੱਗੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ

ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ

ਨੈਸ਼ਨਲਵਾਦੀ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਥਾਈ ਕੌਂਸਲਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਕੌਂਸਲਰ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਬਾਰੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਥਾਈ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੋਸਟਰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

ਫੰਡ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਵੀ ਰਹੇ ਢਿੱਲੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2.28 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਪੀ. ਸੰਤੋਖ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤਾਂ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰਾਂਟ ਦਾ ਪੈਸਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ 2.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਵੀ ਹਾਲੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਵਿਜੇ ਸਾਂਪਲਾ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 81 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਉਪ ਅਰਥ ਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮ.ਪ. ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

Ashton Place

ਐਸ਼ਟਨ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ, ਵਿਲੋ ਬਰੁਕ
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ,
ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ
ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ

150 ਤੋਂ 900 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ

**Winter Special Package
January - March**

ਖਾਣੇ ਸਮੇਤ \$23 ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਡੇਢ ਸੌ ਬੰਦੇ ਹੋਣ)

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪੁਨੀਤ ਸਾਹਨੀ, ਫੋਨ: 630-789-3337 x221

ਸੈਲ ਫੋਨ: 630-677-9077, ਫੈਕਸ: 630-789-3331

puneet@ashtonplace.com

341 75th St., Willow Brook, IL 60527

www.ashtonplace.com

www.facebook.com/ashtonplace

ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਬਿਗਲ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਭਖੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵੱਜਦੇ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਖੁੱਸੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਵਧੇ ਹੋਏ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 13 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਭਰੇ ਜਾਣਗੇ, 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਛੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ— ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਹਾਲੀ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਮੋਗਾ, ਫਗਵਾੜਾ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 26 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ

‘ਦਿਲ ਮਾਂਗੇ ਮੋਰ’ ਵਾਲੀ ਲੀਹ ਉਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲਕੀਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੁਆਬੇ ਦੇ

ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ— ਮੁਹਾਲੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਬਰਨਾਲਾ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਨਸਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਮੋਗਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਇਕ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਗਵਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਘੱਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮਾਲਵਾ ਵਿਚ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਝੌਤਾ: ਬਾਦਲ

ਸੰਗਰੂਰ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਕਾਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ 90 ਫੀਸਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਹਿਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੀਆਂ। ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੂਲੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਗੀਆਂ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸਹਿ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਨਾ ਝੁਕਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਰ ਤੋਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੁਆਬੇ ਤੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲੀ, ਭਾਜਪਾਈ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਕੇ ਉਭਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ

ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮੌਕਾ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਮੌਕਾ ਖੁੰਝਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਹਾਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਲੜਨਗੀਆਂ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਪਰ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਬਣਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਕਸਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਪਰ ਲੜਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਲੜਨਗੇ।

ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 73ਵੀਂ ਸੋਧ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਸ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਧ ਰਹੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਬੋਝ ਝੱਲਣ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 129 ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗਲ ਪਿਆ ਢੋਲ ਵਜਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2013 ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮੰਨੀਆਂ

ਮਾਨ ਦਲ ਵਲੋਂ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰ, ਅਗਜੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੁੱਚੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ 22 ਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਇਖ਼ਲਾਕ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇਗੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ।

ਜਾਂਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਕਾਰਨ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਅੱਕ ਚੱਬਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ, ਸੀਵਰੇਜ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ, ਸੜਕੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ 40 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਵਰੇਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ 12 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ

ਵਿਚ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਯੰਤਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਚੁੰਗੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੈਟ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ 11 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 1300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਵੈਟ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚੋਂ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹਨ। ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਮਾਈ ਵਾਲੀ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਾਭ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਦਿ ਲੈ

ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਲਈ ਨਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਯੂ.ਟੀ. ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੰਗਾਂ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਨਿਗਮ ਤੇ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੁਕਮਰਾਨ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਠੇਕਾ ਆਧਾਰਤ ਨੀਤੀ ਖਿਲਾਫ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ 'ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਬੇਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਗੂੰਜਾਉਣ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਠੇਕਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨੂੜੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਥਾਲੀਆਂ ਖੜਕਾ ਕੇ ਕਰਨਗੇ। ਮੁਹਾਲੀ

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ 10 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੇ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰੀ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਧੂਰੀ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਾ ਕੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਠੰਢਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 'ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾਉਣ' ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਿਗਮ ਤੇ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਛੇਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਜਿਥੇ ਜੁਲਾਈ 2014 ਤੋਂ 7 ਫੀਸਦੀ ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਜਨਵਰੀ 2014 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2014 ਤੱਕ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ 10 ਫੀਸਦ ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਤੇ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 4,9 ਤੇ 14 ਸਾਲਾ ਏਸੀਪੀ ਲਾਭ ਵੀ ਠੀਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲਾਭ ਲਾਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਸਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਸਹੂਲਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਕੈਸਲੈਂਸ ਹੈਲਥ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਔਖਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੈਟਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅੱਠ ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿਚ ਤੱਖਲੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨੂੜਨ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਟਰੀਬਿਊਟਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਦਰ ਵਧੀ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਦਰ ਵਧੀ ਹੈ। ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 1000 ਲੜਕੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 922 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ

ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2011 ਦੀ ਜਨ ਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ 1000 ਲੜਕੀਆਂ ਪਿੱਛੇ 895 ਲੜਕੀਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਸ ਜਨ ਗਣਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 1000 ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 915 ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ 1000 ਲੜਕੀਆਂ ਪਿੱਛੇ 961, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ 954 ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ 912 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਨਲਾਈਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵੀ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਮਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 245 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਕੈਨ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕੈਨ ਸੈਂਟਰ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 204, ਫਿਲੌਰ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ 17, ਸ਼ਾਹਕੋਟ 14 ਤੇ ਨਕੋਦਰ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ 10 ਸਕੈਨ ਸੈਂਟਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 41 ਸੈਂਟਰਾਂ

ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਸਕੈਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਰੇਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਸ਼ਾਹਕੋਟ, ਪ੍ਰੀਤੀਕਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲੋਹੀਆਂ ਤੇ ਸੋਧੀ ਹਸਪਤਾਲ ਗੁਜਾਪੀਰ ਰੋਡ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟੇਟ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੈਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਟੀਮਾਂ

ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅੰਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਨਹਿਰੂ ਯੁਵਾ ਕੇਂਦਰ, ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ, ਸਬ ਸੈਂਟਰ ਪੱਧਰ, ਬਲਾਕ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਲਗਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰੇਕ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਆਨਲਾਈਨ ਐਮ. ਸੀ. ਟੀ. ਐਸ. ਰਾਹੀਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਬਰੀ ਕੇਸ: ਆਈ.ਜੀ. ਉਪਲ ਅਤੇ ਵਿਰਕ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਖਤਮ

ਮੁਹਾਲੀ: ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਾਮਲੇ (ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਬਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ) ਵਿਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਈ.ਜੀ. ਬੀ.ਕੇ. ਉਪਲ ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕੇਸ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੀ ਸੌਂਪੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ

ਖ਼ਲਾਸੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਉਪਲ ਤੇ ਵਿਰਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕੇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਦਲ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਉਪਲ ਤੇ ਵਿਰਕ) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਕੱਕਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਦੇ ਸਕੇਗਾ ਡਿਊਟੀ

ਹਿਊਸਟਨ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਕੱਕਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਪੈਟਰੋਲ ਡਿਪਟੀ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਜਦੋਂ ਹੈਰਿਸ ਕਾਊਂਟੀ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਗਸ਼ਤ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸ਼ੈਰਿਫ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਐਡਰੀਅਨ ਗਾਰਸ਼ੀਆ

ਸ਼ੈਰਿਫ ਐਡਰੀਅਨ ਗਾਰਸ਼ੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੈਰਿਸ ਕਾਊਂਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਨ ਲੀਗਲ ਡਿਫੈਂਸ ਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਫੰਡ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਦਫਤਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਭਿੰਨਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

- *92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
- *30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
- *ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
- *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

- *48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
- *95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
- *ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

- ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ
- ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
- ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

TheAnuAttorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538

801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101

Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Weekends & Evening
Appointments
Available

ਈ.ਡੀ. ਹੁਣ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਏਗੀ ਘੇਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 6000 ਕਰੋੜ ਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਕਰੋੜੀ ਨਸ਼ਾ ਕੇਸ ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਐਕਟ' (ਪੀ.ਐਮ.ਐਨ.ਏ) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਅੱਖ ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ (ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.) ਉੱਤੇ ਹੈ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਹਿੱਤ ਫੋਤੀ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਰੋਗੇਟੀ ਲੈਟਰ' (ਆਰ.ਐਲ.) ਜਾਰੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੀ.ਐਮ.ਐਨ.ਏ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਜਲਦ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਹਾਇਤਾ ਹਿੱਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ, ਜਗਜੀਤ ਚਾਹਲ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਤੇ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਗਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕੋਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਕਲਮਬਖ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਖਾਸ ਕਰ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਬਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲਿੰਕ ਤੇ ਉਥੇ ਸਰਗਰਮ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਮੀ ਤਸਕਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ (ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਭੋਲਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਹਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 'ਸਰਪ੍ਰਸਤ' ਦੱਸੇ

ਈ.ਡੀ. ਅਫਸਰ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ

ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ 20 ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ

ਪਟਿਆਲਾ: ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ, ਵਰਿੰਦਰ ਰਾਜਾ, ਸੁਖਜੀਤ ਸੁੱਖਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ 20 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਫਸਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਗਏ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ) ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜੁੜਿਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕੁਰਕ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਾ ਕੇ ਪੈਸਾ ਭਾਰਤ ਮੰਗਵਾ ਸਕਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਨੂਪ ਕਾਹਲੋਂ, ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ, ਔਲਖ, ਚਾਹਲ, ਵਰਿੰਦਰ ਰਾਜਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਮਗਰੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਐਡਮਿੰਟਨ ਆਧਾਰਤ

ਸਤਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਤਾ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ ਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਡੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਕੇਸ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਇੰਟਰਪੋਲ ਕੋਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ 11 ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲੈਣ ਹਿਤ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗੋੜੇ ਐਲਾਨਣ ਵਜੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 11 ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ/ਭਗੋੜੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਚ ਲਹਿੰਬਰ ਸਿੰਘ, ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਮਦਨ ਲਾਲ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰਮੋਦ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੀਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਆਉਂਦੀ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੈ।

ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ 'ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ' ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਔਖਾ ਹੋਇਆ

ਜਲੰਧਰ: ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਈ.ਡੀ. ਵਲੋਂ 'ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ' ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਈ.ਡੀ. ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ- ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਾਗੇ ਸਨ ਕਿ ਈ.ਡੀ. ਦੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਰੋਤ ਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਸ

ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਮੁਢਾਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ.ਡੀ. ਵਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਖਬਰਾਂ ਉਡਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਡੈਮੋਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਤੋਂ ਐਨ ਦੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਖਬਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਈ.ਡੀ. ਨੇ 6000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਬਰ ਕਈ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਨਿਊਜ਼ ਵਜੋਂ ਚਲਾਈ ਵੀ ਗਈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਈ.ਡੀ. ਵਲੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਰ ਖੁਸ਼...ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼

ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Car Happy...You're Happy

Craig Graham (Owner), Roger Helm (Mechanic)

Craig's Auto Care

1205 S. Northwest Highway,
Barrington, IL 60010

Ph: 847-809-3527

Call also at 224-848-4563

CraigsBac@comcast.net

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 5 ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਿਸਕਾਊਂਟ

Quick Oil Change
(No Waiting)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

- ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
- ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
- ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25 2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ-ਆਪ ਆਪ ਆਪ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ
ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਲੁਆਈਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ
ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਹੋਈ ਅਲੋਪ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਆਪ ਹੀ ਆਪ
ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਰੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਲੋਂ
ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੁੰਝਾਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਤਰਤਾ

15 ਫਰਵਰੀ 2015 (ਐਤਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 4 ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ

North Shore Banquet Hall

2519 W. Devon Ave., Chicago

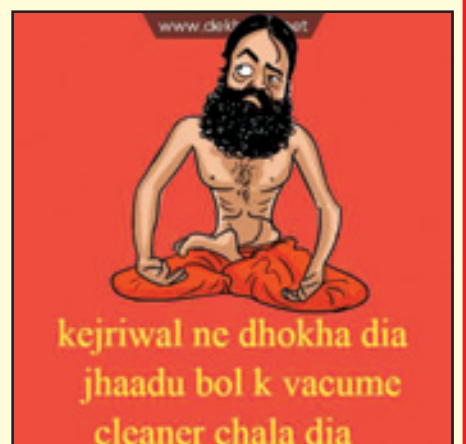
Entry Fee: \$5

Children under 12 are free.

Free street parking

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਝਾਡੂ ਨੇ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਘਿਰੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਖਾਤਰ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ, ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਉਪਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਸ ਦੀ ਇਕ ਲਹਿਰ ਫਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਉਪਰ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਤਿਕੜਮਬਾਜ਼ੀ ਅੱਗੇ ਬੇਸ਼ਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲੁਆ ਕੇ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਰਫ 49 ਦਿਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਜੋ ਜੋ ਕੰਮ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਉਪਰ ਪਕੜ ਵਲ ਉਂਗਲ ਉਠਾਈ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ।

Chicago Supporters

Prof. Jaginder Singh Ramdev, Thakar Singh Basati, Amolak Singh Gidha, Natasha Kaur Sandhu, Dr. Navdeep Kaur Sandhu & Harjinder Singh Sandhu, Dhillon Family, Major Gurcharan Singh Jhaj, Azad Singh Dhillon, Iqbal Singh Randhawa, Surinderpal Singh Kalra, Sarwan Singh Raju, Sukh Singh Dhaliwal, Lovedeep Dulat, Makhan Singh Mann, Lakhvir Singh Sandhu, Roop Singh Dhillon, Paramjit Singh Dhillon, Indermohan Singh Chabra, Jairam Singh Kahlon, Makhan Singh Kaler, Dr. Rashpal Singh Bajwa, Ragwinder Singh Mahal, Karnail Singh, Lal Singh, Kuljit Singh Bhangu.

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਫੋਨ: 847-308-5411 ਜਾਂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਫੋਨ: 708-359-0665

ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਦਾ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੱਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ 24 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ 13 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ 82 ਸ਼ੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 34 ਨੂੰ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਛੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਿੰਨ ਹੀ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 9 ਵਿਚ ਸੰਗਮ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੁਮਨ ਦੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਲਾਏ ਗਏ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਭਾਟੀਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜਲੰਧਰ, ਤਿੰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਿੰਨ ਮੁਹਾਲੀ ਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਚ 'ਬੀ' ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ 20 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 11 ਮਾਮਲੇ ਇਕੱਲੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ 'ਸੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੈਪਲ ਹੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਬੀ' ਤੇ 'ਏ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ। ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਸੈਪਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ

'ਸੀ' ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 'ਸੀ' ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ ਅੱਠ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 11 ਸ਼ੱਕੀ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਮਾਮਲੇ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਪਾਏ ਗਏ ਜਦਕਿ ਚਾਰ ਨੈਗੇਟਿਵ ਤੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਟੈਸਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਇਹ ਲੈਬ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿਰਸਾ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਘੜੀਸ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡਦਾ ਹੋਇਆ

ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਸ

ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ 'ਮੈਸੇਜਰ ਆਫ ਗਾਡ' ਆਉਂਦੀ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਫ.ਸੀ.ਏ.ਟੀ.) ਵਲੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰੋਕ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਕਲਗੀਧਰ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਮੁਹਾਲੀ ਵਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਿਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਐਫ.ਸੀ.ਏ.ਟੀ. ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਤਿੰਨ ਮਾਰਚ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਹੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਹੱਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਸਕਰੀ ਇਸੇ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਟਾਵਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ 553 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੇ 85 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੇ ਸਿਮਕਾਰਡ ਫੜੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਮਗਲਰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਸਿੱਧੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਟੋਵੀ-ਮੋਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੋਬਾਈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਗਨਲ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੋਬਾਈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਫੋਨ, ਮੋਬਾਈਲਿਕ ਤੇ ਟੈਲੀਨੋਰ ਦੇ ਸਿਗਨਲ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਮਗਲਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਗਨਲਾਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤੋਂ

ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ., ਡੀ.ਆਰ.ਆਈ. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ, ਰਾਅ ਕੋਲ ਸਿਗਨਲ ਫੜਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਸਮਗਲਰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. (ਪੰਜਾਬ ਫਰੰਟੀਅਰ) ਅਨਿਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੁਝ

ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਇਸ ਅਜੀਬੇ ਗਰੀਬ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੇ ਬੀਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 33 'ਮੇਡ ਇਨ ਚਾਈਨਾ' ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੇ 53 ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਗਲਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਆਰ.ਪੀ.ਐਲ. ਜੈਸਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2010 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਗਲਰਾਂ ਪਾਸੋਂ 69 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੇ 135 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਮ ਫੜੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ, ਐਸਟੇਟ ਪਲੈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਨਵੇਂ ਬਿਜਨਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰਾਂ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਰਜੀਆਂ ਭਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Ph:248-982-2036

Fax:616-855-5575

Office Locations

38969 Cheshire Dr., Northville, MI 48167

38565 Joy Rd., Westland, MI 48185

Mohan Singh M.COM, MBA (Finance), ACA Master in Taxation, IRS Enrolled agent, Notary Public

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ

ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ
www.channpardesi.com **ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ**

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓਂ, ਫੋਨ: 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ:219-670-4579

INDIAN BAZAAR

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
 DESIGNER LEHANGAS, SUITS, SAREES, KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Gidha Bhangra Dressess On Rent

Preet BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387
 E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
 Facebook preetboutique

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss
Ph:317-886-4858
www.punjabweightloss.blogspot.com
www.goharbalife.com/skaur

BUYING/SELLING**Homes, Gas Stations, Liquor
Stores, Plazas, Hotels**All Types of Loans
Residential & Commercial**RAJ S. SHERGILL**

Realtor

Land Mark Realty41637 Ford Road, Suite A.
Canton, MI 48187

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Sistar Mortgage Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com**Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer**

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile**(586) 802-7385 Fax**

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans
Available
In
Most
States!>100% FHA Financing>Residential (Purchase & *Refinance)>Self Employed>Cash
Out Refinance>Investment Property Loans>Jumbo Loans>Commercial Property
With Business or Business Only24 ਘੰਟੇ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ
ਸੁਣੋ

Listen on :

Radio Sets (CA, WA, NV)

Dial in 832-551-5029 or 605-475-6868

Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Home!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Recognized as the 2013 Multi-Family
Broker of the Year by the MORE* MLS
Board Committee.

Top Producer at the office in 2011 & 2013

*****A Broker who can work with you

from Beginning to End, Call Now!!*****

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਨਾਭਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ

ਮਹਾਪੁਰਖ 108 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਭਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ (ਮਜਾਰਾ ਬੰਗਾ) ਦੇ 153ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ 22 ਫਰਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲਓ ਅਤੇ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰੋ ਜੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 20 ਫਰਵਰੀ 2015 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਸਮਾਂ: ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 22 ਫਰਵਰੀ 2015 (ਐਤਵਾਰ)

ਸਮਾਂ: ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ

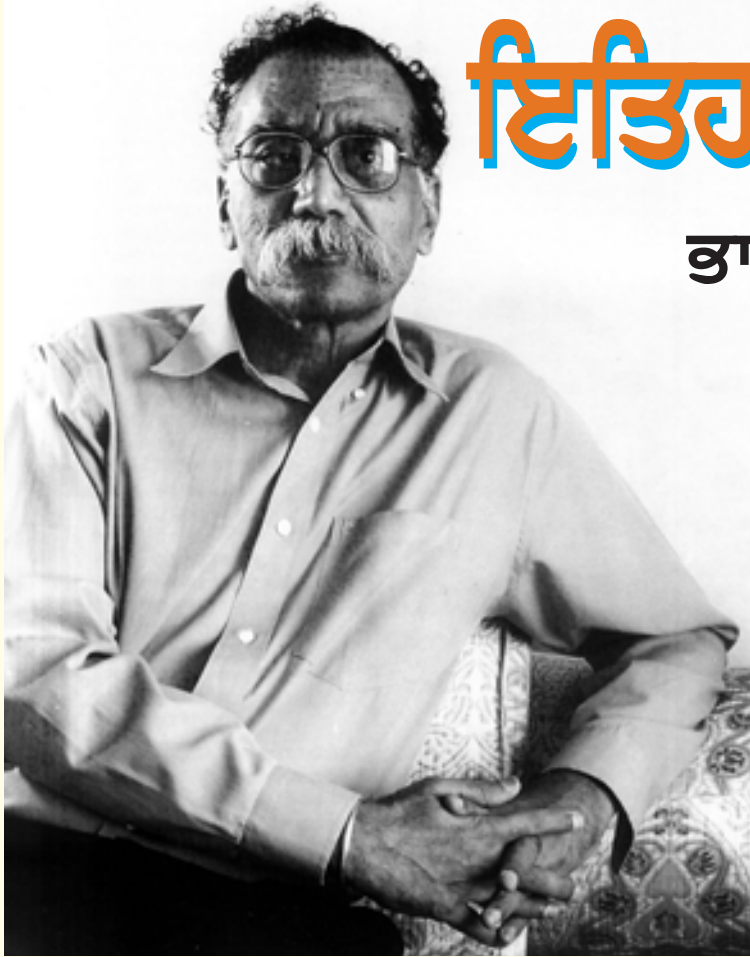
ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ 773-274-3133, ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ 773-603-1697
ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ 630-422-1737, ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗੁਣਾਚੌਰ 630-479-0212

ਗਿਆਨਪੀਠ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ

ਇਤਿਹਾਸ ਕਥਾ

ਭਾਲਚੰਦ ਨੇਮਾੜੇ

ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵੱਕਾਰੀ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮਰਾਠੀ ਲੇਖਕ ਭਾਲਚੰਦ ਨੇਮਾੜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੇਮਾੜੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜੋ ਟੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੰਘ-ਅਵਲੋਕਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ; ਭਾਵ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜਦਾ ਸ਼ੇਰ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਤੱਕਣੀ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ...

ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਿਤ ਵਿਚ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਬੜਾ ਉਚਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਜੁੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਭ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਭਾਵੇਂ 1961 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 1965 ਵਿਚ ਮਲਿਆਲਮ ਲੇਖਕ ਜੀ. ਸ਼ੰਕਰ ਕੁਰੁਪ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਾਮ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਮੁੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਨਾਮ ਵਿਚ 11 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਰਾਠੀ ਲੇਖਕ ਭਾਲਚੰਦ ਨੇਮਾੜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਹਿੰਦੂ' ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ 2010 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਨੇਮਾੜੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਕੋਸਲਾ' (ਛੱਲੀ) 1963 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੇ ਮਰਾਠੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ 'ਕੋਸਲਾ' ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੂ' ਇਕੋ ਲੜੀ ਦੇ ਨਾਵਲ ਹਨ। 'ਕੋਸਲਾ' ਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਾਇਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਪੁਣੇ

ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬੇਜੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਇਕ ਉਮਰ ਹੰਢਾਅ ਚੁੱਕਾ ਸ਼ਖਸ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਮੀਨ-ਆਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ।

ਭਾਲਚੰਦ ਨੇਮਾੜੇ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਕੋਸਲਾ' ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੂ' ਦੇ ਟਾਈਟਲ।

'ਕੋਸਲਾ' ਦਾ ਨਾਇਕ ਜੇ ਛੋਹਲਾ ਤੇ ਫੁਰਤੀਲਾ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਤਾਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਦਾ ਨਾਇਕ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਹੈ। 'ਕੋਸਲਾ' ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ 16 ਦਿਨ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਵਲਾਂ

ਵਿਚ ਨੇਮਾੜੇ ਨੇ ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਦੇ ਵਕਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛੇਤਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਨਾਵਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੇਮਾੜੇ ਨੇ 'ਬਿਦਰ', 'ਹੁਲ', 'ਜਰੀਲਾ' ਤੇ 'ਝੁਲ' ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਕਵਿਤਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀਆਂ 6 ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ।

ਨੇਮਾੜੇ ਦਾ ਜਨਮ 27 ਮਈ 1938 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੇਮਾੜੇ ਨੇ 1960ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਅੰਦੋਲਨ ਭਖਾਉਣ ਵਿਚ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਮਰਾਠੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ

ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਭਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ 'ਤੁੱਛ ਜਿਹੀਆਂ' ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ।

—ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਸਿਮਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਤੇ ਗਿਆਨਪੀਠ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੋ ਲੇਖਕਾਂ— ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ' ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਉਸ ਨੇ 1947 ਦੀ ਫੰਡ ਦੇ ਦਰਦ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈ। ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਨਾਵਲ 'ਮੜ੍ਹੀ ਦਾ ਦੀਵਾ' ਵਿਚ ਜਗਸੀਰ ਨਾਂ ਦੇ ਦਲਿਤ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਅਮਰ ਰਚਨਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ 'ਅਣਹੋਏ' ਅਤੇ 'ਪਰਸਾ' ਵਰਗੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਇਹੀ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਛੋਟੇ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 21 ਫਰਵਰੀ 2015 ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-156

ਤਸਵੀਰ: ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਇਸ ਬੋਤੇ ਦੇ ਉਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਦੇ ਡੋਲੀ।
ਇਸ ਬੋਤੇ ਨੇ ਥਲ ਵਿਚ ਸੱਸੀ ਪੁਨ੍ਹੁ ਹਥੋਂ ਰੋਲੀ।
ਇਸ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਅੰਦਰ ਸਭ ਬਦਲ ਗਏ ਨੇ ਰੂਟ।
ਕਿਸੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਸਦਾ ਮਿੱਤਰੇ ਇਓਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਉਠ।
ਬਹੁਤ ਲਕੋ ਲਏ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਸੱਚੀਂ ਕਾਹਲੇ ਵਕਤ ਨੇ ਰਾਜ।
ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਿਸੇ ਜਹਾਜ਼।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-154

ਭਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜਦੋਂ
ਸਾਈਕਲ ਸੀ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ।
ਬਿਨਾਂ ਤੇਲ ਤੋਂ ਧੂੜਾਂ ਪੱਟਦਾ
ਨਾਲੇ ਰੱਖਦਾ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਤਾਜ।
ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਬਾਬਾ
ਅੱਜ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸੀ ਵਾਰੀ।
ਚੜ੍ਹ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਡਲ ਮਾਰੇ
ਚੇਨ ਫਸ ਗਈ ਵਿਚ ਗਰਾਰੀ।
'ਜਵਾਨ ਆ ਕੇ ਹੱਥ ਵਟਾ
ਇਹ ਮੈਥੋਂ ਲੋਟ ਨਾ ਆਵੇ।'
ਲਗਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਪੇਚਕਸ ਤੋਂ
ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਵੇ।

—ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਮਹਿੰਗਾ ਰੋਵੇ ਇਕ ਵਾਰ
ਸਸਤਾ ਰੋਵੇ ਵਾਰ ਵਾਰ।
ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਈਕਲ ਅਸਾਂ ਨੇ
ਲੈ ਲਿਆ ਮਜਬੂਰੀਵਸ
ਕਦੇ ਚੇਨ ਉਤਰੇ, ਕਦੇ ਕੁੱਤੇ ਫੇਲ੍ਹ।
ਕਦੇ ਗਰਾਰੀ ਟੁੱਟੀ, ਕਦੇ ਪੰਚਰ।
ਧੁੱਪ ਕੜਾਕੀ, ਫਸ ਗਿਆ ਕੱਚੇ ਰਾਹੇ
ਬੋਟ ਦਾ ਇਲਾਕਾ,
ਸੁੰਨ-ਮਸਾਨ, ਬੀਆਬਾਨ।
ਬੜੇ ਉਹੜ ਪੋਹੜ ਕੀਤੇ
ਸਭ ਹੀਲੇ ਬੇਅਰਥ।
ਢਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਚੇਨ,
ਜੋ ਉਤਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ।

—ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ
darshanpaldo@oal.com

ਦੋ ਸਵਾਰੀਆਂ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ।
ਫਸ ਗਈ ਚੇਨ ਰਾਹ ਦੇ ਵਿਚ
ਪਈ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਪੱਲੇ।
—ਹਰਮੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ
ਸਟਾਕਟਨ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-153

ਕਦੇ ਤਾਂ ਕੁੱਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵਣ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਾਸ ਕਰਾਈਏ।
ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਦੀ ਚੇਨ ਲਹਿ ਜਾਏ,
ਫਸੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਕੱਢ ਚੜ੍ਹਾਈਏ।
ਜਿੰਦਗੀ ਸਾਡੀ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਈ,
ਧੁਹ ਘੜੀਸ ਨਾਲ ਡੰਗ ਟਪਾਈਏ।
—ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਅੱਧ ਅਸਮਾਨੀ ਏਰੀਅਲ ਟੰਗਣੇ
ਰੇਡੀਓ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਨਿਰੇ ਡੱਬੇ।
ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਾਵੇ
ਅੰਗੀਠੀ ਤੇ ਪਿਆ ਮੂਲੋਂ ਨਾ ਫੱਬੇ।
ਫਿਰ ਰੇਡੀਓ ਨੇ ਰੂਪ ਬਦਲਿਆ
ਬਣ ਗਏ ਐਨਟੀਨੇ ਤੇ ਟੀ ਵੀ।
ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਡੱਬੀ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੁਣ
ਰੇਡੀਓ, ਫੋਨ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ ਟੀ ਵੀ।
—ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਵਡਾਲੀ ਬੰਧੂ-ਪੁੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ‘ਕੱਠੇ ਚੜ੍ਹੇ ਚੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ

ਨਾ ਪੈਸੇ ਦਾ ਤੇ ਨਾ ਕਲਾ ਦਾ, ਕਿਸੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਘਟਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਪੈਸਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਹੈ ਨਾ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਕੋਲ ਦੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ ਕਲਾ ਨਾਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਿੱਕਲੀ ਪਾਈ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਯੁੱਗ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਯੁੱਗ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਨਰਿੰਦਰ

ਨਕਲੀਏ, ਕੱਵਾਲ ਤੇ ਨੱਚਾਰ ਇਥੇ ਅਖਾੜੇ ਤੇ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਇਕ ਮਰਦ ਨੂੰ ਔਰਤ ਬਣ ਕੇ ਨੱਚਦਿਆਂ ਤੇ ਸੁਰੀਲਾ ਗਾਉਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਵਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਰਦ ਨੂੰ ਚੋਪਾਟੇ ਕੱਛਾਂ 'ਚ ਮਾਰ ਕੇ ਹਸਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਲੋਕ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾ ਹਿੱਲਦੇ ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ

ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਤੇ ਪੂਰਨ ਚੰਦ-ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ

ਬੀਬਾ ਦਾ ਸੀ, ਯਮਲੇ ਜੱਟ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ, ਜਗਜੀਤ ਚਿਤਰਾ, ਬਰਕਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਦਾ, ਹੰਸ, ਸਰਦੂਲ, ਹਰਭਜਨ ਤੇ ਸਦੀਕ, ਚਮਕੀਲੇ ਦਾ। ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਕਰਕੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਭਾਵੇਂ ਰੁਲਦੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਲਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸਾ ਭੱਜਾ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਕਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਚਾਰ ਬਣ ਕੇ 'ਵੇਲ ਰੁਪਈਏ ਦੀ ਵੇਲ' ਕਹਿ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਕਲਾ ਦੀ ਯੋਗਤ ਨਾਲ 'ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ੋਆਂ 'ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਤਾਲੀਆਂ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜੁਗਤ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਭਰਾ, ਦੋ ਗਵੱਈਏ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦੋ ਚੰਦ-ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਡਾਲੀ ਬੰਧੂ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਹੋਏ ਨੇ ਤੇ ਇਹ ਫਖਰ ਵੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਜੀਅ ਭਰਕੇ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਢਿੱਡ ਭਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਵਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਤੱਕ ਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਤੱਕ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਟਿਚ-ਬਟਨਾਂ ਵਰਗੇ ਵਾਂਗ ਤੋੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਮੁਸੱਟਡਪੁਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਇਬਾਦਤ ਤੇ ਫਕੀਰੀ ਵੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸਫਰ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਪਜ਼ਾਮੇ ਦਾ ਨਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਿਠਾਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਤੇ ਸੁਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਪੂਰਨ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਕਿ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਰੁਤਬਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ-ਜਲੰਧਰ ਮਾਰਗ ਤੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੇ ਬੰਗੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਹੈ 'ਪੱਲੀ ਤਿੱਕੀ' ਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਹ ਕਮਾਲ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਇਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ

ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਵਡਾਲੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ

ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਗੱਭਰੂ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਮਲ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਪਰ ਇਹਨੂੰ ਸਜਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਵਡਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਹਨੇ ਹੀ ਲੰਘਾਇਆ।

ਵਡਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਸਟਾਰ ਬਣਾਇਆ ਇਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬ੍ਰੇਕ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੱਜ ਦੇ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਐਨ ਪ੍ਰਾਈਮ ਟਾਈਮ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁਆਣੀਆਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰੋਟੀ ਤਵੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮੂਹਰੇ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚੇਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਹ 'ਪਹਿਲਵਾਨ ਗਵੱਈਆ ਆ ਗਿਆ' ਕਹਿ ਕੇ 'ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ ਸਨ ਗਾਉਣ ਸੁਣਨ ਲਈ। ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਕਲਾ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਝੱਟ ਕਹਿਣਗੇ ਇਹ ਵਡਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਜੁਗਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਪੂਰਨ ਚੰਦ 'ਗੂਠਾ ਟੇਕ ਹੈ' ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ 'ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ' ਲੈ ਗਏ ਹਨ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਗਰੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਅੱਗੇ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਸਿਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਛੇਹਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਘੁੰਗ ਵਸਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ' ਦੀ ਵੇਲੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਘੂ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਯਾਰ ਪੂਰਨ ਦੀ ਘਰ ਆਲੀ ਨਾਲ ਕਰ ਗੱਲਾਂ, ਅਜੀਤ ਦੇ ਪਾਠਕ ਲੁਤਫ਼ ਬੜਾ ਲੈਣਗੇ।' ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਖੈਰ! ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਮਲ ਦੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ ਤੇ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਛੀ ਦੇ ਵੀ। ਮੈਂ ਵਡਾਲੀ ਗਿਆ, ਸੰਨ ਅਠਾਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਐ, ਘਰ ਉਦੋਂ ਦਰਮਿਆਨਾ ਹੀ ਸੀ, ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਬੈਠਕ ਸੀ। ਚਲੋ! ਮੰਜਿਆਂ 'ਤੇ ਚਾਦਰਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, 'ਏ ਧੰਤੀਏ ਉਰਾਂ ਆ ਜ਼ਰਾ' ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਪੇਂਡੂ ਸੁਭਾਅ ਵਾਂਗ ਚੁੰਨੀ ਸੁਆਰਦੀ ਆਈ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਨੇ ਮੁੱਛਾਂ 'ਚ ਹੱਸ ਕੇ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, "ਧੰਨ ਭਾਗ ਸਮਝ ਧੰਤੀਏ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਇਆ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਉਹ ਵੀ 'ਅਜੀਤ' ਤੋਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਕਰਕੇ ਐ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਿਤੇ ਸੂਈਆਂ ਵੇਚਦੀ ਫਿਰਨਾ ਸੀ ਤੂੰ।" ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹੱਸ ਕੇ ਸ਼ਰਮ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਬਹਿ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਆ ਜੰਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਖੈਰ! ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਦੋ ਬੇਟਿਆਂ ਤੇ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਦਾ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਪੂਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਡਾਲੀ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰੇ ਦਾ ਗਵੱਈਆ ਬਣੇਗਾ ਇਹਦੀ ਆਸ ਨਾ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਧੰਤੀ ਨੂੰ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੰਠੀਆਂ ਅਜੀਤ 'ਚ ਛਪੀਆਂ।

ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਵਸੀਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਹੀਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਰਵਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਸਾਲ 1993 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਰੱਖਿਆ। ਉਦੋਂ ਗੋਲਡਨ ਮੈਲੋਡੀਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਗੁੜਗਾਓਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਭਾਪਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਦੀ 'ਪੈਸਾ ਡੈਡੀ ਦਾ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਲੇਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਕੈਸਿਟ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ'ਤੀ ਪਰ ਦਲੇਰ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਕਰਕੇ ਮੇਲਾ ਖਿਡ ਨਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਯਕੀਨ

ਮੰਨੋ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਵਡਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਤਾਲੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ ਤੇ ਕਰੀਬ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣਿਆ। ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਤੀ ਸੋ ਹੀ ਦੇਣਾ ਸੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰ ਪੂਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇਖੋ- 'ਅਸ਼ੋਕ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਾਂ ਚਲੇ ਹੈਗਾ ਪਰ ਘੁੱਟ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰ'। ਇਹ ਜੋੜੀ ਮੇਰੇ ਚਾਵਾਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ਵਸੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਮੰਨੋ ਮੈਂ ਮੇਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਢਾਬੇ ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਖੁਆਈ ਤੇ ਘੁੱਟ ਤਾਂ ਕੀ ਫੇਰ ਕਈ ਘੁੱਟ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੇ। ਖੁਸ਼ੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚਲੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਚਾਅ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਘਟਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲੇਖਕ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਗੋਇਲ ਨੂੰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਵਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਵਡਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਹਿਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨਾਲ ਬਣੇ 'ਮਾਤਾ ਵਿਦਿਆਵਤੀ' ਭਵਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਈ। ਪੈਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕਵੰਜਾ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਖੈਰ! ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੀਅਟ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਉਸੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਛੇ ਜਣੇ ਸ਼ਾਮੀ ਪੰਜ ਕੁ ਵਜੇ ਆ ਗਏ। 'ਅਜੀਤ' ਦੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰਾ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਵਤਨ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਖਬਰ ਆ ਗਈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਹਿਫਿਲ ਤਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸੋਗ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ।

ਪੰਗਾ ਇਹ ਪਿਆ ਕਿ ਠੇਕੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਦਾਰੂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਯਾਰ

ਅਜੀਤ ਵਿਚ ਛਪੇ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਯਾਦ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਕੇ ਏਨਾ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਮਰਿਆ ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਂਈ ਦੇ ਪੈਗ ਵੱਧ ਪੀਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ।"

ਸ਼ੇਤਰਾ ਦੇ ਘਰ ਢਾਡੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਭਾਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਘੁੱਟ ਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, ਕਰੋ ਕੋਈ ਹੀਲਾ।" ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰੇ ਕੋਲ 'ਕੋਟਾ' ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮੇਰਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਸੀ। 'ਮਰਦਾ ਕੀ ਨਾ ਕਰਦਾ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੈਂ ਇਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਛੇ ਬੋਤਲਾਂ ਬੰਡਰ ਬੀਅਰ ਦੀਆਂ ਲੈ ਆਇਆ ਕਿ ਚਲੇ ਡੰਗ ਟਪਾਉਂਦੇ ਆਂ। ਬੀਅਰਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਪੂਰਨ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਉਤਾਰਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, "ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੂਤ-ਪਲਾਨ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ ਜੇ, ਭੋਰੇ ਤੈਥੋਂ ਯਾਰ ਇਕ ਬੋਤਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਜੇ ਹੁੰਦਾ? ਆਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿਤੇ ਅੰਬਰਸਰ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਟਰੱਕ ਨਾ ਲਦਾ ਦਈਏ।" ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਅਰ ਪੀਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜਮਾ ਈ ਸਿਰ ਫੇਰ'ਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨੋ ਕੇ ਰਾਤ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦੂਰ ਜੇਠੂ ਮਜਾਰੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਇਕ ਫੌਜੀ ਦਾ ਤਰਲਾ ਕਰਕੇ ਢਾਈ ਸੌ ਦੀ 'ਓਲਡ ਮੌਕ' ਰੰਮ ਲਿਆ ਕੇ ਪਲਾਈ ਤਾਂ ਸੌਣ ਲੱਗਿਆ ਪੂਰਨ ਨੇ ਮੁੱਛਾਂ 'ਚ ਹਾਸਾ ਹੱਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਖਿਆ, "ਹੁਣ ਹੋਈ ਨਾ ਗੱਲ ਅਸ਼ੋਕ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰ ਗਿਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੋਫੀ ਨੂੰ ਸੌਂ ਸਕਦੇ।" ਉਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਫਿਰ ਰਾਤ ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋਰ

ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ।

ਸਾਲ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵਡਾਲੀ ਬੰਧੂਆਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਹਿਫਿਲ ਬੰਗਾ ਅਨਮੋਲ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ। ਪੂਰਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਣ ਦਿਨ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ, 'ਕੱਤੀ' 'ਕਵੰਜਾ' ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆ ਪੈਸੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀਂ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਸ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਮਹਿਫਿਲ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਜੰਮ ਕੇ ਚੱਲੀ ਪਰ ਮੇਰਾ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਕੱਤਰ ਸੌ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਮੈਂਟ ਉਹਨੇ ਭਰਨੀ ਸੀ।

ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਕਾਊਂਟ 'ਚੋਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਚੈਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਕਿਉਂ ਪਾਉਂਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਚੈਕ ਬੜੇ ਔਖੇ ਕੈਸ਼ ਕਰਾਉਂਦੇ ਜੇ। ਸਾਨੂੰ ਨਕਦ ਦੇਹ।" ਖੈਰ! ਉਹ ਚੈਕ ਤਾਂ ਲੈ ਗਏ।

ਮੈਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿ'ਤਾ, "ਦਸ ਕੁ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਇਓ।" ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਤਨਖਾਹ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾ'ਤਾ। ਚੈਕ ਬਾਉਂਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਪਣਾ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਭੇਜਿਆ।

ਖੈਰ! ਇਕੱਤਰ ਸੌ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੁੱਸੇ ਰੁੱਸੇ ਲਗਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਲ 2005 'ਚ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਵੜਦਿਆਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਮਿਲ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਦੇ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਈਆ ਬਈਆ

ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਪਿੱਟਦਾ ਕਿਰਨ ਕੀਰਨੇ ਪਾਵੇ।
ਢਿੱਲੀਆਂ ਚੂਲ੍ਹਾਂ ਸਣੇ ਹੀ ਖਿਡ ਗਏ ਨਵੀਂ ਮੰਜੀ ਦੇ ਪਾਵੇ।
ਦਿੱਲੀ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸ਼ਾਹ ਜੀ, ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚੰਦਰਾ ਖੜਦਾ।
ਹੋ ਗਈ ਲੀਰਾਂ ਲੀਰਾਂ ਪੱਤਰੀ ਪਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਦਾ।
ਚੱਕੇ ਚਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਰੁਕਿਆ ਏ ਰੱਬ।
ਜੱਗੋਂ ਤੇਰਵੀਂ ਕਰ ਗਏ ਲੋਕੀਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਕੁਪੱਤ।
ਵਕਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਕਾ ਨਹੀਂ 'ਭੋਰੇ' ਜਦੋਂ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਪਹੀਆ।
ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਕਰ ਗਿਆ ਤਾਹੀਓਂ ਦਿੱਲੀ ਬਈਆ ਬਈਆ।

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਲਾਲਚ, ਮਾਇਆਵੀ ਮੋਹ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਆਦਿ ਔਗੁਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ, ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਗ਼ੁਸਤ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਹੀ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਖੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਰਨ ਅਤੇ ਜਨਮ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਮਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜੋਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਰੁੱਤ ਸਮਝੋ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,

ਧੋਹੁ ਨ ਚਲੀ ਖਸਮ ਨਾਲਿ
ਲਬਿ ਮੋਹਿ ਵਿਗੁਤੇ॥
ਕਰਤਬ ਕਰਨਿ ਭਲੇਰਿਆ
ਮਦਿ ਮਾਇਆ ਸੁਤੇ॥
ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨਿ ਭਵਾਈਅਨਿ
ਜਮ ਮਾਰਗਿ ਮੁਤੇ॥
ਕੀਤਾ ਪਾਇਨਿ ਆਪਣਾ ਦੁਖ ਸੇਤੀ ਜੁਤੇ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਇ ਵਿਸਾਰਿਐ
ਸਭ ਮੰਦੀ ਰੁਤੇ॥੧੨॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਅੱਗੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮਕ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ-ਤਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ, ਉਠਦਿਆ ਬਹਿੰਦਿਆ ਸਵੰਦਿਆ ਸੁਖੁ ਸੋਇ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਲਾਹਿਐ
ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਪਰਮਾਤਮ-ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥ ਆਦਿ। ਇਥੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਲਿਬੜੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਸਦਾ ਹੀ ਭਟਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭੇਟ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਲਚਿ ਅਟਿਆ ਨਿਤ ਫਿਰੈ
ਸੁਆਰਥੁ ਕਰੇ ਨ ਕੋਇ॥
ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਨਾਨਕਾ
ਤਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸੋਇ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੩੨੧)

ਤੇਰੁਵੀਂ ਪਉਤੀ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮ-ਨਾਮ ਦੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਆਖਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਜੋਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ, ਕੌੜੀਆਂ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਸੁਆਦ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭਗਤਾਂ, ਸਾਧ-ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਚੱਖ ਕੇ ਦੋਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਉਹੀ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਦਾ ਇਹ ਸੁਆਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਭਾਗਾਂ

ਧੋਹੁ ਨ ਚਲੀ ਖਸਮ ਨਾਲਿ ਲਬਿ ਮੋਹਿ ਵਿਗੁਤੇ

ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹਰ ਥਾਂ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵਾਸ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦਵੈਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਨਾਮ-ਰਸ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਾਮ-ਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ),

ਸਭੇ ਵਸਤੁ ਕਉਤੀਆ ਸਚੇ ਨਾਉ ਮਿਠਾ॥
ਸਾਦੁ ਆਇਆ ਤਿਨ ਹਰਿ ਜਨਾਂ
ਚਖਿ ਸਾਧੀ ਡਿਠਾ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ
ਮਨਿ ਤਿਸੈ ਵੁਠਾ॥
ਇਕੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ
ਭਾਉ ਦੁਆ ਕੁਠਾ॥
ਹਰਿ ਨਾਨਕੁ ਮੰਗੈ ਜੋਤਿ ਕਰ
ਪ੍ਰਭੂ ਦੇਵੈ ਤੁਠਾ॥੧੩॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਮ-ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਜਾਚਨਾ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਹ ਜੋਦਤੀ ਜਾਂ ਤਰਲਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਲਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹਨ, ਜਾਚਤੀ ਸਾ ਸਾਰੂ ਜੋ ਜਾਚਦੀ ਹੋਕਤੋ॥
ਗਾਲੀ ਬਿਆ ਵਿਕਾਰ
ਨਾਨਕ ਧਈ ਵਿਗੁਣੀਆ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨਾਮ ਦੇ ਉਸ ਰਸਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਰਲੇ ਟਾਂਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਪਰਮਾਤਮ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਰੱਬ ਦਾ ਭਗਤ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੋਤ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੀਹਿ ਜਿ ਵਿਧਾ ਮੰਨੁ ਪਛਾਣੁ ਵਿਰਲੇ ਬਿਓ॥
ਜੋਤਣਹਾਰਾ ਸੰਤੁ ਨਾਨਕ ਪਾਧਰੁ ਪਧਰੇ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)

ਅਗਲੀ ਪਉਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਦੇ ਉਸ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਭ ਪਾਪ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਦਾ ਹੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਦ ਫਿੱਕੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,

ਸੋਈ ਸੇਵਿਹੁ ਜੀਅਤੇ ਦਾਤਾ ਬਖਸਿੰਦੁ॥
ਕਿਲਵਿਖ ਸਭਿ ਬਿਨਾਸੁ ਹੋਨਿ
ਸਿਮਰਤੁ ਗੋਬਿੰਦੁ॥
ਹਰਿ ਮਾਰਗੁ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ
ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤੁ॥
ਮਾਇਆ ਸੁਆਦ ਸਭਿ ਫਿਕਿਆ
ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਵੰਦੁ॥
ਧਿਆਇ ਨਾਨਕ ਪਰਮੇਸਰੈ
ਜਿਨਿ ਦਿਤੀ ਜਿੰਦੁ॥੧੪॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਲੋਕ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜਨਮ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਵਸਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮੌਕਾ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜੀਵਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਬੀ ਬੀਜਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਵਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਬੀ ਬੀਜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਧੁਰੋਂ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਤ ਲਗੀ ਸਚੇ ਨਾਮ ਕੀ

ਜੋ ਬੀਜੈ ਸੋ ਖਾਇ॥
ਤਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਨਾਨਕਾ
ਜਿਸ ਨੋ ਲਿਖਿਆ ਆਇ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਪਰ ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਮ-ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਮੰਗਣਾ ਤ ਸਚੁ ਇਕੁ
ਜਿਸੁ ਤੁਸਿ ਦੇਵੈ ਆਪਿ॥
ਜਿਤੁ ਖਾਧੈ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੀਐ
ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾਤਿ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਇਨਸਾਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਨ, ਦੌਲਤ, ਰਾਸ-ਪੂੰਜੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮ-ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੀ ਸਫਲ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਇਸ ਪਉਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਵਣਜ ਵਿਚੋਂ, ਆਪਣੇ ਸੌਦੇ ਵਿਚੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਸ ਹੈ, ਦੌਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਦੁਤੀਆ ਭਾਉ ਅਰਥਾਤ ਦਵੈਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੋਹ ਨੂੰ, ਲਗਾਉ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੀ ਆਸ ਅਤੇ ਓਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨਤਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਉਸ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਨਿਰਾਰਥਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਆਪਣੇ ਗਲ ਲਾ ਕੇ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਲਾਹਾ ਜਗ ਮਹਿ ਸੇ ਖਟਹਿ

ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਨੁ ਰਾਸਿ॥
ਦੁਤੀਆ ਭਾਉ ਨ ਜਾਣਨੀ ਸਚੇ ਦੀ ਆਸ॥
ਨਿਹਚਲੁ ਏਕੁ ਸਰੋਵਿਆ
ਹੋਰੁ ਸਭ ਵਿਣਾਸੁ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਜਿਸੁ ਵਿਸਰੈ
ਤਿਸੁ ਬਿਰਥਾ ਸਾਸੁ॥
ਕੰਨਿ ਲਾਇ ਜਨ ਰਖਿਆ
ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਜਾਸੁ॥੧੫॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਫਸਲ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਫਸਲ ਦੇ ਚੰਗੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚ-ਵੇਟ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਵਰਖਾ ਦੇ ਇਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਫਸਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਹੀ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਾਮ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਿਆਸ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੰਤੋਖ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਫਸਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਦਲਿੰਦਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦਲਿੰਦਰ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਾਮ-ਰੂਪ ਅੰਨ ਪੂਰਬਲੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਮਰੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਜੋ ਜਾਨ ਪਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਹੀ ਪਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸੇ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਰਜਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ),
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਫੁਰਮਾਇਆ
ਮੀਰੁ ਵੁਠਾ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ॥
ਅੰਨੁ ਧੰਨੁ ਬਹੁਤੁ ਉਪਜਿਆ

ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਰਜੀ ਤਿਪਤਿ ਅਘਾਇ॥
ਸਦਾ ਸਦਾ ਗੁਣ ਉਚਰੈ
ਦੁਖੁ ਦਾਲਦੁ ਗਇਆ ਬਿਲਾਇ॥
ਪੁਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਇਆ
ਮਿਲਿਆ ਤਿਸੈ ਰਜਾਇ॥
ਪਰਮੇਸਰਿ ਜੀਵਾਲਿਆ
ਨਾਨਕ ਤਿਸੈ ਧਿਆਇ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੧)
ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਨਿਰਵਾਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ, ਜੀਵਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨ-ਕੰਵਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ, ਗਮ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ, ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਉਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਇੱਕ ਵਾਸਨਾ-ਰਹਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸਲੀ ਜੀਵਨ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪਰਮਾਤਮ-ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸਮਝ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਸਭ ਬੇਅਰਥ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਣੀਆ! ਤੂੰ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਆਪ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ- ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਮਨ ਦੇ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਉਸ ਅਪਰ-ਅਪਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਣ, ਉਹ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਜੀਵਨ ਪਦ ਨਿਰਬਾਣੁ ਇਕੋ ਸਿਮਰੀਐ॥
ਦੁਜੀ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ਕਿਨਿ ਬਿਧਿ ਧੀਰੀਐ॥
ਡਿਠਾ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ਸੁਖੁ ਨ ਨਾਮ ਬਿਨੁ॥
ਤਨੁ ਧਨੁ ਹੋਸੀ ਛਾਰੁ ਜਾਵੈ ਕੋਇ ਜਨੁ॥
ਰੰਗ ਰੂਪ ਰਸ ਬਾਦਿ
ਕਿ ਕਰਹਿ ਪਰਾਣੀਆ॥
ਜਿਸੁ ਭੁਲਾਏ ਆਪਿ
ਤਿਸੁ ਕਲ ਨਹੀ ਜਾਣੀਆ॥
ਰੰਗਿ ਰਤੇ ਨਿਰਬਾਣੁ ਸਚਾ ਗਾਵਹੀ॥
ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਦੁਆਰਿ
ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਹੀ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੩੨੨)

ਅਉਧ ਘਟੈ ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਾਰੇ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਅਉਧ ਘਟੈ ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਾਰੇ॥

ਮਨ ਗੁਰ ਮਿਲਿ

ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ

ਸੰਤ ਟਹਲ ਕੀ ਬੋਲਾ॥

ਈਹਾ ਖਾਟਿ ਚਲਹੁ ਹਰਿ ਲਾਹਾ

ਆਗੈ ਬਸਨੁ ਸਹੁਲਾ॥੧॥

ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਕਾਰੁ ਸਹਸੇ ਮਹਿ

ਤਰਿਓ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ॥

ਜਿਸਹਿ ਜਗਾਇ ਪੀਆਏ

ਹਰਿ ਰਸੁ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤਿਨ ਜਾਨੀ॥੨॥

ਜਾ ਕਉ ਆਏ ਸੋਈ ਵਿਹਾਝਹੁ ਹਰਿ

ਗੁਰ ਤੇ ਮਨਹਿ ਬਸੇਰਾ॥

ਨਿਜ ਘਰਿ ਮਹਲੁ ਪਾਵਹੁ ਸਖੁ ਸਹਜੇ

ਬਹੁਰ ਨ ਹੋਇਗੋ ਫੇਰਾ॥੩॥

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ

ਸਰਧਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰੇ॥

ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਇਹੀ ਸੁਖੁ ਮਾਗੈ

ਮੇ ਕਉ ਕਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰੇ॥੪॥

ਜਗਤ ਦੇ ਤਾਰਨਹਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਅੰਦਰ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅਉਧ ਘਟੈ ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਾਰੇ, ਹੇ ਜੀਵ ਸੁਣ! ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਅਤੇ ਇਕ ਇਕ ਰਾਤ ਕਰਕੇ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ; ਮਨ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ, ਅਤੇ ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ

ਤੂੰ ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੈਂ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਲੈ।

ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ

ਸੰਤ ਟਹਲ ਕੀ ਬੋਲਾ॥

ਈਹਾ ਖਾਟਿ ਚਲਹੁ ਹਰਿ ਲਾਹਾ

ਆਗੈ ਬਸਨੁ ਸਹੁਲਾ॥੧॥

ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ

ਹਾਂ, ਉਹ ਸੁਣ! ਇਹ ਜੋ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਤੈਨੂੰ

ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ

ਹੈ, ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਹੈ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ

ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰ ਲੈ। ਇਥੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਹਰੀ

ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਖੱਟ ਕੇ ਚਲੋ; ਹਰੀ

ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਇਸ ਲਾਹੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਲੋਕ

ਵਿਚ ਵੱਸਣਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਕਾਰੁ ਸਹਸੇ ਮਹਿ,

ਤਰਿਓ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ॥

ਜਿਸਹਿ ਜਗਾਇ ਪੀਆਏ

ਹਰਿ ਰਸੁ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤਿਨ ਜਾਨੀ॥੨॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ

ਸੰਸਾਰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਜੀਵ ਚਿੰਤਾ-ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ

ਹੀ ਡੁੱਬੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਤਰਿਓ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ,

ਪਰ ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੇ ਹਰੀ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ

ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਾ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ

ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਜੀਵ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ 'ਚੋਂ ਜਗਾ ਕੇ ਨਾਮਰਸ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਪਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾ ਕਉ ਆਏ ਸੋਈ ਵਿਹਾਝਹੁ ਹਰਿ

ਗੁਰ ਤੇ ਮਨਹਿ ਬਸੇਰਾ॥

ਨਿਜ ਘਰਿ ਮਹਲੁ ਪਾਵਹੁ ਸਖੁ ਸਹਜੇ

ਬਹੁਰ ਨ ਹੋਇਗੋ ਫੇਰਾ॥੩॥

ਭਾਈ ਜਿਸ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ

ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋ, ਉਸੇ

ਹਰੀ ਨਾਮ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰੋ; ਗੁਰ ਤੇ ਮਨਹਿ

ਬਸੇਰਾ, ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ

ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਮਨ ਵਿਚ ਹੋ

ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਆਤਮਕ

ਅਡੋਲਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਟਿਕ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਭੂ

ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਮ ਮਰਨ

ਦਾ ਗੇੜ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ

ਸਰਧਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰੇ॥

ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਇਹੀ ਸੁਖੁ ਮਾਗੈ

ਮੇ ਕਉ ਕਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰੇ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਅਰਦਾਸ

ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਪੂਰਨ

ਪੁਰਖ ਕਰਤਾਰ ਜੀਓ; ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ

ਪੂਰੀ ਕਰ; ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰਾ

ਇਹ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹੋ ਸੁਖ ਮੰਗਦਾ

ਹੈ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਬਣਾ ਦੇਹ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਫੋਨ: 916-687-3536

ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ: ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਣ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮਿਣਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਦੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵੀ ਬਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਚੰਦ ਦੀ ਗਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਦੇ ਸਨ ਪਰ ਚੰਦ ਦਾ ਧਰਤੀ ਦੁਆਲੇ ਗੇੜਾ 354 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਹ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਛੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 11 ਦਿਨ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ

ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ

e-mail: gsbarsal@gmail.com

ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਡਤ ਮਲ ਮਾਸ ਜਾਂ ਲੌਦ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਆਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਵਰਜਿਤ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਰਜੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ। ਸੂਰਜੀ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 365 ਦਿਨ ਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੂਲੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਵੀ ਇਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤਕਰੀਬਨ 365 ਦਿਨ 6 ਘੰਟੇ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਵੀ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਲਗਭਗ 12 ਮਿੰਟ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ 128 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਫਰਕ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਮਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਰਕ ਕਾਰਣ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੈ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਕੇ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਰਕ ਕੇਵਲ ਲਗਭਗ 33 ਸੈਕੰਡ ਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ 3300 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੇਵਲ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਨਾਮ ਪੋਪ ਗਰੈਗਰੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਗਰੈਗੋਰੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਅਜੋਕਾ ਕੈਲੰਡਰ ਇਹ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਰੋਮ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 1582 ਵਿਚ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬਾਈ

ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਗੱਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 170 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਮਝ ਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਲਈ।

ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਬਿਕਰਮੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਹੀ ਮਿਣਤੀ ਲਈ ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅੱਜ ਕਰ ਲਓ ਚਾਹੇ ਸੋ ਦੇ ਸੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ 1964 ਵਿਚ ਇਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਕਰਮੀ ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ 24 ਮਿੰਟ ਵੱਧ ਸੀ ਪਰ ਸੋਧ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫਰਕ ਲਗਭਗ 20 ਮਿੰਟ ਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੋਧ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਮੰਨ ਲਈ ਪਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਸਦਾ ਲਈ ਤਰੀਕਾਂ ਇੱਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦ ਮਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕੇਵਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਸਗੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਕੇ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਗੋਂ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸੱਜਣ ਬੈਠਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਗਿਆਤ ਹੋਣ ਪਰ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਵਰਗੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਦੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਕੋਰੇ ਅਨਪੜ ਬਾਬੇ/ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਉਤਾ-ਐਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਭਾਤਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਆਪਣੀ ਜਿਦ ਕਾਰਣ

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਕੜ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਰਹੇ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਮਾ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਹਰ ਹਿੱਲੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ/ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ/ਨਕਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਹਰ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 25 ਬੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੀ ਈ ਕੈਲੰਡਰ ਹੀ ਵਰਤਣਾ ਹੈ, ਚੇਤ ਵੈਸਾਖ ਨਹੀਂ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਇਹ ਕਿੰਝ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚਾਹੇ 5 ਜਨਵਰੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ 23 ਪੋਹ- ਤਰੀਕਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਅਗਰ ਕੰਧ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੀ ਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਿਕਰਮੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਾਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਭੋਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਵਾਨ 1964 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਤੇ ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੇ ਬਣਾਏ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੰਗਰਾਂਦ, ਮੱਸਿਆ ਜਾਂ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦੇ

ਜ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ ਕਿ ਬਿਕਰਮੀ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਸੂਰਜ ਦੇ ਇਕ ਰਾਸ਼ੀ 'ਚੋਂ ਦੂਜੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਖੜਾ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ੀਆਂ {ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ} ਬਦਲਦਾ ਮੰਨ ਕੇ) ਜਦਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸੰਗਰਾਂਦ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਪਰਵਾਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਮੱਸਿਆ ਜਾਂ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਅਰਧ ਗੋਲੇ ਵਿਚ ਚੰਦ ਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਕੇ ਪੂਰਾ ਦਿਖਣਾ ਜਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਧਰਤੀ ਓਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰਾ ਅੰਧੇਰਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਬਿਪਰਵਾਦ ਅਜਿਹੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ/ਅਪਵਿਤਰ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਹੈ। ਮੱਸਿਆ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਲਈ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਖੁਦ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰੇਵਾਲ ਕਾਰਣ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਤ-ਵੈਸਾਖ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਪਰ 1964 ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੋਧ ਕਾਰਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਚੇਤ-ਵੈਸਾਖ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਮਨਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੋਧ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜਨਵਰੀ-ਫਰਵਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ। ਕਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵਕਤ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਾਹਮਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤੂਆ ਕੱਟਣ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਨੀਤੀਗਤ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਸਿਰਫ 10-12 ਦਿਨ ਹੀ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ 2003 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧਤਾ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ 10-12 ਦਿਨ ਖੁਦ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਅਗਰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਾਰੀ ਲਕੀਰ ਢਾਹੁਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਲਕੀਰ ਮਾਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ। ਅਸਲ

ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਹੈ।

ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮਿਣਨ ਲਈ ਅਗਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਘੜੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਪਹਿਲ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼, ਰੋਮਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਗਰ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮੌਸਮੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਕੇ ਸੀ ਈ ਕੈਲੰਡਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਰੀਕਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਉਤਾ-ਐਤਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਮਜਹਬੀ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤੀ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਕੁਝ ਗਵਾਂਢ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਜਰ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਣ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮੰਨਣੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਤੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੇ 2003 ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਪਨਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ 2003 ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਚਾਲ ਤਹਿਤ 3-4 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਕਰਮੀ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰੱਖ ਕੇ ਅਸਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮਿਲਗੋਭਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਬਾਕੀ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਸਭ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਰੰਭੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਬਿਕਰਮੀਕਰਣ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਸੁਹਿਰਦ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ

ਕੌਮ ਲਈ ਹਿੱਤਕਾਰੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਲੰਤ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇਕਰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੀ ਲੈ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕੌਮੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦਾ ਉਗਰ ਰੂਪ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ, ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ਼ੋਹਰਤ, ਸੋਸ਼ੋਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ।

ਗੈਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰਾਜਸੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰਥੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਡਾ. ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਦੇਕੇ

ਫੋਨ: 91-98722-72004

ਇਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪੱਤਾ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਹੀਣਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸੇ ਦਯਾਨੰਦ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੁਨਰਜੀਵਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕੌਮ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਈ ਪੱਖ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬੌਧਿਕ ਤਲ ਏਨਾ ਜ਼ਰਜ਼ਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਗੈਰਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ 'ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਨੂੰ' ਉਪਰ ਹੀ

ਅਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਹੜਾ ਤੰਤਰ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼, ਸਤਰਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੋਂ ਵਿਗੁਣੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਯਥਾਰਤਕਤਾ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਹਿਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਜਿਥੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਭਗਵਾਨਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਤਾਰੀਖਵਾਲੀ ਅਧੀਨ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਾਣੀ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਲ 2003 ਦੀ 'ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ 8 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਆਈ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰੋਜ ਬਾਲਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਵੀਨਤਮ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਦਸ਼ਰਥ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਾਰੀਖ 10 ਜਨਵਰੀ 5114 ਬੀ.ਸੀ. ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸੰਘ ਦੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜੰਤਰੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂਝੇ ਤਿਉਹਾਰ (ਦੀਵਾਲੀ-ਬੰਦੀਛੋੜ) ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸੰਘੀ ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਅਯੁਧਿਆ ਆਗਮਨ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਤੋੜ ਅਤੇ ਸਿਰਜੇਤਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਪਤਤਾਲ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤੁਅੱਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ 'ਰਾਵਨੀ' ਵਿਚ ਇਸ ਪੱਖ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਘੀ ਵਿਦਵਾਨ ਬਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਵੈਦ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਆਗਮਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਬਨਵਾਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਯੁਧਿਆ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਦੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ? ਬਾਲਮੀਕ ਰਮਾਇਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੰਕਾ ਵਿਜੈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਅਯੁਧਿਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਅਯੁਧਿਆ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਰਸਤੇ 'ਚ ਰਿਸ਼ੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਰੁਕੇ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਮਾਇਣ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪੂਰਨੇਯ ਚਤੁਰ ਦੇਸ਼ ਵਰਸ਼ੇ ਪੰਚਮਯ ਲਕਸ਼ਨਾਤਮਯ:॥ ਭਾਰਦਵਾਜ ਆਸ਼ਰਮ ਪ੍ਰਾਪਯ ਵੰਦੇ ਨੀਯਤੋ ਮਨਿਮ॥੧੨੬॥ (ਰਮਾਇਣ, ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕ)

ਅਰਥਾਤ ਚੌਦਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ, ਭਾਰਦਵਾਜ ਆਸ਼ਰਮ ਪਹੁੰਚੇ।

ਇਹ ਪੰਚਮੀ ਹੀ ਚੌਦਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਦਵਾਜ ਮੁਨੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਤ ਹੋਰ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਨੂੰਮਾਨ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਅਤੇ ਭਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਗਮਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਹਨੂੰਮਾਨ ਨਿਸ਼ਾਦਰਾਜ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਪੰਚਮੀਮਯ ਰਜਨੀ ਮੁਨਿਸ਼ਤਵਾ ਬਚਨਾਨ ਮੁਨੇ:॥ (ਰਮਾਇਣ, ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕ)

ਅਰਥਾਤ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਲ੍ਹ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਬਨਵਾਸ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਚੇਤਰ ਹੀ ਹੈ। ਪਦਮ ਪੁਰਾਣ ਦੇ ਪਾਤਾਲ ਖੰਡ ਅਧਿਆਇ ਛੱਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਤਸਯਾਨਨ ਦੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁੰਭਕਰਨ, ਮੇਘਨਾਥ, ਰਾਵਣ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਥੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਉਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੇਤਰ ਸੁਦੀ ਦੁਆਦਸ਼ੀ (ਬਾਰ੍ਹਵੀ) ਤੋਂ ਚੇਤਰ ਵਦੀ ਚੌਧਵੀਂ ਤੱਕ ਅਠਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਰਾਮ ਤੇ ਰਾਵਣ ਵਿਚਕਾਰ ਯੁੱਧ ਚਲਿਆ। ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਅੰਤਿਮ ਦਿਨ ਅਰਥਾਤ ਚੇਤਰ ਵਦੀ ਚੌਧਵੀਂ ਨੂੰ ਰਾਵਣ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਸੰਸਕਾਰੇ ਰਾਵਣਦੀ ਨਾਮ ਅਮਾਵਸਯਾ ਦਿਨੇ ਭਵਤ:॥ (ਪਦਮ ਪੁਰਾਣ)

ਅਰਥਾਤ ਚੇਤਰ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰਾਵਣ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦਾ ਅਯੁਧਿਆ ਆਗਮਨ ਕੱਤਕ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੇਤਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਯ ਨਛੱਤਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਅਰਥਾਤ

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਅਯੁਧਿਆ ਆਗਮਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ।"

ਇਸ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਿਆਨ ਗੋਚਰੀ ਰਹੇ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਦੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਤਰੀ ਯੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਉਲਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਵਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਥੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਗਮਨ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਜਦਕਿ ਇੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਤਾਰੀਖਵਾਲੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਨ 26 ਅਕਤੂਬਰ 1619 ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਕੱਤਕ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਅੱਜ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਭੱਟ ਵਹੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਡਾ ਵਹੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਉਪਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਤਾਰੀਖਵਾਲੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਜੋ ਭੱਟ ਵਹੀਆਂ ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ,

“ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਹਲ ਛੱਟਾ ਬੇਟਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਕਾ, ਸੋਢੀ ਖੱਤਰੀ ਚੱਕ ਗੁਰੂ ਕਾ, ਪਰਗਣਾ ਨਿੰਜਰਆਲਾ ਸੰਮਤ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸੈ ਚਿਹੜਾ ਕੱਤਕ ਮਾਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਕਹਾਣੀ ਇਉਂ ਤੁਰੀ-8

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 091-1142502364
bhullarg@gmail.com

ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅੰਗੇਵਧੂ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ। ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ 'ਵਿਦਵਾਨਾਂ' ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਅੰਗੇਵਧੂ ਲਹਿਰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਈ! ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਬਾਬਰ ਦੀ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀ ਜੰਨ ਆਖ ਕੇ ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸੀ ਤੇ ਅੰਗੇਵਧੂ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਪੱਕੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰਾਇਆ ਹੱਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸੂਰ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਗਊ ਖਾਣ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕਿਹਾ, ਖੋਹਣ-ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਗ ਸਦਾ ਹੀ ਅੰਗੇਵਧੂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਸੱਚਾ ਲੇਖਕ ਸਦਾ ਹੀ ਇਸੇ ਸੱਚ ਦਾ ਕਲਮਬਰਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਬ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਨ, "ਕਬੀਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਬਜ਼ਾਰ ਮੇਂ ਲੀਏ ਲੁਕਾਟੀ ਹਾਥ। ਜੇ ਜਾਲੈ ਘਰ ਅਪਨਾ ਚਲੇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ।" ਡਾਂਗ ਫੜ ਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਬੇਰ ਤੋਤਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚੱਲੇ, ਉਹ ਪਤਾਲ ਤੱਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਚੁੱਕੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਚੱਲੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਦੁੱਧ ਹੈਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਮੈਲੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਦਾ ਜਾਇਆ ਪਵਿੱਤਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਾਡੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਇਆ?

ਜਦੋਂ ਅਜੇ 'ਵਾਦ' ਪੈਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੇਏ ਜਾਂਦੇ ਗੁਲਾਮ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਖਾਰੇ ਜਲ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਇਕਮੱਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ-ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਲਨਾਇਕ! ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਪਿੱਛਲਖੁਰੀ ਨਹੀਂ ਤੁਰੀ। ਤਦੇ ਹੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਇਸ ਮਕਾਮ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਣ ਤੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਨਿਆਂ, ਜ਼ੁਲਮ, ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਜਿਹੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਧਦੇ-ਦਰਤਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਦਾ ਅੰਗੇਵਧੂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰਹੇਗਾ! ਤੇ ਸੱਚਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਰ ਜੁੱਗ ਵਿਚ ਇਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਚ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦਾ, ਇਸੇ ਮਨੁੱਖ-ਹਿਤੈਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਕਲਮਬਰਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰਹੇਗਾ।

ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਸਿਆਸਤ ਲਿਖਣਾ ਨਹੀਂ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਰਾਹ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸੋਧ ਅਤੇ ਚਾਨਣ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਿਨਾਂ ਲੇਖਕ ਬੇਸੇਧਾ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਲੰਮੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਲੱਤਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਕ

ਸੱਚਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਲੋਕ-ਮੁਖੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ!

‘ਕਹਾਣੀ ਇਉਂ ਤੁਰੀ’ ਦੀ 8ਵੀਂ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੀ ਮੜ੍ਹਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੜ੍ਹਕ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਖਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨੋ ਜਗਮਗ ਕਰਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਰੰਗ ਕਰ ਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਰਾ ਤੇ ਨਰੋਆ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਰੰਗ ਪੂਰੇ ਜਲੋਂ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਰਾਤਾਂ ਕਾਲੀਆਂ’ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਓਪਰਾ ਮਰਦ’ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਾਹਵਾ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਨਾਵਲ ‘ਇਹ ਜਨਮ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ’ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਿੜ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਹਿੰਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਭਰਵੀਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕਦੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਰਸਾਲਾ ਆਇਆ। ਇਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਵਿਧਾ ਬਾਰੇ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਲੇਖ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਪੇਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਦਲੇਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹਿੱਕ ਬਾਪਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਲੇਰ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈਣੇ

ਇਹਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਚਮਤਕਾਰੀ ਝਲਕਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਮੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨੇ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲੈ

ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਉਪਜ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਆਦਿ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਦੁੱਗਲ, ਸੋਖੋਂ, ਸਤਿਆਰਥੀ, ਧੀਰ, ਵਿਰਕ ਆਦਿ ਗਲਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਹੋਏ ਜਾਣ-ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਮੈਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ! ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਸੁਭਾਗ ਇਹ ਰਿਹਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੋਚਾ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਦੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ। ਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਆਦਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ।

ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਘੁੰਡ-ਚੁਕਾਈਆਂ ਤੇ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਪਰਚਿਆਂ ਦਾ ਜੁਗਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਧਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੱਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਯਤਨ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਰਚਨਾ ਕਰ ਕੇ ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਹੀ ਬੋਲਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਪ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਾ ਜਾਂ ਪੁਆਉਣਾ ਹੋਇਆ! ਉਹਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਟੇਕ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਰ ਉਹਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ। ਹਾਲੀਵੁਡ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਐਕਟਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਾਲ ਮੁਨੀ। ਉਹ 71 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 1967 ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਇਕ ਨਵੀਂ ਨਾਇਕਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਪਾਲ ਮੁਨੀ

ਹਾਲੀਵੁਡ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਐਕਟਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਾਲ ਮੁਨੀ। ਉਹ 71 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 1967 ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਇਕ ਨਵੀਂ ਨਾਇਕਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਇਕਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਵੀਂ ਨਾਇਕਾ ਦੀ ਕੱਚੀ-ਪੱਕੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਹੀ ਨਾ ਡੁੱਬੇ! ਪਰ ਪਾਲ ਮੁਨੀ ਆਪਣੇ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾਇਕਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਡਰੇਗੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਦਲੇਰ ਵਿਸ਼ੇ ਉਹਨੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿਉ-ਧੀ ਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਸੋਧਹੀਣ ਅਤੇ ਨੈਣਜੋਤ ਤੋਂ ਹੀਣ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਲੇਖਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਉਹਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਰਹਿਤਲ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਰਹਿਤਲ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਕਲ, ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਤੇ ਸੋਝੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਰਹਿਤਲ ਦਾ ਕੀ ਕੁਝ ਕਲਮ ਦੀ ਨੌਕ ਉੱਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਕੁਝ ਛੇਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਕਲਮ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕੇ ਕੂੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪੱਧਰ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਸੌ ਸਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਇਹ ਨਿਕਾਸ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਧ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿੱਖਰੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਰਿਗਵੇਦ ਵਿਚ ਖਿੰਡੀਆਂ ਪਈਆਂ ਕਥਾਵਾਂ, ਪੰਚਤੰਤਰ, ਬ੍ਰਿਹਤਕਥਾ, ਕਥਾਸ਼੍ਰਿਤਸਾਗਰ ਅਤੇ ਰਾਮਾਇਣ ਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਤੋਂ ਤੁਰੀ ਸਾਡੀ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ, ਸਾਖੀਆਂ, ਕਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਨਰੋਈ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਇਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖਲੋਤੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ

ਕੇ ਮਖੌਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਹਿਤ ਉਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਿਨਾਂ-ਸੱਕ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਬੋਤਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਮੋਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨੀ ਈਸਾਕ ਨਿਊਟਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਜੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਹਾਂ, ਇਹ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕੱਦਾਵਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ!” ਹਰ ਲੇਖਕ ਉੱਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਰਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗਾਇਕ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖਲੋਤੇ ਅਨੇਕ ਸਾਜ਼-ਸਾਜ਼ਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਪਗਡੰਡੀ ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਈ। ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਲਪ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਬਣਾਉਣਾ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ। ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਦ ਵੀ ਉਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਇਉਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੰਧ ਦਾ ਕੋਈ ਰਦਾ ਕਹੇ ਕਿ ਜੇ ਨੀਂਹ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੇਠਲੇ ਰਦੇ ਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਏਨਾ ਹੀ ਉਚਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕ ਕ੍ਰਿਸ ਮੈਥਿਊਸ ਦਾ ਕਥਨ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਠੀਕ ਰਹੇ, “ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ!”

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ

ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਇਕਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਵੀਂ ਨਾਇਕਾ ਦੀ ਕੱਚੀ-ਪੱਕੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਹੀ ਨਾ ਡੁੱਬੇ! ਪਰ ਪਾਲ ਮੁਨੀ ਆਪਣੇ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾਇਕਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਪਾਲ ਮੁਨੀ ਨਾਲ ਇਕ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਨਾਇਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਨੇ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਇਕ-ਨਾਇਕਾ ਦੀ ਗੁੰਡੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੱਥ-ਵੱਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ‘ਖੁਸ਼’ ਰੱਖੀ। ਉਹਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਉਹਨੂੰ ਵਿਹਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, ਅੱਜ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਡਿਨਰ ਕਰੋ। ਫੇਰ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਾਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੇ ਉਭਾਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਉਭਾਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਡਿਨਰ ਲਈ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਲੋਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਹਦੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਧਾਰ ਖੁੰਢੀ ਕਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਿਨਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਨੇ ਡਿਨਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਉਂ ਹੀ ਪਾਲ ਮੁਨੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਨਾਇਕਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਮੈਡਮ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਡਿਨਰ ਵਾਸਤੇ ਵਿਹਲਾ ਹੀ ਹਾਂ ਪਰ ਫ਼ਿਲਮ ਸਾਡੇ ਕੀਤਿਆਂ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਉਹ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੇ ਸਫਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ‘ਡਿਨਰ’ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਏਗੀ? ਜੀਅ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਮੋਹ ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ!”

ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮੰਤਵ ਲੇਖਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੇਖਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰਚਨਾ ਆਖਰ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕੱਦ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਉਹਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਮਧਰੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਉਹਨੂੰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਝੋਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਰਚਨਾ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ! ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਆਲੂ-ਕਿਰਪਾਲੂ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਦੇ ਕੀਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਲਿਖੋ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ!

(ਸਮਾਪਤ)

ਸੁਹਿਰਦ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪੱਖੇ ਚੋਦਸ ਕੇ ਦਿਹੂ, ਬਾਵਨ ਰਾਜਯੋਂ ਕੇ ਗੈਲ ਗੜ੍ਹ ਗੁਆਲੀਅਰ ਸੇ ਮੁਕਤ ਹੂਏ। ਨਾਇਕ ਹਰੀਰਾਮ ਦਰੋਗਾ ਬੇਟਾ ਨਾਇਕ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਕਾ ਚੰਦ੍ਰਵੰਸੀ ਜਾਦਵ ਬੜਤੀਆਂ ਕਨਾਵਤ ਨੇ ਬੰਦੀਛੋੜ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਹੋਨੇ ਕੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਂ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀ। ਏਕ ਦਿਵਸ ਨਾਇਕ ਹਰੀਰਾਮ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਕੇ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਆਲੀਅਰ ਸੇ ਬਿਦਾਇਗੀ ਲੀ। ਰਾਸਤੇ ਦਾ ਪੰਧ ਮੁਕਾਇ ਆਗਰੇ ਆਇ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਆ।” (ਭੱਟ ਵਹੀ ਜਦੋਂ ਬੰਸੀਆਂ ਬੜਤੀਆਂ ਕੀ)

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਈਸਵੀ ਸੰਨ 1619 ਦੀ 26 ਅਕਤੂਬਰ, ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਗਮਨ ਈਸਵੀ ਸੰਨ 1621 ਦੀ 28 ਫਰਵਰੀ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਗਮਨ ਬਾਰੇ ਭੱਟ ਵਹੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ,

“ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਲ ਛੱਟਾ ਬੇਟਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਕਾ, ਸੰਮਤ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸੈ ਸੱਤ੍ਰਾ ਮਾਘ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਪਹਿਲੀ ਕੇ ਦਿਹੂ ਹੋਹਰ ਨਗਰੀ ਸੇ ਚਲ ਕਰ ਗ੍ਰਾਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚੱਕ ਪਰਗਣ ਨਿੰਝਰਆਲਾ ਆਏ, ਗੈਲੇ ਅਰਜਨਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਬੇਟਾ ਗੁਰੂ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਕਾ, ਗੁਰੂ ਮੋਹਰਬਾਨ ਬੇਟਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਜੀ ਕਾ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਰਾਮਦਾਸ ਬੇਟਾ ਸੁੱਖੇ ਰੰਧਾਵੇ ਕਾ, ਗੁਰਦਾਸ ਬੇਟਾ ਈਸ਼ਰਦਾਸ

ਭੱਲੇ ਕਾ, ਬੱਲੂ ਰਾਇ ਬੇਟਾ ਮੂਲਚੰਦ ਜਲੂਨੇ ਕਾ, ਕੌਲ ਜੀ ਦਾਸ ਬੇਟਾ ਅੰਬੀਏ ਹਜਾਵਤ ਕਾ, ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਫਕੀਰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਆਨੇ ਕੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਂ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀ ਗਈ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਦੀਏ ਬਤੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰੂ ਮੋਹਰਬਾਨ ਕੀ ਲਾਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੀਜੇ ਦਿਹੂ ‘ਗੁਰ ਚੱਕ’ ਸੇ ਵਿਦਾ ਹੋਇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਮੇਂ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ।” (ਭੱਟ ਵਹੀ ਤਲਾਉਂਦਾ ਪਰਗਣਾ ਜੀਂਦ)

ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅੰਦਰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਨਮ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖਵਾਲੀ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਮੱਧੇ ਅਧੀਨ ਸਿੰਘ ਪੱਖੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਹਾਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦਾ ਅਯੁਧਿਆ ਆਗਮਨ ਕੱਤਕ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਭਾਵ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਮਾਰਚ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬੰਦੀਛੋੜ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬੰਦੀਛੋੜ ਤਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ!

ਸੰਭਲ ਐ ਨਾਦਾਂ ਕਿਆਮਤ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਤੇਰੀ ਬਰਬਾਦੀਓਂ ਕੇ ਮਸਵਰੇ ਹੋਂ ਆਸਮਾਨੋਂ ਪਰ।

ਝਾੜੂ

ਫਿਰ ਗਿਆ ਝਾੜੂ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ, ਜੁਹਾਂ ਛੱਡ ਗਏ ਘੋਰ ਅੰਧੇਰੇ।
ਖੂਨ ਪੀਣੇ ਮੱਖੀ ਮੱਛਰ ਮਰ ਗਏ, ਉਜਵਲ ਖੂਜਾਂ ਕੁੱਲ ਬਨੇਰੇ।

ਨਿਕਲਿਆ ਆਖਰ ਸੱਚ ਦਾ ਸੂਰਜ, ਬਾਦਲ ਗਰਜੇ ਵਿਚ ਬਬੇਰੇ।
ਫੌਜ ਗਿੱਦਤਾਂ ਦੀ ਦੁਤਕੀਂ ਭੱਜੀ, ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਹਿਣਕੇ ਜਦ ਵਫੇਰੇ।

ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ, ਨਿੱਤਰੇ ਪੰਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਚਿਹਰੇ।
ਜਾਗੀ ਦਿੱਲੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾਗੋ, ਸੁੱਟ ਦਿਓ ਆਲਸ ਪਰੇ ਪਰੇਰੇ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਅਚਾਨਕ ਅਣਕਮਾਈ ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਮਤ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਤਾਂ ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਡਰ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਨੱਸਦੇ ਨੇ,

ਮੇਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ 'ਚ ਜੱਗ ਵਸਦੇ ਨੇ...। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ,

ਪਾਤਿਸਾਹ ਕਾਰੂੰ ਇਕ ਸੁਨਿਯਤ॥
ਅਮਿਤ ਤੇਜ ਜਾ ਕੇ ਜਗ ਗੁਨਿਯਤ॥
ਜਿਹ ਧਨ ਭਰੇ ਚਿਹਲ ਭੰਡਾਰ॥
ਆਵਤ ਜਿਨ ਕਾ ਪਾਰ ਨ ਵਾਰ॥
ਤਿਹ ਪੁਰ ਸਾਹ ਸੁਤਾ ਇਕ ਸੁਨਿਯਤ॥
ਜਾਨੁਕ ਚਿਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਰਕਾ ਗੁਨਿਯਤ॥
ਨਿਰਖ ਭੂਪ ਕਾ ਰੂਪ ਲੁਭਾਈ॥
ਏਕ ਸਹਚਰੀ ਤਹਾ ਪਠਾਈ॥
ਕੁਆਰਿ ਬਸੰਤ ਤਵਨਿ ਕਾ ਨਾਮ॥
ਜਿਹ ਸਮਾਨ ਭੀ ਔਰ ਨ ਬਾਮ॥
ਸੋ ਕਾਰੂੰ ਕੀ ਛਬਿ ਲਖਿ ਅਟਿਕੀ॥
ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਹੀ ਸੁਧਿ ਘਟ ਕੀ॥

ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਕਾਰੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਏਨੀ ਦਫਾ ਪੱਟੀ ਗਈ ਹੈ? ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਆਖਿਆਨ ਸਾਮੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਸਾ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੂਸਾ ਇਬਰਾਹੀਮੀ ਧਰਮਾਂ (ਯਹੂਦੀ, ਇਸਾਈ, ਇਸਲਾਮ) ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੈਗੰਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਨੀ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੂਸਾ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਲ ਸੰਮਤ ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡੇਢ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਫਰਾਊਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਰ ਇਸਰਾਈਲੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨੀਲ ਨਦੀ ਵਿਚ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਫਰਾਊਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਾਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮਿਸਰ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਬਣਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਰਾਊਨ ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਥਾਹ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਇਕ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਖਿਆਤਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ

ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਫਰਾਊਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਇਸਰਾਈਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਰੱਬ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦਸ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਵੀ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮੂਸਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ।

ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਰਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕਾਰੂੰ ਨਾਂ ਕੁਰਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਮੂਸਾ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮੁਨੱਵਰ ਦੇ

ਮੰਨਿਆ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਮੂਸਾ ਦੇ ਸਰਾਪ ਕਾਰਨ ਕਾਰੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਸਮੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਗਰਕ ਗਿਆ। ਕਹਿਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਾਪ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਹੋਰ ਥੱਲੇ ਗਰਕਦਾ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਗਰਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਲਾਮ ਸੁਣੋ,

ਕਾਰੂੰ ਭੁਲ ਜ਼ਕਾਤ ਕੀ ਸ਼ੁਮ ਹੋਇਆ,
ਵਾਰਦ ਓਸ ਤੇ ਕਹਿਰ ਇਲਾਹ ਹੋਇਆ।

ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਤਾਲਮੂਦ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਮੀਆਗਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਏਨੀ ਮਾਇਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹੀ 60 ਖੱਚਰਾਂ (ਕਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ) ਦਾ ਲੱਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਧਨ ਦਾ ਬੋਹੱਦ ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀਨਾਰ ਪਿਛੇ ਇਕ ਦੀਨਾਰ ਜ਼ਕਾਤ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹ ਨਾ

ਕੁਝ ਹੋਰ,
ਚੁਚਕ ਆਖਦਾ ਮਲਕੀਏ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ,
ਗਲ ਘੁਟਕੇ ਕਾਹੇ ਨਾ ਮਾਰਿਉ ਈ।
ਘੁਟੀ ਅੱਕ ਦੀ ਘੋਲ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਆਈ,
ਉਹ ਅੱਜ ਸਵਾਬ ਨਿਤਾਰਿਉ ਈ।
ਮੰਝ ਡੁੱਘੜੇ ਧੀਉ ਨਾ ਬੋਝਿਆਈ,
ਵਢ ਲੋੜੁ ਕੇ ਮੂਲ ਨਾ ਮਾਰਿਉ ਈ।
ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਖੁਦਾ ਦਾ ਖੋਫ਼ ਕੀਤੇ,
ਕਾਰੂੰ ਵਾਂਗ ਨਾ ਜ਼ਮੀਂ ਨਘਾਰਿਉ ਈ।
ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ,

ਨਮਰੂਦ ਨੇ ਵੀ ਖੁਦਾ ਸਦਾਇਆ,
ਉਸ ਨੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਤੀਰ ਚਲਾਇਆ।

ਮੱਛਰ ਤੋਂ ਨਮਰੂਦ ਮਰਵਾਇਆ,
ਕਾਰੂੰ ਜ਼ਮੀਂ ਨਿਘਾਰਿਆ ਈ।
ਰਹੁ ਰਹੁ ਉਏ ਇਸ਼ਕਾ ਮਾਰਿਆ ਈ।
'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ 'ਕਾਰੂੰ' ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਅਧੀਨ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰੂੰ ਨੂੰ ਰੂਮ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਿਖ ਕੇ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਰੂਮ ਵਲਾਇਤ ਜਹਾਂ ਮਹਾਨਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਾਰੂੰ ਤਿਹ ਬਾਨਾ। ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਖ ਦੋਨੇ ਕੇ ਹੋਤਾ, ਪੁਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੋ ਵੇਦੀ ਕੁਲਕੋਤਾ। ਕਾਰੂੰ ਕੋਰ ਦੁਰਗ ਜਹਿ ਭਾਰੀ, ਤਿਸ ਕੇ ਬੈਠੇ ਜਾਇ ਅਗਾਰੀ।

'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਸੀਹਤਨਾਮਾ' ਵੀ ਕਾਰੂੰ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਹੀ ਉਚਾਰਣ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ, ਦੇਨ ਨਸੀਹਤ ਸਭ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ 1 ਕੀਚੈ ਨੇਕਨਾਮੀ ਜੋ ਦੇਵੇ ਖੁਦਾਇ। ਜੇ ਦੀਸੈ ਜਿਮੀ ਪਰ ਸੇ ਹੋਸੀ ਫਨਾਇ।...ਚਾਲੀ ਗੰਜ ਜੋਤੋ ਨ ਰਖਿਓ ਈਮਾਨ। ਦੇਖੇ ਰੇ ਕਾਰੂੰ। ਜੁ ਹੋਤੇ ਪਰੋਸਾਨ" (ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਰੂਮ ਵਲਾਇਤ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਖਤ ਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਸਲੀਮਖਾਨ ਅੱਵਲ ਸੀ।

ਈਸਵੀ ਸੰਮਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਲੀਡੀਆ (ਤੁਰਕੀ) ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਰੀਸਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਰੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਡਾ ਧਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਿਆਣੇ ਇਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਏਥਨਜ਼ ਤੋਂ ਸੋਲੋਨ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਉਘਾ ਸਿਆਣਾ ਪੁਰਖ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਕਰੀਸਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਪੂਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁਖੀ ਕੌਣ ਹੈ? ਕਰੀਸਸ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਟੈਲਸ ਨਾਂ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ। ਕਰੀਸਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਦੂਜੇ-ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਸੋਲੋਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਏਥਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਗੱਲ ਕੀ ਸੋਲੋਨ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਸੁਖ ਨਾਲ ਨਿਭੇ ਉਹ ਸੁਖੀ ਹੈ। ਕਰੀਸਸ ਨੇ ਸੋਲੋਨ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਸਮਝਿਆ। ਐਪਰ ਜਦ ਫਾਰਸ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਇਰਸ ਨੇ ਕਰੀਸਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਲੋਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਯਾਦ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸੋਲੋਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ। ਪੁੱਛਣ ਤੇ

ਕਰੀਸਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਫਾਰਸ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਪੱਛਮੀ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚੋਂ ਈਸਵੀ ਸੰਮਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੱਤ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ 363 ਕੀਮਤੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ Croesus treasure ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਰਅਸਲ 1965 ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੀਸਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦੇ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਰੀਸਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਸਾਇਰਸ ਦੀਆਂ। "ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ" ਉਕਤੀ ਨੇ ਕਰੀਸਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਏ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "as rich as Croesus."

ਕਰੀਸਸ ਨਾਂ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਰੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਬੀ ਰੂਪ। ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇਕ 'ਕਾਰੂੰ ਝੀਲ' ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਾਰੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। 'ਕਾਰੂੰ' ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚਲਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਬੀ ਮੂਲ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਭੰਡਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਮਖਜ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਜੋ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਇਆ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਫੌਜੀ ਅਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਸਾਲਾ ਵੀ ਤਾਂ ਅਸਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਕਤੀ ਦਾ ਫਾਰਸੀ ਰੂਪ ਹੈ ਗੰਜ-ਏ-ਕਾਰੂੰ। ਇਸ ਨਾਂ ਦੀ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਫਿਲਮ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਪਾਤਰ ਆਖਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੰਜ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਆਰ. ਕੇ. ਲਕਸ਼ਮਣ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੈਂਕੜਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਪੰਜ ਸਾਲ। ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅੰਤਲੇ ਦਮ ਤੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹਿ ਕੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਲਕਸ਼ਮਣ ਦੀ ਕੁਤਕੁਤਾਰੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸੂਖਮ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਮਸੂਰ ਦੇ ਜੰਮੇ-ਜਾਏ ਲਕਸ਼ਮਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ। ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਚੁੰਢੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਤਕੁਤਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ

ਖੁਸ਼ਵੰਤ, ਬਾਦਲ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਤੇ ਪਦਮ ਸਨਮਾਨ

ਜਾਣਿਆ ਸੀ। ਲਕਸ਼ਮਣ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ 24 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੋਚਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਨਾਲ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲਿਓ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਸਾੜੀ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੀ ਪੱਟੀ ਦੇ ਇੱਚ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੌੜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੈਡਲ ਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ। ਵੱਡੇ ਵਾਲਾ ਰਸਮੀ (ਫਾਰਮਲ) ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਤੇ ਛੋਟਾ ਗੈਰਰਸਮੀ ਮੌਕੇ ਲਈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਨਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਓ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲਕਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਾਸੇਹੀਣੇ ਤਾਂ ਲੱਗੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਟੂਨੀ ਕਲਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਜਰਮਨ ਗਏ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸੱਦਾ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵਾਲਾ ਸਨਮਾਨ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਦਮਵਿਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਲਾ ਪਦਮ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਤ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫਰੋਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਲਈ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਤੋਂ।

ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਦੀ ਯਾਦ: ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਦੇ ਬੇਨਿਯਮ ਮੌਸਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਅਨੋਖੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਾਲ ਕਰਵਾਈ, 'ਮੈਂ ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ ਖਾਨਦਾਨ-ਏ-ਗੁਲਾਮਾ' ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਮਿੱਤਰ ਕੋਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਅਧੀਆ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਪੀਣ ਲਈ ਬਰਤਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਨਲਕੇ ਕੋਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਿਆ, 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਪੀਵਾਂਗਾ ਤੂੰ ਦਾਰੂ ਪਾਈਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਪੀਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਾ ਦਿਆਂਗਾ।' ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਠੰਢ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅੱਧੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤੈਨੂੰ ਠੰਢ ਨਹੀਂ

ਲਗਦੀ?' ਉਸ ਦੇ ਉਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਥੱਲੇ ਪਾਇਆ ਸਵੈਟਰ ਦਿੱਸ ਪਿਆ। ਕਾਰਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਜੀ! ਮੌਸਮ ਬੜਾ ਬਦਚਲਣ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੀ ਕਰੀਏ?'

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਟਿਆਲਾ: ਮੈਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੋਹ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਾਇਲ ਨੇੜੇ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਹੋਮਾਜਰਾ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ

ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕਦੋਂ ਵੀ ਬਾਹੋਮਾਜਰਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਕਦੋਂ ਤੇ ਬਾਹੋਮਾਜਰਾ ਕਦੀ ਪਾਇਲ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਬਾਹੋਮਾਜਰਾ ਤੇ ਲਿਬੜਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਇਲ ਜਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਾਇਲ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਲਿਬੜਾ ਵਾਲਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਇਹ ਵੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਰੰਗ' ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਾਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਰੰਗ ਘਟ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ- ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਤੋਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਤੱਕ। ਪੂਰੇ 53 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਖਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਰੱਬੋਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਮਾਣੋ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਹੁਤੀ।

ਅੰਤਿਕਾ:
(ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਿਅਰ)
ਗਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਂ ਮਿਲ ਗਏ
ਫਿਰ ਇੱਤਫਾਕ ਸੇ
ਪੂਛੇਗੇ ਅਪਨਾ ਹਾਲ ਤੇਰੀ ਬੇਬਸੀ ਸੇ ਹਮ।

ਗੋਲਡਾ ਮਾਇਰ ਤੇ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜਨਮ

ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਮਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗੋਲਡਾ ਮਾਇਰ (3 ਮਈ 1898-8 ਦਸੰਬਰ 1978) ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਬਾਰੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਇਤਿਹਾਸ, ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ; ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ-ਬਚ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ ਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਕਸ਼ਟ ਝਲਦਿਆਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਬਤ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਿੱਸਾ ਛੋਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਲਡਾ ਦਾ ਜਨਮ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੀਵ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਫਲਸਤੀਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਠਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨਗੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਜਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਮ ਸੀ। ਸੰਦੂਕਭੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦ ਕਬੂਤਰ ਕੱਢ ਕੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਗਾਹਕ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਆਉਂਦਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਫਿਰ ਚੜ੍ਹਾਏ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਪਾਸ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਉਸ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫਰ, ਨਿੰਦਕ ਆਦਿ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ, ਨਵਾਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਢ ਹੈ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਈਸਾਈ ਜਗਤ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਫਰਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤਵੰਸ਼ ਸੋਹ ਦਾ ਇਹ ਤੱਕਲਾ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਅਧਿਐਨ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਟੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੀ ਨਿਕਲੇ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ; ਉਦੋਂ ਮੱਕੇ, ਮਦੀਨੇ ਅਤੇ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਹਾਦ ਕੀਤੇ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਬਣਨ ਤਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਨਵਾਂ ਐਲਾਨ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਰਮਨ ਆਰੀਆ ਹਨ ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਸਾਮੀ (Semetic) ਨਸਲ ਦੇ ਹਨ। ਆਰੀਆ ਨਸਲ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਮੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧਰਮੀ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਕਲਚਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਗੋਲਡਾ ਦਾ ਜਨਮ 1898 ਨੂੰ ਰੂਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੀਵ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਖਾਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਨਿੱਘ ਲਈ ਨਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਬਾਲਣ। ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸ਼ਾਇਨਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਨਿੱਕੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਾਂ ਰਤਾ ਵੱਧ ਖਾਣਾ ਦੇ ਦਿੰਦੀ, ਤਾਂ ਗੋਲਡਾ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਅਕਸਰ ਰੋਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਹਮਲਾ ਹੋਏਗਾ, ਯਹੂਦੀ ਗੁਆਂਢੀ ਡਾਂਗਾਂ-ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਵੱਖਰੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਤ੍ਰਿਸਕਾਰੇ ਲੋਕ, ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਛ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਰੋੜਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਦਿਸਦੇ।

ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਆਉਂਦੇ, ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ-ਰੀਤਾਂ ਕਰਦੇ, ਮੇਲਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਗੋਲਡਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਕਦੀ ਨਾ ਭੁੱਲੇ। ਅਕਸਰ ਇਹ ਵਾਕ ਸੁਣਦੀ, ‘ਯਹੂਦੀ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਹਨ।’ ਗੋਲਡਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ, ‘ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੱਚ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਕਦੀ ਨਾ ਛੱਡਿਆ।’ ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ ਕੈਲੰਡਰ ਹੁੰਦੇ-ਇਕ ਰੂਸੀ, ਦੂਜਾ ਯਹੂਦੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਵਿਚੋਂ ਉਜੜੇ ਸਨ, ਦੇ ਤਿੱਥ-ਤਿਉਹਾਰ ਦਰਜ ਹੁੰਦੇ। ਕੀਵ ਵਿਚ ਉਹੀ ਰਸਮਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ।

ਪਿਤਾ ਫਰਨੀਚਰ ਦਾ ਕੁਸ਼ਲ ਮਿਸਤਰੀ ਸੀ, ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਪਰ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਲਦੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਂਢੀ ਧਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ‘ਆਇਆ’ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਨਾਲੇ ਉਸ ਦਿਆਲੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਵਾਦਾਰ, ਰੌਸ਼ਨ ਕਮਰਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ। ਝੌਂਪੜੀਨੁਮਾ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ।

ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰ ‘ਤੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦਕੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਪਿੱਛਕ ਚਲੇ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਰ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਜਬਰਨ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਮੂਲੀ ਤਨਖਾਹ, ਕੱਪੜੇ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਕਿ ਫੌਜੀ ਠੁਰ-ਠੁਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਈਸਾਈ ਹੋ ਜਾ, ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਚਟਾਨ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ। ਸਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਜੋ ਯਹੂਦੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਲਾਲ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਫਲਸਰੂਪ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਬੈਠ ਅਤੇ ਕੱਚੀ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਬਾਅਦ ਘਰ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਇਹੀ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਛਤਾਵੇ ਵਜੋਂ ਯਹੂਦੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਠੰਢੇ ਫਰਸ਼ ‘ਤੇ ਸੌ ਜਾਂਦਾ। ਅਧਖੜ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਦਾਦੀ ਸਖਤ ਜਾਨ ਦਲੇਰ ਔਰਤ ਸੀ, ਘਰ ਵਿਚ ਉਸੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਲਦਾ। ਆਪਣੇ ਚਾਹ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਮਿੱਠੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੂਣ ਦੀ ਡਲੀ ਪਾਉਂਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ‘ਜਦੋਂ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਵਿਚੋਂ ਉਜੜੇ ਸਾਂ, ਨਮਕ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਰੱਬ ਤੱਕ ਪੁਚਾਵਾਂਗੀ।’ ਚੁਰਾਨਵੇਂ ਸਾਲ ਬਿਤਾ ਕੇ ਵਿਦਾ ਹੋਈ। ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ-ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ

ਅੱਠਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੋਲਡਾ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਰਫਿਊਜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਵੱਲ ਪਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕਦੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ, ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਉਦਾਸ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਚੋਖਾ ਧਨ ਕਮਾ ਲਏਗਾ, ਤੇ ਕੀਵ ਪਰਤ ਆਏਗਾ। ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਭੈਣ ਸ਼ਾਇਨਾ ਗੋਲਡਾ ਤੋਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਹਿਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰਜਾਗਰਨ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰੁਝਾਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਨਾ ਇਸ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਈ। ਮਾਂ ਦਾ ਤ੍ਰਾਹ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਬਾਣਾ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਰਦਨਾਕ ਚੀਕਾਂ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੀਆਂ। ਕੱਜ਼ਾਕ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਦਹਿਲ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਸੋਚਦੀ-ਇਸ ਕੁੜੀ ਸਦਕਾ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਰੁਲਾਂਗੇ ਹੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਪਰ ਵੀ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਆਖਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਪੁੱਜ ਜਾਣਗੇ, ਤੇ

ਹਰਜ਼ਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜ਼ਿੰਦਨ ਹੈ ਜੋ ਓਟੋਮਾਨ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਥਾਂ ਫਲਸਤੀਨ ਹੈ। 1878 ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਵਸਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾ ਯਹੂਦੀ ਪਿੰਡ ਵਸਾਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ-ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ। ਹਰਜ਼ਲ ਨੇ 1882 ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਜ਼ਿੰਦਨਿਸਟ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਹਰਜ਼ਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਰਜ਼ਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣੀ, ਅਨੇਕ ਯਹੂਦੀ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਰੋਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਦਿਸੇ। ਸ਼ਾਇਨਾ ਨੇ ਕਾਲਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹੀ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਿਲਵਾਕੀ (ਅਮਰੀਕਾ) ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਧੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਨਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ।

ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫਰ ਮੁਕਾ ਕੇ ਮਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ। ਗੋਲਡਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇੰਨੇ ਸਜੇ-ਸੰਵਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ। ਦੋ ਕਮਾਇਰਆਂ, ਇਕ ਰਸੋਈ ਵਾਲਾ ਘਰ ਬਹੁਤਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਰੂਸ ਵਿਚਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਹਿਲ ਵਾਂਗ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ। ਨਾਲ ਦੁਕਾਨ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਅਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਗਰੋਸਰੀ ਦਾ।

ਮਾਂ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਦੁਕਾਨ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ, ਗੋਲਡਾ ਕਾਊਂਟਰ

ਗੋਲਡਾ ਮਾਇਰ

‘ਤੇ ਹੁੰਦੀ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਔਖਾ ਸੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਕੂਲ ਲੇਟ ਪੁੱਜਦੀ, ਝਿੜਕਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਰੋਂਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਦੇਖਣ ਆਈ, ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਉਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਜਹਾਨ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਹੋਵੇ। ਗੋਲਡਾ ਰੋ ਪਈ! ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਕੌਮੀ ਤਰਾਨਾ ਗਾਇਆ, ਫਿਰ ਜ਼ਿਦਿਸ਼ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਜ਼ਿਦਿਸ਼ ਉਹ ਬੋਲੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਗੁਲਾਬ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ ਉਪਰ ਦਾਊਦ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਰਾ ਹੈ। ਦਾਊਦ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਪੈਗੰਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਵਾਸਤੇ ਬਾਣੀ ਉਤਾਰੀ ਸੀ। ਗੋਲਡਾ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਾਈਆਂ, ਕਿਹਾ, ‘ਬੱਚਿਓ, ਕਿਸ ਨੇ ਕੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦੇ, ਕੀ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਰਹੋ, ਯਤਨ ਕਰੋ; ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੋ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਪੁੱਜੋਗੇ।’ ਇਹ 1971 ਦਾ ਸਾਲ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਇਕ ਦਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਦੀ ਪਰੇਡ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਚੌੜੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਦਰਸ਼ਕ ਸਨ ਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਲੇਬਰ ਪਰੇਡ ਲੰਘਦੀ ਸੀ। ਪਰੇਡ ਆਈ ਤਾਂ ਨਾਲ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਸਾਰਾ ਨੇ ਬੈਠ ਵਾਜਾ ਸੁਣਨ ਸਾਰ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਕਿਹਾ-ਕੱਜ਼ਾਕ! ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੱਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹੈ ਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ? ਕੱਜ਼ਾਕ ਮਦਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ? ਪੌੜਾਂ ਹੇਠ ਕੁਚਲ ਦੇਣਗੇ...ਘਰ ਆ ਗਏ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਕੂਲੀਆ ਕੁੜੀ ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਸ਼ਾਇਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਦੋ ਨਾਮ ਸੁਣੇ-ਇਕ ਅਧੋਤ ਉਮਰ ਦਾ ਗੋਰਡਨ, ਦੂਜੀ ਜੁਆਨ ਕੁੜੀ ਰਸ਼ੇਲ। ਗੋਰਡਨ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ ਆਇਆ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ, ਕਹੀ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਰਸ਼ੇਲ ਰੂਸ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਹਿਬਰੂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗਈ ਤੇ ਹਿਬਰੂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੀਤ ਰਚੇ। ਇਹ ਅੱਜ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਗੀਤ ਹਨ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸੁਰਬੱਧ ਕੀਤੇ। ਤਪਦਿਕ ਕਾਰਨ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਵਸੀ। ਗੋਲਡਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਉਤਰਨ ਲੱਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਅਮਾਇਰ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੁੱਧੀਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਗ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅਰਬਾਂ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਧਨੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਸ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਧਰਮੀ ਕਿਰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਗੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲਡਾ ਨੂੰ ਮੋਰਿਸ ਨਾਮ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਜੁਆਨ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਉਜੜ ਕੇ ਆਇਆ ਗਰੀਬ ਯਹੂਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ, ਅਕਸਰ ਸ਼ਾਇਨਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ; ਬਾਇਰਨ, ਸ਼ੈਲੀ, ਕੀਟਸ ਅਤੇ ਉਮਰ ਖਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਰੁਬਾਈਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲਡਾ ਨੂੰ ਵਾਕਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਮੇਲ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ। ਮੋਰਿਸ, ਗੋਲਡਾ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਛਿੜ ਗਈ। ਯਹੂਦੀ ਜੁਆਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਫੌਜ ਖੜੀ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੜਨਾ ਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਦੋ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਡਾ. ਸ਼ਾਇਨ ਅਤੇ ਸਿਰਕਿਨ ਵਿਚਕਾਰ ਯਹੂਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਉਪਰ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੇ। ਆਖਰ ਸਿਰਕਿਨ ਨੇ ਸ਼ਾਇਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘ਆਪਾਂ ਕੰਮ ਵੰਡ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਲਵਾਂਗਾ ਜੋ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਉਹ ਕੁਝ ਲੈ ਲੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਹਿਬਰੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਿਬਰੂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਾਂਗਾ। ਜ਼ਿਦਿਸ਼ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੂੰ ਜ਼ਿਦਿਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਲੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਬਣਾਵਾਂਗਾ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਚੇਨ ਵਿਚ ਪਰੇ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਠੋਸ ਹੈ, ਉਹ ਤੇਰਾ। ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਿਆਲੀ ਪੁਲਾਅ ਹਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੋਏ।’

ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਫਲਸਤੀਨ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤੁਰਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੋ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਿਕਲ ਆਏਗਾ। ਇਸ ਵਕਤ ਤਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤਲ-ਅਵੀਵ ਵੀ ਸੀ।
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭੇ ‘ਤੇ)

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਭੂਤ, ਵਰਤਮਾਨ, ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਰਾਇਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਹਾਲ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਕਿਥੋਂ ਦੇਈਏ? ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਰ ਸਰੋਤਾ ਚੁਆਨੀ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਇਕ ਸਰੋਤ ਨੇ ਚੁਆਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, 'ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਲੈਕਚਰ ਸੁਣਨ ਆਉਂਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਆਉਂਦਾ।' ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਪੀਚਾਂ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਿਥੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਹੁ ਗਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਚੱਲੀ ਆਂ।' ਪਿਤਾ ਗਰਜਿਆ, 'ਕੀ ਕਿਹਾ? ਤੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰੇਗੀ? ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ।' ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਜਿਦ ਰਹੀ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਰ ਫਿਰ ਭਾਸ਼ਣ। ਤੈਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਘੜੀਆਂਗਾ।' ਉਹ ਭੀੜ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।' ਲੈਕਚਰ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਗਈ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਗਈ, ਪਿਤਾ ਸੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਤੇਰਾ ਪਾਪਾ ਆਖਦਾ ਸੀ...ਬੜੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗੋਲਡਾ ਨੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਗੋਲਡਾ ਕੋਲ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।'

ਯੂਕਰੇਨ ਅਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ। ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਲਈ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਧਨਾਢ ਯਹੂਦੀ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਤੂੰ ਮਰਵਾਏਗੀ। ਜੇ ਤੂੰ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ, ਮੈਂ ਉਜੜ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ।' ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਉਜੜਾਂਗੇ, ਮੈਂ ਵਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।' ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮਾਤਮੀ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਗ਼ੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਵੀ ਨਾਲ ਤੁਰੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਵਰੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ-ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣਗੇ, ਉਥੇ ਜੀਵਨ ਕਠਿਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕੀ? ਜੇ ਦੇਸ਼ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।

ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਨੇ, ਮੋਰਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਮਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, 'ਗਲੇਬ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਜੰਮ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਣਾ? ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਉਹੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ।' ਗੋਲਡਾ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਉਡੀਕਣਾ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਰਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੋਰਿਸ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਚੁਣਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਫਲਸਤੀਨ ਚੁਣੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮੋਰਿਸ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਹਾ, 'ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ?'

ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਇਆ-ਜੇ ਤੁਰਕੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਅਮਨ-ਪੂਰਵਕ ਵਸੋਥੇ ਵਾਸਤੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟਾਂਗੇ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਮੋਰਿਸ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰਕ ਨਿਕਲ ਗਏ ਤਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਉਥੋਂ ਉਜਾੜਾ ਰੁਕੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਇੱਧਰ ਨੂੰ ਰਵਾਨਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਛਿੜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਤੁਰਕ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ।

ਆਖਰ ਮੋਰਿਸ ਮੰਨ ਗਿਆ। 24 ਦਸੰਬਰ 1917 ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਗੋਲਡਾ ਨੂੰ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ; ਮਾਪੇ ਖਫਾ ਹੋਏ ਪਰ ਉਹ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਰਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਡਾਲਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ।

1920 ਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਾ ਫਰਨੀਚਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸੋ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਭੁੱਜੇ ਸੌਣ ਲਈ ਦਰੀ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਜਿਹੜੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਚਾੜੀ ਭਰ ਕੇ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸ਼ਾਇਨਾ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਸਣੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਹਾਲੇ ਰੁਕੇ, ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲ ਜਾਣ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਪਤਾ ਸੀ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਭਤਕਾਏ

ਪੇਂਡੂ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਉਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਜਦੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲਈ, ਸਖਤ ਦਿਲ ਪਿਤਾ ਦਾ ਰੋਣ ਨਹੀਂ ਬੰਿਆ। ਦੋ ਧੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਰੂਥਲ, ਅਜਨਬੀ ਲੋਕ। ਅਜਨਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚਾਹੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ

ਗੋਲਡਾ 1918 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਮੋਰਿਸ ਨਾਲ

ਪੁੱਜੇ। ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਤਲ-ਅਵੀਵ ਸੀ ਜਿਹੜਾ 1909 ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਸੱਠ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਵਸਾਇਆ ਸੀ। ਕੋਂਣ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਚਾਰ ਲੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਮਹਾਂਨਗਰ 1948 ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਆਰਜ਼ੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤੁਰਕ ਹਾਰ ਗਏ ਪਰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵਫਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਲੇਖਕ, ਵਿਦਵਾਨ, ਡਾਕਟਰ, ਕਵੀ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਇਥੇ ਵੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ। ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਬਣ ਗਏ ਜਿਥੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖੇ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲ-ਅਵੀਵ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਪਰ

ਕੋਈ ਲੈਣ ਨਾ ਆਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਰਾਸ਼ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਬੱਧੀ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ। ਇਹ ਹੋਟਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੋਟਲ ਤੱਕ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬੂਟਾ ਖਲੋਤਾ ਦਿਸਿਆ, ਕੇਵਲ ਇਕ। ਚਲੋ ਮਾਰੂਥਲ ਆਬਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਤਾਂ ਮਿਲੀ।

ਇਹ ਵਾਕ ਲਿਖਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਯਾਦ ਆਈ, 'ਮਾਰੂਥਲ ਨੇ ਘਾਹ ਦੀ ਪੱਤੀ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਘਾਹ ਦੀ ਪੱਤੀ ਨੇ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਦੌੜ ਗਈ। ਲੱਖ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਾਹ-ਪੱਤੀ ਦੇ ਵਿਜੋਗ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਮਾਰੂਥਲ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

ਸ਼ਾਇਨਾ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਫਰੂਟ ਲੈਣ ਗਈ, ਜਲਦੀ ਪਰਤ ਆਈ, ਦੱਸਿਆ, 'ਫਲਾਂ ਉਪਰ ਮੱਖੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਦੇਖੀ। ਢਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਲਿਫਾਢੇ ਹਨ।' ਮਈ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਗਰਮੀ ਕਿ ਧੁੱਪੇ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਪੈਸੇ ਮੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਬੱਚਤਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਕ ਮੂਲਵਾਸੀ ਔਰਤ ਆਈ, ਗੋਲਡਾ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਸ਼ੁਕਰ ਐ ਲੱਖਪਤੀ ਅਮਰੀਕਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ

ਦੁੱਖ ਦੀ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ।' ਵਾਕ ਸੁਣ ਕੇ ਗੋਲਡਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ।

ਲੰਮੀ ਤਲਾਸ਼ ਬਾਅਦ ਦੋ ਕਮਾਇਰਆਂ ਵਾਲਾ ਫਲੈਟ ਮਿਲਿਆ। ਰਸੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਚਾਲੀ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਸਨ। ਮੋਰਿਸ ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਗੋਲਡਾ ਸ਼ਾਮੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਨੌਵੀਂ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਂਝੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ ਜਿਥੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਜੀਜੇ ਸ਼ਮਈ ਨੂੰ ਆ ਜਾਣ ਲਈ ਖਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, 'ਤੇਰੇ ਇਕ ਬੇਟੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚਮੜੀ ਦੀ ਐਲਰਜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਆ ਜਾਵੇਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਜਲਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੈ; ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਇਕ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੇਵਲ ਯਹੂਦੀ

ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਗਿਰਜੇ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ, ਅਨੇਕ ਮਰਦਾਂ-ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੁਲ ਲਈ ਉਧਰ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਦੇ ਨੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਚਰ ਨੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਲਗਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਜੋ ਚਾਹਿਆ, ਸੋ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।'

ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਫਾਰਮ ਉਪਰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਉ, ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਕੰਮ ਕਰ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਗੋਲਡਾ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਵਿਗੜੀ ਕੁੜੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਕਲਚਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਖੈਰ, ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਖਰੇ ਉਤਰੇ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਦੋ ਚਟਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਥੇ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦੀ, ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਾ ਗੱਡ ਦਿੰਦੇ, ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ। ਇੰਨਾ ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਉਂਗਲਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਬੂਟਾ ਲਾ ਕੇ ਸੋਚਦੇ-ਇਹ ਬਚ ਜਾਏਗਾ? ਵਧੇ-ਫੁੱਲੇਗਾ? ਬੂਟੇ ਬਚ ਗਏ, ਗੋਲਡਾ ਬਚ ਗਈ। ਅੱਜ ਉਥੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਾਗ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਸੱਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਕਹੀ ਕੁਹਾਤੀ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਹਲ ਵਾਹੁੰਦੀਆਂ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਬਰਾਬਰ ਕਰਦੀਆਂ, ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਉਦੋਂ ਮਿਲਣਗੇ ਜਦੋਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਣਗੀਆਂ।

ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਮੱਖੀਆਂ, ਮੱਛਰਾਂ ਅਤੇ ਟਿੱਡੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਉਂਦੇ। ਸਾਰਾ ਜਿਸਮ ਮੋਟੇ ਕੱਪੜੇ ਹੇਠ ਢੱਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ-ਹੱਥ, ਪੈਰ, ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਵੈਸਲੀਨ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ। ਮਲੇਰੀਆ, ਟਾਈਫਾਈਡ ਆਮ ਸੀ। ਫੋਤੇ ਫਿਨਸੀਆਂ ਵੀ ਆਮ। ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਣ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦਲ-ਦਲ।

ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਾਰਨ ਗੋਲਡਾ ਦੇ ਹੱਥ ਸਖਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਕਾਮਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ। ਗੋਲਡਾ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ- ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ, ਹੁਣ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 7 ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ "ਭਰਮਿ ਨ ਭੂਲਹੁ ਭਾਈ" ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਸਿੱਖ ਮਤ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ" ਅਤੇ "ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਭਿੰਨ ਸੀ।" ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਲੀਕੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚਲਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੱਚ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ, ਸਮਾਜ ਸਥਾਪਨਾ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਹ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਧਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਰਜੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਦਬਾਓ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮੂਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(1) ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਦਿੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਹੋਂਦ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਭਰਮਿ ਨ ਭੂਲਹੁ ਭਾਈ

ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਆਪ ਵਿਦਮਾਨ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਹੈ।

(2) ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅੰਸ ਅਤੇ ਮਨ 'ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ' ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਬਨਾਸੀ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਹੈ।

(3) ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਹਰ ਪਲ ਜੰਮ ਅਤੇ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਸੁਪਨਾ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਆਖਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

(4) ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ, ਸੰਸਾਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ, ਮਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਵਰਜ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਉਦਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(5) ਧਰਤੀ ਧਰਮਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਅਧਿਆਤਮਕ

ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਮਾਜਕ ਸੰਗਠਨ, ਗੁੱਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮੂਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ ਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਪ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਹੈ:

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਅਭਿਲਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਟਿਕਾਇਆ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਚਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਕੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਗੱਲੀ ਚਲਵਾਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ, ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਈ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਤਾਨਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਉਹ ਅਕਸਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ 'ਤੇ ਥੋਪ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਸੰਭਵਤਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸਾਰੇ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆਂ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੇਦਾਂਤਕ ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ, ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਜਕ ਵਿਹਾਰ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਵਿਹਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਰਚੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਹਿਜ, ਨਿਮਰਤਾ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਨਿਰਵੈਰਤਾ, ਦਯਾ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਹੋਰ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅੰਤਰ ਧਾਰਾ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਕਰਨ 'ਚ ਭਾਗੀ ਬਣ ਗਏ।

ਦੂਜਾ, ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਿਰਤ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਕਸਰ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੇਲ੍ਹਖਾਨੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੱਛਮ ਦੇ ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰੂਸੋ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜੰਮਦਾ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਥਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ ਜਕੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਪੁਰਖੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਮੂਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ. ਯੂ.ਐਨ. ਚਾਰਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਵੈਨੈਂਟ ਆਨ ਸਿਵਲ ਐਂਡ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਰਾਈਟਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੂਰਨ ਨਿਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਨੰਦਪੂਰਨ ਨਿਜ ਘਰ ਵਾਸਾ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨੇ ਅਸਮਰਥ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਿਨ ਪਰ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

—ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 916-682-3317

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ (ਰੇਖਾ ਚਲਿੱਤਰ) ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅੰਦਰ ਭਰਵੀਂ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੱਡਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਬਾਬਤ ਲੇਖਕਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਲੜੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ-ਇਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ, ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪਿਆਜ ਦੇ ਛਿਲਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਛਿਲਦੀ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਝੰਡੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਰੇਖਾ ਚਲਿੱਤਰ

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 1987 ਵਿਚ ਡਾ. ਰਮਾ ਰਤਨ ਦੇ ਘਰ ਹੋਈ, 33 ਸੈਕਟਰ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਵਿਚ।...ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਨਹਾ ਕੇ ਨਿਕਲੀ ਮੈਂ ਰਮਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਕੰਘੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਸੁਧ ਅਤੇ ਠੋਠ ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਈ। ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਨਵੀਂ-ਨਵੀਂ ਹੀ ਆਈ ਸਾਂ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ। ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਮਿਲਗੋਭੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਹਵੇਂ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਸੁੱਧ, ਠੋਠ ਅਤੇ ਟੁਣਕਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਨਿਮਰ ਲਹਿਜ਼ੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ।

ਰਮਾ ਰਤਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ ਹਾਲੇ ਬੋੜਾ ਵਕਤ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸਦਕਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਜ਼ਮਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪਾ ਚੁੱਕੀ ਸਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਨਜ਼ਮ 'ਬਣ ਜਾਂ ਗੁਆਂਢੀ' ਛਪਣ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਭੰਡਾਰੀ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਗਲਪ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਉਤੇ ਵੀ ਹੱਥ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਤਾਂ ਬੇਬੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਲਿਖ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੇ ਲਿਖਣ-ਅਭਿਆਸ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ।

“ਤੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਖਿਆਲ ਅਹੁਤੇ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਨੋਟ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ। ਇਹ ਨੋਮ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬੜਾ ਕੰਮ ਆਏਗਾ।” ਮੈਂ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਕੰਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਮੈਥੋਂ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖ ਹੋ ਗਈ- ਜਿੰਦੂਆ। ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਗਲਪ ਰਚਨਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਮਾ ਰਤਨ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਉਹਨੂੰ ਹਟਵੀਂ ਤੇ ਬੇਬਾਕ ਲੱਗੀ। ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਉਹਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਐਨ.ਐਸ. ਰਤਨ ਆ ਨਿਕਲੇ। ਨਾਲ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਰਮਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ‘ਜਿੰਦੂਆ’ ਦਾ ਮੁੜ ਪਾਠ ਕੀਤਾ।

“ਵਾਹ ਵਾਹ! ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਐ?” ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਕਦਿਆਂ ਹੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਨਿਕਲੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਨ.ਐਸ. ਰਤਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ, “ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮੁੜ ਕੇ ਲਿਖੋ। ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਕੱਢੋ। ਹਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।”

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਸੰਪਰਕ ਕੁਝ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ‘ਜਿੰਦੂਆ’ ਸਮੇਤ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਮਾਸਕ-ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ-ਕਲਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ‘ਜਿੰਦੂਆ’ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਾਠ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਦੋਂ ਕਿਉਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਏ ਸੀ ‘ਵਾਹ ਵਾਹ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ?” ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਬੱਸ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਸੀ। ਗੁੱਝੀ ਗੁੱਝੀ।

ਐਨ.ਐਸ. ਰਤਨ ਦੇ ਫਾਰਮ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਫਿਰ ਜੁੜੇ। ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਕੇਸ ਵਾਹ ਜੀਉਣੀਏ’ ਦਾ ਪਲਾਟ ਜੁਥਾਨੀ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਪੜ੍ਹੀ।

“ਕਹਾਣੀ ਲੰਮੀ ਹੈ।” ਰਤਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ। ਭੰਡਾਰੀ ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ।

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਕਸਰ ਲੰਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸੁਣਾਦਾ ਵੀ ਬੜੀ ਧੀਮੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਕ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਟੁਣਕਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਇਆਂ ਬੜਾ ਔਖਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਕ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿੱਠ ਕੇ ਸੁਣਨਾ ਸਮਝੋ ਯਾਤਨਾ ਹੈ, ਤਸੀਹਾ

ਪਰ ਇਸ ਤਸੀਹੇ ਨੂੰ ਭੰਡਾਰੀ ਆਪ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੈ, ‘ਸਾਂਝ’, ‘ਪਾੜ’ ਅਤੇ ‘ਕਬੂਤਰ’ ਵਰਗੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ। ਚੁਸਤ ਦੇ-ਸ਼ਬਦੇ ਫਿਕਰੇ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦੇ ਵੀ। ਫਿਕਰੇ ਦਰ ਫਿਕਰੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ‘ਮੂਨ ਦੀ ਅੱਖ’ ਅਤੇ ‘ਉਰਫ਼’ ਵਰਗੀਆਂ ਰੌਚਕ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇੰਨੀਆਂ ਚਰਚਿਤ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ਕ, ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਕਹਾਣੀ ‘ਮੈਨੂੰ ਟੈਗੋਰ ਬਣਾ ਦੇ ਮਾਂ’ ਨੂੰ ਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਹਾਣੀ ਜਿਹੜੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਸਦੀਵੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਉਹ ‘ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੈੜ’ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਭੰਡਾਰੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਗਲੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਸਿਖਰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਕਹਾਣੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਹੋ ਨਿਬੜੇ। ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ‘ਅਣੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਹੁਟੀ’ ਅਤੇ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ‘ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ’ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਦਾ ਵਕਤ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਉਤਨੀਆਂ ਹੀ ਸਜੀਵ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ, ਅੰਤਰ-ਧਰਮੀ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਆਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁੰਝਲਾਂ ਨਾਲ ਨਪੀੜੇ ਬੰਦੇ ਉਂਜ ਹੀ ਆਤਮਸਾਤ ਹੋਣਗੇ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ‘ਅਣੋਖ ਸਿੰਘ’ ਨਾਲ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ‘ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ’, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੱਲਰ ਦੀ ‘ਖੂਨ’ ਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ‘ਕੰਧੀ ਜਾਏ’ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

‘ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੈੜ’ ਵਾਲਾ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ‘ਮੈਨੂੰ ਟੈਗੋਰ ਬਣਾ ਦੇ ਮਾਂ’ ਵਾਲੇ ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ।

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਾਪ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਭੇਜਾਂ। ਮੈਂ ਸੁਸਤੀ ਕਰ ਗਈ। ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਆਰਿਫ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾ ਕਰਾਇਆ। ਭੰਡਾਰੀ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, “ਕਹਾਣੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜਣੀ ਐ। ਮੈਂ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਐ।” ਮੁੜ ਦੋ ਫੋਨ ਹੋਰ ਆ ਗਏ, “ਛੇਤੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ। ਮੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਆ ਕੇ ਹੀ ਦੇ ਜਾ। ਜਲਦੀ।”

“ਕਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਦਿਆਂ?” ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ‘ਖੁਸ਼ਬੂ’ ਸਣੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। “ਇਕ ਨਾਰਜਮਲ ਔਰਤ” ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਭੰਡਾਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਰੋਤਾ ਸੀ, ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਹਾਣੀ, ਕਮਾਲ ਏ।” ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸੀ। ‘ਮਾਰੀਆ’ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਬਾਰੇ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਲੋਂ ਸੁਨੇਹੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਭੰਡਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ‘ਸੁਰ-ਬੇਸੁਰ’ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਆਰਸੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਮੈਂ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਅਤੇ ‘ਸੁਰ-ਬੇਸੁਰ’ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲੈ ਤੁਰੀ। ਉਹ ਦਫ਼ਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਟੇਬਲ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਖਰੜੇ ਛੱਡ ਆਈ। ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ‘ਸੁਰ-ਬੇਸੁਰ’ ਚੁਣੀ ਜੋ ਅਕਾਦਮੀ ਵਲੋਂ ਛਾਪੇ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਰੱਤੀਆਂ ਪੈੜਾਂ’ (1993) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਈ।

“ਇਹ ਕਿਉਂ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਕਦੇ?”

“ਬੜੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀ, ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝੋਗੀ।”

ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਵਲੋਂ ਕਲਾ ਭਵਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਦੋ-ਰੋਜ਼ਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਤੇ

ਸਥਾਪਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ। ਜੇ ਸਥਾਪਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਣਾ ਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੱਲਰ ਅਰ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਸਨ, ਤਾਂ ਨਵਿਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵੀ ਨਾਂ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸਿਰਜਣਾ) ਨੇ ਪੰਜ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਕਹਾਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ, “ਲਿਖਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ, ਥੀਮ ਦਾ ਅਨੂਠਾਪਣ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੁਚੇਚਤਾ ਲੇਖਕਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰੋਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।”

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ, ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਸਹਿਜ ਸੁਝਾਅ ਹੀ ਲੱਗਾ ਪਰ ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਤਿੱਖੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਡੇਢ ਸਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ, ਤੇ ਕਾਨਾ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਸਿਫ਼ਤ... ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਭਾਵੁਕਤਾ ਹੈ...” ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਆਖ ਕੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਗੱਲ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਜਾਂ

ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ (ਖੱਬਿਓਂ) ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ, ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ (ਮਰਹੂਮ) ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ ਤੇ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ।

ਅ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਭੰਡਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਭੰਡਾਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ‘ਪੱਖਪਾਤ’ ਆਖ ਕੇ ਨਿੰਦ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੋਰ, ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ‘ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਬਸ਼ੀ’ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ‘ਪਿਉ ਦੀ ਕੋੜੀ ਅੱਖ’ ਸਮਝ ਕੇ ਸਿਰ-ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ।

ਜਿਥੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਹਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭੂ ਵੰਡ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਹੀ ਕੱਢਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ‘ਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਸਦਾ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੀ। ਦੂਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਹੀ ਜੁਮਲਾ: “ਵਾਹ ਵਾਹ ਤੇਰੀ ਕਹਾਣੀ, ਤੇ ਵਾਹ ਵਾਹ ਤੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼...ਕਮਾਲ ਏ।”

“ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ...”

“ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਝਪਟ ਸੀ। ਤੂੰ ਵਿਚ ਐਵੇਂ ਹੀ ਸੈਡਵਿਚ ਹੋ ਗਈ।”

“ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ...ਫਿਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਵੇਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਇਆ?”

“ਦਰਅਸਲ...ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਪਿਆਰਾ ਮਿੱਤਰ ਏ। ਗਹਿਰਾ। ਅੱਧੀ ਕਹਾਣੀ ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ

ਮੈਂ ਆਪ ਲਿਖਾਈ। ਉਸ ਕਹਾਣੀ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਏ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਬੰਦਾ ਏ। ਉਹਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ।”

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ‘ਰੱਤੀਆਂ ਪੈੜਾਂ’ ਵਿਚ ਵੀ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਉਸ ‘ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ’ ਦੀ ਉਹੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ‘ਗੁੱਝੀ ਗੱਲ’ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਸਮਝ ਆ ਗਈ। ਉਸ ‘ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ’ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘੀ।

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ/ਛਪੀ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ। ਇਹ ਧੀਰ ਦੇ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਗਲਪ ਜਾਂ ਵਾਰਤਕ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਵਜੋਂ ਮੇਰਾ ਜਤਨ ਮਾਤਰ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਵੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਗੱਢ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਤਰ੍ਹੱਪਿਆ। ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਵਿਚ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਛਪੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਮੂਹਰੇ ਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪੰਝੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ

ਜਾਂਦਾ ਏ।”

“ਕੌਣ ਕਹਿੰਦੈ। ਪੂਰੇ ਸੱਤਰ ਸਫੇ ਲਿਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਜੇ ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਸਿਆਹੀ ਭਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ।”

“ਸੱਤਰ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਅੰਕੜਾ ਹੈ। ਸੱਤਰ ਬੰਦੇ ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ, ਅਨੁਵਾਦ ਜਾਂ ਰੇਖਾ ਚਿਤਰ ਕਿਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਰਿਸਾਲੇ ਵਿਚ ਛਪੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਸਹੀ ਸੱਤਰ ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਾਈਕ੍ਰੋਟਿਪ ਪੈਨ ਨਾਲ ਕਦੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸਫੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕੀ।”

“ਹੱਛਾ ਪੈਨ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਦਿਆਂਗਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਲਿਖੀਂ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ।”

ਰਲ ਕੇ ਬਹਿਣਾ। ਕਦੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ‘ਤੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਚਾਹ ਉਤੇ। ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੱਲਾਂ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਿਲਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ‘ਬੋੜੇ’ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਿਓ ਜੀ ਫਰਵਰੀ 1990 ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਵਿਚ ਛਪੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਇਸੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਮੈਂ ਮੰਨ ਗਈ; ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਛਪਵਾਏ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਉਕਾਬ ਦੀ ਅੱਖ’ ਵਿਚ ਇਹਨੂੰ ‘ਬੋੜੇ ਚੋਲ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰਾ’ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ। ਭੰਡਾਰੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ।

ਸਤਾਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵਿਹਲੀ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ੀ ਤਾਜ਼ੀ ਛਪੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਉਹ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“ਅੱਜ ਦਾ ਬਿੱਲ ਤੇਰੇ ਸਿਰ।” ਕੋਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।”...ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੀ ਵੀ, ਤੇ ਅਨੋਖੀ ਵੀ, ਮੇਰੀ ਮੁੰਬਈਆ ਦੁਨਿਆਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ; ਪਰ ਇਹ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਫ਼ਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ-ਪੇਸ਼ਾ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਉਠ-ਬੈਠ ਦਾ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਹੋਏਗੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ।

ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਸਾਦਾ ਡੋਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਉਤਪਮ। ਕੋਫੀ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਲੈਂਦੇ ਸੁਣ-ਸੁਣਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ।

“ਹੱਛਾ ਕਾਨਾ।”

“ਹੱਛਾ ਹੱਛਾ।”

“ਭੰਡਾਰੀ ਜੀ ਪੈਨ?” ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ।

“ਸਾਹਮਣੇ ਨੀਲਮ ਸਿਨੇਮੇ ਵਲੋਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਦੀ ਜਾਂ ਆਖਰ ਵਿਚ ਹੈ ‘ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਸਟੋਰ’, ਉਥੇ ਮਿਲੇਗਾ ਪੈਨ...”

ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਿਸ਼ਰੀ ਤੇ ਸੌਫ਼ ਸਨ, ਪਰ ਜਾਇਕਾ ਕੌੜਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਮੁੜ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ। ਫੋਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਪੈਨ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਕੋਲ ਕਰੇ ਤੇ ਪੁਗਾਏ ਨਾ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਹਸਤੀ ਹੋ ਕੇ...? ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਬੂਲਦੀ... ਜੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵਸ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਦ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਮੋਤਵਾਂ ਕੁਝ ਭੇਟਾ ਨਾ ਕਰ ਦਿਆਂ, ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਵਾਅਦਾ ਸੀ, ਬਚਨ। ਤੇ ਬਚਨ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਰੱਬ! ਬਸ... ਮੈਂ ਪੱਕੀ ਧਾਰ ਲਈ।...ਲੰਘ ਗਏ ਕੁਝ ਦਿਨ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ...ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਸੀ। ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਜੁਲਾਈਆਂ। ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਸ਼ਾਮੀ ਘਰ ਪਰਤੀ। ਜੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗੀ। ਜੰਦਰੇ ਵਿਚ ਚਿੱਟ ਸੀ: ‘ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਗੋਡੇ-ਗੋਡੇ ਪਾਣੀ ਲੰਘ ਕੇ ਆਇਆ। ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਸਾਂ ਪੁੱਜਣਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਗ਼ਰੀਬਖ਼ਾਨੇ ਰਾਤੀ ਖਾਣੇ ‘ਤੇ, ਸਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀਧੀ ਦੇ। ਜ਼ਰੂਰ।’ -ਮੋਹਨ ਮੂਸਲਾਧਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਸੱਦਾ ਦੇਣ। ਫੋਨ ਵੀ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ...ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸਾਂ?

ਖਾਣੇ ਉਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਐਨ.ਐਸ. ਰਤਨ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ, ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਾ ਵੀ। ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਣੇ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਰਿੰਦਰ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਮੀਟ-ਮੁਰਗਾ, ਪੁਲਾਉ, ਦਹੀਂ-ਭੱਲੇ, ਮਿਠਾਈ ਅਤੇ ਦਾਰੂ ਵੀ। ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ, ਤੇ ਤਰੱਦਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਸ਼ੀ-ਹਸ਼ੀ ਕਰਦੀ ਮੋਹਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਿਰਮਲ ਨੇ। ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਕਹਿਣਾ।

“ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜਲੰਧਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।”

“ਉਹ ਆਪ ਆ ਜੂਗਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ, ਵਿਹਲੇ।”

ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਿਆ।

“ਬਸ ਲਗਦੇ ਹੋਏ ਸੌਂਦਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪ ਦੇ।”

“ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਚੁਣਾਂ?”

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਪੰਜ ਨਾਂ ਹੋਰ ਦੱਸੇ।

ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਬਾਹਲਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਸਾਂ ਦੁਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ-ਤੂੰਹ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਹ ਵੀ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ?”

ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੈਂ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋਈ। ਉਹਦੀ ਚਰਚਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਸਨ: ... ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖ ਸਕਾਂ...।”

ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੰਡਾਰੀ ਮੇਰਾ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਹੈ, ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸਰੋਤਪਣ। ਉਸ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਧੀਰਜ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਘੇਰਣ-ਪਰਖਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਤਹਿ-ਦਰ-ਤਹਿ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲਗਨ ਹੈ।

ਇਕ ਨੇਕ ਆਪਣੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਦੂਜਾ ਕੰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲ ਝੁਕਾਉਣਾ, ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਅੱਖ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ ਭੰਡਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਭੰਡਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗੱਲ ਮਾਨੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭੋਤ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਉ, ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹਨੂੰ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਆਖ ਲਵੋ, ਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ।

“ਤੂੰ ਫਲਾਣੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ?” ਇਹ ਭੰਡਾਰੀ ਹੀ ਮੈਥੋਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ। “ਉਹ ਲੇਖਕ ਇਕ ਦਿਨ ਪੀ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਮੇਰੇ ਘਰ। ਮੇਰਾ ਘਰ ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ। ਲੋਕੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਭੇਜਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਯੋਗ ਸਿੱਖਣ। ਮੇਰਾ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਹੈ, ਭਾਈਚਾਰਾ। ਕੋਈ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ ਮੇਰੀ, ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਆ ਵੱਡਿਆ। ਨਾ ਮੈਂ ਆਪ ਪੀਵਾਂ, ਤੇ ਨਾ ਮੇਰੇ ਪੇਕੇ-ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ। ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਵੀ ਸੋਫੀ ਸੀ। ਸਖ਼ਤ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸ਼ਰਾਬੀ ਤੋਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੂਹਾ ਈ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ।” ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੁਖਲਾ ਉਠੀ ਸਾਂ।

“ਹੱਛਾ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ। ਹੁਣ ਕਾਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂਭ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਏ।” ਉਹਦੇ ਆਖਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਸਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਈ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਲੰਘੇ ਹੋਣਗੇ, ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਛੇ ਵਜੇ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੀਵੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੁਰਸ਼। ਕੋਈ ਤਾਲ ਆਸਨ ਜਾਂ ਯੋਗ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਕੋਈ ਸੁੱਖ ਆਸਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ ਅਡੋਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ। ਬੈੱਲ ਵੱਜੀ।

ਇਹ ਸੀ ਭੰਡਾਰੀ...ਸ਼ਰਾਬੀ ਭੰਡਾਰੀ! ਸੂਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁੰਤ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਕਤਾ ਮਾਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

“ਦੀਪੀ... ਈ... ਈ।” ਮੈਂ ਬੋਟੇ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼

ਦਿੱਤੀ। “ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਛੱਡ ਆ।”

“ਸਮਝ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਅਨਵਾਟਿਡ ਗੈਸਟ ਹਾਂ”, ਕਹਿੰਦਾ ਭੰਡਾਰੀ ਤੁਰ ਗਿਆ।

“ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ”, ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਦੀਪੀ ਨੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਕੱਢੀ, ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਘਰ ਛੱਡ ਆਇਆ।

ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਨ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਵੀ ਵਿੱਥ ਪਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਕਲਾ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੈਥੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਦੋ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਮੈਂ ‘ਝੰਗ’ ਦਾ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਭੰਡਾਰੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ‘ਉਹਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਤਲਥ ਲੱਗੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਆ ਜਾਵੇਗਾ’, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ।

ਸਾਰੇ ਪਾਠ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਭ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਗਰੋਂ ਭੰਡਾਰੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਇਆ। ਉਹਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣੀ, ਇਸ ਲਈ ‘ਝੰਗ’ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ। ਉਂਜ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ-ਪੜ੍ਹ-ਸਲਾਹ ਵੀ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਰ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਆਲਮੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਗਈ। ਵਾਪਸ ਪਰਤੀ। ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, “ਕੀਕੂੰ ਰਹੀ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ? ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਰੋਲ ਸੋਗੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਦਿੱਲੀ।”

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਮੁੜ ਮੋਹਨ ਸੀ, ਨਿੱਘਾ ਤੇ ਨਿਰਮਲ। ਮੈਂ ਵੀ ਸਭ ਭੁਲ-ਭੁਲਾ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਘੜਨ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਭੰਡਾਰੀ ਤੇ ਮੈਂ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਂ। ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਉਤੇ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰਾਂ 'ਤੇ ਘੱਟ। ਇਸ ਲਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ। ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਚੱਲੇ। ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇ। ਰਾਇ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਵੀ, ਲੇਕਿਨ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰਾਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜ਼ੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭੰਡਾਰੀ ਤੇ ਮੈਂ ਕਨਵੀਨਰ ਮਿਥੇ ਗਏ ਅਤੇ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚਾਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ।

“ਘਟੇ ਘੱਟ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।” ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਕੌਣ ਆਵੇ? ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਤਸਵੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। “ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।” ਮੇਰਾ ਮਤ ਸੀ, “ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ।”

“ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਤੂੰ? ਕੋਈ ਲਿਖ ਕੇ ਤਾਂ ਵਿਖਾਵੇ ‘ਖੁਸ਼ਬੂ’ ਅਤੇ ‘ਮਾਰੀਆ’ ਵਰਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ।” ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਪੱਕੇ ਇਨਕਾਰ 'ਤੇ ਭੰਡਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਸਤਰੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੱਦਾਂਗੇ।

ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਏਗੀ।

“ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਮੈਂ ਐਸ.ਟੀ.ਡੀ. ਕਰ ਕੇ।” ਉਦੋਂ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਪ੍ਰਚਲਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਵੀ ਭੰਡਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਆਏਗੀ। ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣਾ, ਸੋ ਨਾ ਆਈ। ਨਾ ਹੀ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ, ਤੇ ਮਿੱਥੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਵੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ।

ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਤਾਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ।

ਸ਼੍ਰੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੁਲਝਿਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ

ਚਰਚਾ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਹ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਆਇਆ। ਪੂਰੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨੇਕ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਭੰਡਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨਸੀਹਤਾਂ ਮੈਂ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਆਂ ਤੇ ਸਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਸੀਹਤ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਨਾਲ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਦੂਜੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾ ਆਖਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਦਨੀ ਜਿਹੀ ਲੇਖਕਾ ਹਾਂ ਜੋ ਅਕਸਰ ਮੈਥੋਂ ਕਹਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। “ਤੂੰ ਅਦਨੀ ਦੋ ਜਾਂ ਸਥਾਪਤ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਅਗਲਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ।” ਉਹਦੀ ਇਸ ਨਸੀਹਤ ਉਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੈਥੋਂ ਕੋਤਾਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਭੰਡਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਜੋਤੀਦਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੀ ਵੀ ਜਾਣੂੰ ਸੀ। ਪਰਤ ਕੇ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ 'ਤੇ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉਸ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਨਰਮ ਸੀ, ਤੇ ਉਹਦਾ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਕਹਾਣੀ-ਪਾਠ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਮਧਮ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭੰਡਾਰੀ ਆਪ ਹੀ ਖੁਸ਼-ਖਿਤ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਲੇਖਕਾ ਬਾਰੇ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘਟ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਹੋਵੇ, ਹੈਰਾਨੀ ਲੱਗੀ।

‘ਹੁਣ’ ਵਿਚ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਛਪੀ। ਚੰਦ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਭੰਡਾਰੀ ਆਪਣੀ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕਲਾ ਮੰਦਰ, ਕੰਡਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਤਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਕਾਨੂੰ’ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕਰਤੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਗੁਫ਼ਤਾਬਾਦੀ ਦਾ ਸੰਬਧ ਬਣਿਆ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੀਤੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਦਾ ਜਾਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੱਗੇ। ਮਗਰੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਅਲਗਵਾ ਕੁਝ ਮਨਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਿਆ। ਵਕਤ ਪਾ ਕੇ ਭੰਡਾਰੀ ਵੀ ਐਵਾਰਡ ਪਖੋਂ ਭਰ-ਭੁਕੁੰਨ ਗਿਆ। ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਰਾਤਾਂ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਟਿਕਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ‘ਲਕੀਰ’ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।... ਲਕੀਰਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਲੰਮੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਵਕਤ ਨਾਲ ਮੱਧਮ ਤੇ ਮਿਟਦੀਆਂ ਜਾਪਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿੱਤਰ ਰਲ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ।

ਜੇ ਰੱਬ ਸਬੋਧੀ ਜਸਵੰਤ ਦੀਦ ਵੀ ਆਣ ਰਲੇ ਤਾਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਢਿੱਡੀ ਪੀਤਾਂ ਵੀ ਪੈਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਵੀ ਕੀ ਹੱਸਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ? ਅਸੀਂ ਹੱਸਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਘੁਲੇ ਮਿਲੇ ਆਪੇ 'ਤੇ। ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ!

ਜੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਕਵੀ, ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਵਹੁਟੀ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਲੇਖਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੀਜਾ ਪੁਆਉਣ

ਹੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ, ਸਹੁੰ ਭਵਨਾਂ ਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ, ਸਹੁੰ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ, ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ, ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਤੇ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਦੀ ਜੇ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਚੁੱਲ੍ਹ ਭਰ ਵੀ ਪੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਪੂਰਾ ਸੋਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਆਨੇ, ਚੱਵੀ ਕੈਰੇਟ।

ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨਗੀ ਵਿਚ ਭੰਡਾਰੀ ਸਾਹਵੇਂ ਟਿਕ ਖੜੇ ਜਾਵੇ? ਖੜੇ ਤਾਂ ਕੀ, ਕੋਈ ਬਹਿ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਤੁਰ ਹੀ ਤਾਂ ਜਾਏਗਾ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਲਾ ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਸਮੇਟ ਕੇ।

ਭੰਡਾਰੀ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਚੇ ਮੂੰਹ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਆਉਂਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਸਤਿਕਾਰਦਾ ਜੱਫੀਓ-ਜੱਫੀ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਕਿ ਬਸ ਤੂੰ ਹੀ ਏ ਮੇਰਾ ਸਭ ਕੁਝ। ਸਾਕਾਰ ਸ਼ਿਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਮੂਰਤ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਭੰਡਾਰੀ ਵਰਗਾ ਵੇਲਾ ਪੁਗਾਣ ਵਾਲਾ।

ਭੰਡਾਰੀ ਮੇਰਾ ਹਮਉਮਰ ਹੈ, ਬਸ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਮੈਥੋਂ ਛੋਟਾ। ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੁਸੀਂ ਤੁਸੀਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬੜੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਉਹ ਕਾਨਾ ਜੀ, ਆਖ ਕੇ ਗੱਲ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਜਾਂ ਨਸੀਹਤ ਮੰਗਾਂ ਤਾਂ ‘ਤੂੰ ਤੂੰ’ ਉਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਪੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ‘ਤੂੰ ਤੂੰ ਮੈਂ ਮੈਂ’ ਉਤੇ ਹੀ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ।

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਣ ਦੀ ਘੜੀ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤਕ ਭੰਡਾਰੀ ਲਈ ਹਰ ਦਿਨ ਅਤੇ ਹਰ ਘੜੀ ਹੀ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਾਸ! ਆਮ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ, ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਸਨਿਚਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸਭਾ ਸਮਾਗਮ ਜਾਂ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ। ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਕਰੇ? ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਡੀਕਦੀਆਂ...

ਭੰਡਾਰੀ ਸਾਹ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੇ ਨਾ। ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਤੱਤ-ਖੜੱਤ ਬੋਝੇ ਹੀ ਲਿਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ, ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ, ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ ਅਹੁੜਦੇ, ਟੁਣਕਦੇ ਅਤੇ ਖੰਨ ਕਰ ਕੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਉਹਦੇ ਤਰੱਦਦ ਦਾ। ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੋਂਦ ਹੀ ਇੰਜ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੇ ਚੂਲਾਂ ਕੱਸੀਆਂ ਕਸਾਈਆਂ।

ਭੰਡਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ। ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੀ ਕੀ ਜੋ ਉਮਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵੇਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾ ਢਲੇ।

ਵੇਲਾ ਏ ਸ਼ੋਰ ਦਾ, ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ, ਚਿਲੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈਆਂ ਦਾ! ਤੇ ਬੋਤਲ?...ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਅਚਾਨਕ ਗੰਭੀਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਡੀਕਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਬੋਤਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਉਹਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਉਂਜ ਹੀ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਗ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਸੰਨ! ਪੁੱਤਰ ਉਹਦੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਹਨ; ਸਾਰੇ ਸਫ਼ਲ, ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਤੇ ਸਰਵਣ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਹੈ। ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਝ ਦੇ ਡਲੁਕਦੇ ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਸਦਾ ਮੋਹ ਚਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਸੂਰਜ ਦੀ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪੀ ਰਿਹਾ, ਘੁੱਟੋ-ਘੁੱਟ, ਡੀਕੋ-ਡੀਕੋ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ।

ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਿਸ ਦਾ ਇੰਨਾ ਤਾਕਤਵਰ ਗੁਰਦਾ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰਾ ਹੋਵੇ? ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸਿਰਜਣ ਸੰਸਾਰ ਹੈ। ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਨਿਵੇਕਲੀ ਤੇ ਖ਼ਾਲਸਾ। ਕੋਈ ਰਲਗਡ ਜਾਂ ਮਿਲਾਵਟ ਨਹੀਂ। ‘ਮਟਕਣ ਲਾਲ ਖੋਜਾਂ’ ਬਿਲਕੁਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਟਕਦਾ ਅਤੇ ‘ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੈੜ’ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅਨੂਠੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਪੈੜ। ਮਜ਼ਾਲ ਏ ਜੁ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਪਵੇ। ਵੱਖਰੀ ਥੀਮ, ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਨਿਭਾਅ।

ਬਿਨਾਂ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਵੀ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਬੰਦਾ ਮੋਹਣ ਮੋਹਣ ਕਰ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਉਤੇ ਵੀ।... ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਪਾਲਣੀ ਡਾਢੀ ਔਖੀ ਏ, ਤੇ ਤੌਤਨੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਔਖੀ ਔਖੇਰੀ। ਭੰਡਾਰੀ ਅੰਦਰ ਬੜੇ ਮੋਹਨ ਵੱਸਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਤਾ ਮੋਹੰਦੀ ਹੈ, ਮੋਹਣ ਮੋਹਣ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਧ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਕੋਹੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਹਣ ਕੋਹਣ ਕਰਦੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਮੋਹਣ ਤੋਂ ਕੋਹਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੀ ਭਰੋਸਾ? ਤਾਹੀਉਂ ਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਰੇਖਾ ਚਿਤਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਰੇਖਾ ਚਲਿੱਤਰ ਜ਼ਰੂਰ ਉਲੀਕ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਰੇਖਾ ਚਲਿੱਤਰ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਿੱਤਰ ਦਾ... ਅਸੰਭਵ! ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ!

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ, ਰਾਣਾ ਨਈਅਰ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ।

ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਕਰ ਕਈ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਆਖਦਾ ਫਿਰੇ, “ਇਥੋਂ ‘ਹੁਣ’ ਖਰੀਦੋ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪੜ੍ਹੋ।” ਮੁਸਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਸਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਚਰਚਾ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਤ ਵਿਚ ਗਰਮ ਰਹੀ।

ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਫਿਲਮ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਉਤੇ ਬਣੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਫਿਲਮ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਲੇਖਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਐਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਟੀ.ਵੀ. ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੇ ਫਿਰ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਹੈ “ਕਿੰਦਾਂ ਲੱਗੀ” ਜਾਣਨ ਲਈ। ਇਹ ਉਹੀ ਭੰਡਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਨਸੀਹਤ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪ ਨਾ ਆਖਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਰਚਾ ਪੜ੍ਹੋ।

ਭੰਡਾਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭੰਡਾਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਮੁੱਦਈ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹੱਥਕੰਡੇ ਔਖਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆ ਕੇ ਪੁੱਛ ਕਰਾਉਣੀ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ 'ਤੇ। ਇਹ ਕਦੇ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਘਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ (1986) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜਾਂ ਭੰਡਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ।

ਮੇਰੇ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਮੇਰਾ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ‘ਖੰਨਵੀ’ ਸੀ, ਤੇ ਕਵੀ ਜਗਤਾਰ ‘ਪਪੀਹਾ’ ਵੀ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਗੋ ਜਗਤਾਰ ਉਹੀ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ।

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰਾਂ ਮੈਂ ਮੇਜਰ

ਵਾਲੀ ਸੱਸ ਸਮਝੋ। ਉਹਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਵੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, “ਕੋਈ ਨਾ... ਹਾਲੇ ਨਵੀਂ ਹੈ ਬਈ, ਵਕਤ ਦਿਉ, ਬਾਪਤਾ ਦਿਉ, ਹੱਸਲਾ ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕਰੋ, ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ।”...ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, “ਤੂੰ ਤੁਰੀ ਜਾ ਆਪਣੀ ਤੋਰੇ, ਲਿਖੀ ਜਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ, ਰੱਬ ਭਲੀ ਕਰੇਗਾ...”

ਨਸੀਹਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਭੰਡ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ

ਸੈਫ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਹੁਣ ਹਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਛਾਏਗਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜੇ ਉਘੇ ਸੈਫ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਬਾਰੇ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਕਾਰ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਹਨੇ ਅਮਿਰ ਖਾਨ, ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਜਾਂ ਨਵਾਜ਼ੁਦੀਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬੜੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੈ। 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਉਹ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੁਰ-ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਖੁਦ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਅੱਜ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਜਨੂੰਨ' ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ।

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਚੱਲੀ ਗੱਲ

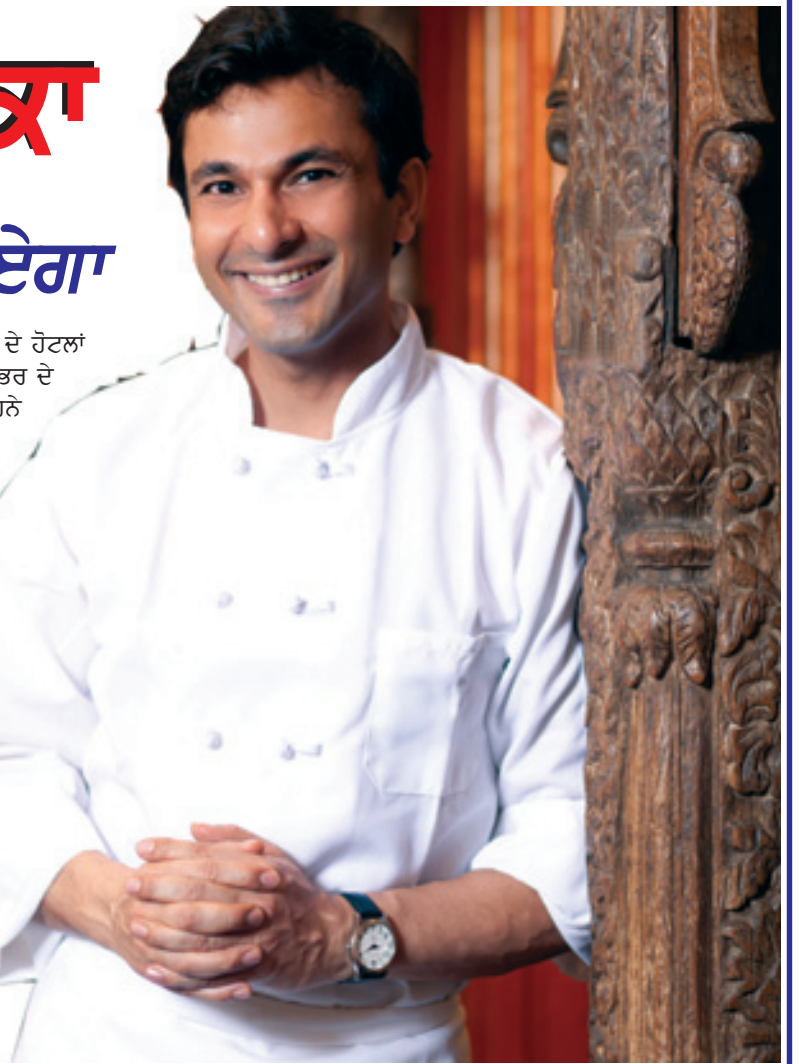
ਤਹਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ 'ਸਟਾਰ ਪਲੱਸ' ਦੇ ਰਿਐਲਿਟੀ ਸ਼ੋਅ 'ਮਾਸਟਰ ਸੈਫ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਨਾਲ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਜੁੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸੀਜ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਸਾਈਨ ਕਰ ਲਿਆ

ਕੀਰਤ ਕਾਸ਼ਣੀ

ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਬੜਾ ਹਿੰਮਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਉਹ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ 'ਲਾਰੈਂਸ ਗਾਰਡਨ ਬੈਂਕੁਇਟਸ' ਵਾਲੀ ਉਡਾਰੀ ਭਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 1991 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 'ਸਾਂਝ' ਨਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿੱਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਉਸ ਨੇ ਤਾਜ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ

ਉਬਰਾਏ, ਵੈਲਕਮ ਗਰੁਪ ਅਤੇ ਲੀਲਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਸੈਫਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜ ਕੇ ਕੋਰਨੈਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕਲੀਨਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਨਹੱਟਨ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਵਿਚ ਫਲੈਟੀਰੋਨ ਵਿਖੇ 2 ਦਸੰਬਰ 2010 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਜਨੂੰਨ' ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੀਆਂ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਧੂੰਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੀ ਸਦਾ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ ਦੀ ਇਸੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਹੁਣ 43 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਹ ਉਹੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਬਖੇਰਦਾ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ। ਨਾਲੇ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।"

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਵਿਕਾਸ ਖੰਨਾ, (ਵਿਚਕਾਰ) ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਕੁਝ ਪਲ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਰਾਜਸਥਾਨ ਗੋੜੀ ਦੌਰਾਨ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਇਕ ਰੰਗ।

ਨਾਮੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਏਗਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ 'ਦੁਸ਼ਮਣ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹ ਨਿਕਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮੀ-ਗਰਾਮੀ ਫਿਲਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਨੀਵਾਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਨੇ ਨਵੇਂ ਜੁੱਗ ਦੌਰਾਨ ਅੰਗਤਾਈ ਲਈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੁਟਕਲਾਨੁਮਾ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾੜਾਂ ਆਣ ਲੱਥੀਆਂ। ਉਂਜ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ

ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਬਿਆਨੇਗਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਦੁਸ਼ਮਣ' ਦਾ ਐਲਾਨ

ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਹੀ ਚੱਲੀਆਂ, ਫਿਰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਿੱਤਰ ਗਿਆ।

ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਸ਼ਖਸ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਦਾ ਹੀ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਫਿਲਮ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਈ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਾਂ

ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਾਲਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬਿਆਨਿਆ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਏਗਾ,

ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਲੇਟ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਚੰਗੀ ਸਕਰਿਪਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਦਿਸੀ ਤਾਂ ਝੱਟ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬ ਲੈ ਆਇਆ ਹਾਂ।" ਉਹ ਬਿਆਨ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਹੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ

ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਦਰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ।

ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਦੀ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਪੰਜਾਬ, ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਦਿ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹੈਡ ਸ਼ਗੁਫਤਾ ਰਫੀਕ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਭੱਟ ਕੈਂਪ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਲਿਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸ਼ਗੁਫਤਾ ਰਫੀਕ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਗਾਇਕ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਹੋਣਗੇ।

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ (ਐਨ ਖੱਬੇ), ਉਹਦੀ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ਖਮ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਉਹਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਿੱਟ ਪਟਕਥਾ ਲੇਖਕਾ ਸ਼ਗੁਫਤਾ ਰਫੀਕ।

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ
ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com

aj@ubbchicago.com

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137

1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327

(Ph: 765-478-5555)

1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

MOST CRICKET ANYWHERE

With the Hopper and qualifying American packages starting at \$34.99/mo for 12 months.

Live your passion for cricket with Willow HD.
Plus, get the best Punjabi and Hindi entertainment.

YOUR CRICKET DESTINATION **WILLOW HD**

Punjabi Mega Pack

\$24⁹⁹_{mo}

Hindi Elite Pack

\$34⁹⁹_{mo}
EVERYDAY PRICE

3 MONTHS FREE
APPLIES TO THE 4TH, 5TH AND 6TH MONTHS

Requires 24-month commitment, credit qualification, and subscription to qualifying American programming.

FREE

- ❖ **100+ Bollywood Movies** On Demand
- ❖ **Professional Installation** in up to 6 rooms

All offers require 24-month commitment and credit qualification. Monthly fees apply based on number of rooms.

LIMITED-TIME OFFER

ORDER NOW!

1-888-816-0166

MUST MENTION OFFER CODE
AT TIME OF ORDER

SAVE 3

Cannot be combined with other Offer Codes

dish

International programming requires additional \$10/mo International Basic package or any America's Top package.

Important Terms and Conditions: International 4th, 5th, and 6th Months Free: Valid for activation and installation of qualifying DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to a qualifying International package. For the 4th, 5th, and 6th months you will receive a monthly credit equal to the cost of the selected package. You will be responsible for any monthly or upfront costs beyond the value of the credit. **Promotional Offers:** Must provide Promotional Code at time of order. All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. **ETP:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies.

Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. State reimbursement charges may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offer ends 6/10/15.**

© 2015 DISH Network LLC. All rights reserved.

DISH-0181 Punjabi + Hindi Jan